

5
C10

1942

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 810.

ASIA:

Roomassa olevan lähetystön raportti n:o 1.

Y.a. asiainhoitaja Paikku.

17/1-42.

Rooma SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 45/11.

3 180 Sel 42

Rooma SSA 17 P:NÄ tammi KUUTA 1942.

2/2-42 - 1

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

5 C10

VIITTAUS: D. U. M. / 19

UlkoasiainministeriöLE

ASIA: Rooman-lähetystön raportti n:o 1.

Ohellisena lähetystö kunnioittaen Ministeriölle
lähettää raporttinsa n:o 1, jonka otsakkeena on:
Italia vuodenvaihteessa.

V. a. Asiainhoitaja:

Olavi Laitinen

3/180 Sal. 42

Rooma SSA OLEVA LÄHETYSTÖ 2/2-42 - Salainen.
RAPORTTI n:o 1.

Rooma ssa 17 p:nä tammi kuuta 1942. 5. Q10.

Asia: Italia vuodenvaihteessa.

Italia sai kohdalleen kuluneena vuonna monta murhetta: Kyrenaikan pakoretki, Kreikan sodan häpeä, Abessinian menetys, laivastotappiot, Sisilian pommitukset. Vastustajalla oli ilmeisesti tarkoitus murtaa Välimeren rintama; /19 päivänä alkanut kenraali Cunninghamin suurhyökkäys Pohjois-Afrikassa oli varmaan ajateltu viimeiseksi ja ratkaisevaksi renkaaksi sotatoimien sarjassa, joiden piti nujertaa Italian vastustus. Niitä säästi koko vuoden ajan erittäin tehokas radiopropaganda, käyttäen hyväkseen kaikkia heikkouden merkkejä, joita Italiassa ilmeni kansanhuollon alalla, syyskesällä varsinkin.

Tosiaksi jää, että Englannin ponnistelut Italian nujertamiseksi ja Välimeren rintaman murtamiseksi ovat vuoden vaihteessa aivan kesken: Italialais-saksalaista armeijaa ei ole saatu Pohjois-Afrikassa mottiin eikä hävitetyksi; päinvastoin voi se häiritä uusista paremmista asemistaan edelleenkin tehokkaasti, etenkin lisävoimia saatuaan, englantilaisten suunnitelmia, jopa tehdä niitä tyhjiksi. Lisäksi on Maltaan osan esitys vasta alussa. Kuuden viime viikon kuluessa on saarella ollut yli 250 pommitusta, jotka yhä jatkuvat. Syytä on siis luulla, että siinäkin tapauksessa, ettei saarta saataisi

JAKELUOHJE:

Jakeluohjelmalle:

- Tavallinen.
- Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
- Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
- Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

vallattua, sen merkitys tukikohtana, jonka johdosta Italia kuluneena vuonna sai paljon pahaa kärsiä, on auttamattomasti heikkenemässä. Viime vuosi, joka oli Italiialle ankarien iskujen vuosi, loppui siis tavallaan onnellisin enteitä tulevan vuoden varalle.

Tällainen käänne on lyönyt leimansa viime aikoina sisäisiin oloihin maassa. Voi sanoa, että niiden kehitys on ollut kovista iskuista huolimatta edullinen. Tyytymättömyyttä on luonnollisesti vieläkin oudoksuttavan paljon. Siltä on kuitenkin puuttanut realiset aiheet, joita syyskaudella vielä oli monia ja räikeitä, pääasiassa elintarvikehuollon alalla, joka oli lyöty anteeksiantamattomasti laimin. Vuoden loppupuolella teki hallitus silminnähden parhaansa auttaakseen uhkaavaa tilannetta. Se on siinä suurin piirtein onnistunut. Moitteen sijaa on vieläkin ja tulee olemaan edelleen, mutta kansa näkee monista lujista otteista, ettei hallitus ole unohtanut tehtäviään. Helläkäsinen kansanhuolto-ministeri sai lähteä ja tilalle tuli tarmokas nuorempi mies. Fascistipuolueen pääsihteeri, jolla kuten tunnettua on laaja valta maan sisäisissä asioissa virkanimityksiä myöten, erotettiin myös ja tilalle pantiin aivan nuori 27-vuotias ammattisoturi, joka on taistellut Abessinian ja Espanjan sodat ja saanut korkeimmat mitalit urhoollisuudesta. Hänen apulaisikseen määrättiin samoin uudet nuoret miehet. Heidän tehtävänä on mm. valvoa elintarvikesäännöstelyä.

Mussolinin tarkoituksena on ilmeisesti ollut panna johtoon miehiä, jotka eivät pelkää käydä käsiksi lujasti, silloin kun tarvitaan. Nähtävissä on jo ollut tuloksia uusien miesten otteista. Salamyyntiä, hintain kiskontaa, hamstrausta on pidetty tavallista ankarammin silmällä ja

rankaistujen listat ovat viime aikoina olleet kunnioittavan pitkät.

Vihollispropaganda ei olekaan voinut enää puhua Italian kriisistä. Se on nyt ohi, toivottavasti pysyvästi, ja vastustajan lienee syytä luopua tästä aseestaan. Välimeren rintama näyttää vakavalta jälleen. Levottomuus ja epäisänmaallinen kritiikin halu on vähentynyt ja eräs varsin tärkeä ilmiö on selvästi todeettavissa: kansassa on vihdoinkin herännyt, käsitteettömän pitkän anglofiliakauden sameuden jälkeen, todellisuustajuinen ajattelun ja arvionnin henki. Anglofilejä on luonnollisesti yhä vielä paljonkin, ja mielipide-eroavaisuuksia samoin. Suunta on kuitenkin selvästi muuttumassa. Pääasiallisena syynä tähän ilahduttavaan muutokseen on herrojen Churchillin ja Rooseveltin kaiken sovinnaisen ylittävä liittolaisuus bolsheviikin, Stalinin kanssa. Italian osalta oli näiden herrojen liittolaisuus kuitenkin vallan tervetullut. Se on huomattavasti vähentänyt italialaisten anglofiilien legiota ja heikentänyt niiden itsepintaista epäloogillisuutta, joka uskoi vain Englannin voiton tuovan Italialle pelastuksen ja Saksan voiton vain alemusta ja vasalliuutta. Nyt alkaa käydä selväksi täälläkin, se mikä Suomessa on tunnettu jo aikoja sitten: jokainen uhri, kotoiset huolet ja murheet, kaikki vaiva, mitä sodan takia on kestettävä, ovat pientä häviön seuraamusten rinnalla. Italian kansassa on bolshevismien kauhu jo vanhastaan elävä ja yksinkertainenkin kansalainen alkaa nyt älytä, mihin jouduttaisiin, jos vastustajat, englantilainen Afrikassa ja bolsheviikki Euroopassa, pääsisivät voitolle. Italialainen sotilas tuntee ehkä nyt vihdoinkin puolustavansa isänmaataan. Luottamusta oman asian oikeuteen ja voittoon on luonnollisesti lisännyt Japanin voitokas sodan-

käynti, jonka johdosta vihollinen Pohjois-Afrikassa on joutunut kärsimään. Amerikan tappiot ja heikko sotavalmius ovat taas paljon poistaneet sodanjulistuksen alussa ilmennyttä pelkoa.

V.a. Asiainhoitaja:

Olo' Paimu

5-

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 10.

ASIA:

Roomassa olevan lähetystön raportti n:o 2.

Y. a. Asiainhoitaja Paikku.

24/1-42.

Rooma SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 62/16.

Rooma SSA 24 P.NÄ tammi KUUTA 19 42.

VIITTAUS: N

P.NÄ KUUTA 19 P.TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

5 180 Sal 42
10/2-42 - -
5 C10

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA Rooman-lähetystön raportti n:o 2.

Ohellisena lähetystö kunnioittaen Ministeriölle
lähettää raporttinsa n:o 2, jonka otsakkeena on:
Italian ja Ruotsin suhteista.

V. a. Asiamiehittäjä:

Olavi Paikari

ROOMA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 2.

Rooma ssa 24 p:nä tammi kuuta 1942. ^{5 180 Sal 42} _{10/2-42}

Asia: Italian ja Ruotsin suhteista. ^{5 C10}

Ruotsin puolueettomuuteen pyrkivä asenne Saksan ja Venäjän sodan kestäessä on Italiassa ollut sodan alusta alkaen paheksuvan arvostelun aiheena. Ruotsin neutraliteetti Suomen talvisodan aikana jo herätti mielipidevirtauksen, joka ratkaisevasti heikensi Ruotsin aikaisemmin Italiassa nauttimaa arvontoa. Silloiset olosuhteet eivät sallineet virallisen Italian lausua Ruotsin suhtautumisesta arvosteluaan. Nyt on asiaintila toinen. Arvostelua ei olekaan puuttunut.

Lähetystö on tärkeimmistä - Virginio Gaydan ja Relazioni Internazionaliin - arvostelunilmauksista jo aikaisemmin tiedoittanut. Sanonta niissä on ollut ankaraa. Ruotsalaisten ahne egoismi tuomittiin varauksetta ja lausuttiin avoin ihmettely Ruotsin ymmärtämättömästä, eristäytyvästä politiikasta. Tarpeetonta on lisätä, että Virginio Gaydan ja Relazioni Internazionaliin mielipideilmaukset kuvastavat samalla Italian ulkoasiainjohdon kantaa asiassa.

Gaydan artikkelit Ruotsin egoismista ilmestyvät 29.11.41 ja 8.12.41.^{x)} Samoihin aikoihin saapui Roomaan ruotsalainen

^{x)} Relazioni Internazionaliin selonteko samoista asioista 14.12.41, sähkeet n:ot 158 ja 164 (sanom.kats. n:o 31).

JAKELUOHJE:

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

kauppavaltuuskunta, jonka tehtävänä oli neuvotella uusista kiintiöluetteloista vuodeksi 1942. Tuntuu todennäköiseltä, että Ruotsin-vastainen kirjoittelu oli pantu alulle viralliselta taholta neuvotteluja silmälläpitäen, päätellen ilmeisen painostuskampanjan myöhemmistäkin vaiheista.

Sillä heti uusien kaupallisten sopimusten tultua allekirjoitetuiksi joulukuun 31 päivänä, muuttui Ruotsia koskevien lausuntojen äänensävy täydelleen. Viralliselta taholta annettiin lehdille lyhyt tiedoitus Ruotsin ja Italian välisten neuvottelujen päättymisestä ja kaupallisten sopimusten allekirjoituksesta. Tiedoitus oli laadittu ystävälliseen muotoon: siinä korostettiin erikoisesti sitä, että Italian selluloosan tuonti on nyt taattu vuodeksi 1942 ja että rautaa ja terästä, erikoislaatujaakin, tullaan myös Ruotsista kuluvana vuonna saamaan.

"Corriere della Sera" julkaisi tiedoituksen yhteydessä lisäksi "Gammán" pitkähkön kirjoituksen Ruotsin ja Italian kaupallisista suhteista. Nimimerkin taakse kätkeytyy Amedeo Giannini, Italian ulkomaankaupan arvokkain nimi. Kirjoitus oli varsin ystävällinen.

Kuvaavin esimerkki tapahtuneesta nopeasta mielenmuutoksesta oli Virginio Gaydan 7.1.42 artikkeli "Giornale d'Italiassa". Vain kuukautta aikaisemmin oli Gayda käyttänyt Ruotsin egoismista tuomitsevaa kieltä. Kaupallisten sopimusten allekirjoitus riitti Gaydalle mm. seuraavain lauseiden aiheeksi: "Muutamit lausunnot, joita on antanut ulkoministeri Günther, jolle kuuluu arkaluontoinen ja vaikea tehtävä johtaa Ruotsin ulkopolitiikkaa tänä Skandinavian etujen sekavana historiallisena hetkenä, eräiden sanomalehtien tavallista viisaammat

kirjoitukset ja se ystävällinen mieli, jota Ruotsinkin puolelta osoitettiin uuden kauppasopimuksen aikaansaamiseksi, vahvistavat hyvää toivoamme siitä, että Ruotsin suhtautuminen Italiaan muuttuu tasaisemmaksi ja kunnioittavammaksi".

Gaydan ystävällisistä lausunnoista päätellen Italia arvostelee nykyisin Ruotsin puolueettomuutta entistä myönteisemmin.

V.a. Asiainhoitaja:

Olof Pärsson

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 810.

ASIA:

Roomassa olevan lähetystön raportti: n:o 3.

Ministeri: Talas.

10/2-42.

N:o 115/35.

Roomassa, 10 päivänä helmikuuta 1942.

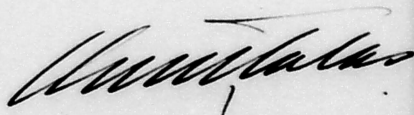
7 180 Sal 42
18/2-42 - -

Herra Ministeri,

5 C 10

Minulla on kunnia lähettää Teille, Herra
Ministeri, raporttini n:o 3, jonka nimikkeenä on:
Kenelle kuuluu kunnia Pohjois-Afrikan
voitoista ?

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän
kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri

Rolf WITTING,

H e l s i n k i.

ROOMA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 3.

Rooma ssa 10 p:nä helmi kuuta 1942.

7 180 Sal 42

Asia: Kenelle kuuluu kunnia Pohjois-
Afrikan voitoista ?

18/2-42

5 C10

Voitonriemuun, jonka sotatapahtumain kehitys Libyassa on herättänyt, on italialaisissa virallisissa piireissä sekaantunut katkeruus siitä, että ansio voitosta ulkomailla annetaan yksinomaan kenraali Rommelille ja saksalaisille. Italialaisethan tunnetusti ovat hyvinkin arkatuntoisia kunniastaan. Italialaiset lehdet ovatkin pitäneet huolta siitä, että täällä italialaisten joukkojen ansiot Libyassa tulevat täysin tunnetuiksi.

Aiheen näitten rivien kirjoittamiseen olen lähinnä saanut siitä, että suurlähettiläs Rocco äskettäin sanomalehtikonferenssin jälkeen kutsui luokseen tri Karttusen ja lausui hänelle pahoittelunsa sen johdosta, että Hufvudstadsbladet kertoessaan Libyan tapahtumista puhuu vain kenraali Rommelista ja Rommelin armeijasta jättäen mainitsematta italialaiset. Kuinka vakavasti suurlähettiläs otti asian ilmenee siitä että hän, tri Karttusen muistion mukaan tähän pahoitteluunsa vielä lisäsi:

"Emme suinkaan kiellä Rommelin ansioita, mutta että italialaisista ei mainita mitään, on hieman omituista. Ei ole unohdettava, että Italia on aina ollut Suomen ja Suomen asian suuri ihailija, kunnioittaja, ja että koko Italia - puhumatta-kaan Italian lehdistöstä - oli Suomen asian puolella talvisodan aikana, jolloin Italia kuitenkin oli Saksan liittolainen.

JAKELUOHJE:

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriöille.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Meidän suuri ihailumme Suomea kohtaan on yhä edelleen sama ja me toivomme Suomelle kaikkea hyvää; mutta emme voi kiittää, että esim. Hufvudstadsbladetin "Italian unohtaminen" tässä yhteydessä ei ole meille erikoisen miellyttävää ja että nykyisestä Libyan tilanteesta puhuttaessa ignoreerataan Italia ja alleviivataan vain Saksaa. Ruotsin lehtien suhteen sen käsitämme, sillä siltä taholta on miltei aina suhtauduttu jonkunlaisella reservationilla Italiaan".

Ilmeisesti on samanlainen huomautus kuin tri Karttuselle tehty eräitten muittenkin maitten sanomalehtien edustajille. Niinpä Pester Lloyd t.k. 4 päivän numerossaan on sovittanut syntinsä julkaisemalla huomattavalla paikalla erikoisen kirjoituksen otsikolla "Ettore Bastico, der italienische Held von Nordafrika", jossa erityisesti esilletuodaan Basticon ansioita Pohjois-Afrikan taisteluissa, tosin mainiten että hän on toiminut "in engster Zusammenheit mit dem genialen deutschen Panzerstrategen Generaloberst Rommel".

Näyttää siltä että lopuksi saksalaisetkin ovat puuttuneet asiaan tahtoen he puolestaan huolehtia siitä, ettei Rommelille kuuluvaa kunniaa vähennetä, koska sanomalehtiutisen mukaan Berliinin lehtikonferenssissa olisi ilmoitettu, että Afrikassa kaikki riippuu Rommelista. Hänellä on päällikkyys ja hän on ainoa henkilö, joka johtaa sotatoimet tilanteen vaatimusten mukaan. Stockholms Tidningen taasen ilmoittaa että Saksan sotilaspiireissä vakuutetaan että Rommelilla on myös italialaisten joukkojen ylipäällikkyys Pohjois-Afrikassa.

Tämä kinastelu kenelle kunnia voitosta kuuluu tuntuu jokseenkin joutavalta. Tosiasia kai on että Rommelille kuuluu kunnia taistelujen johtamisesta, mutta voiton saavuttaminen oli mahdollinen vain kiitos sekä saksalaisten että italialaisten sotilaitten erinomaisen kunnan.

Italialaisten kunnianarkuuden herkkyys on ymmärrettävissä kun ottaa huomioon sen italialaisten sotilaitten ali-arvioinnin, mikä Euroopassa yleensä on vallinnut. Italialaisten sotilasjohto ei kylläkaan aina ole ollut tehtävänsä tasalla, joskin sitäkin arvosteltaessa on otettava huomioon ne erikoisen vaikeat olosuhteet, joissa Italian on täytynyt sota käydä taistellessaan aina merentakaisilla rintamilla. - Mutta italialaisten joukkojen lippu on säilynyt täysin puhtaana, jopa ne monin paikoin, kuten esim. Abessiniassa, ovat lipulleen hankkineet erikoista kunniaakin.

Kun joka tapauksessa kaikkikin kansat ovat sotilaskunniastaan arkoja, olisi syytä huomauttaa Suomen sanomalehdistölle kuinka tärkeätä on ettei italialaisten - olkoonpa hiukan liiankin herkkää - kunniantuntoa loukata.

Uuno Korpela

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 810.

ASIA:

Roomassa olevan lähetystön raportti n:o 4.

Ministeri Talas.

27/2-42.

N.187/50.

Roomassa, 27 päivänä helmikuuta 1942.

	9 181 Sal	42
6/3-42	-	-
SYNNÄ	OSASTO	ASIA
5	C10	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia lähettää Teille, Herra
Ministeri, raporttini n:o 4, jonka nimikkeenä on:
Suurlähettiläs v. Mackensen Europan problemeista.
Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän kunnioi-
tukseni vakuutus.

Herra Ulkoasianministeri

Rolf WITTING,

H e l s i n k i.

ROOMA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 4.

Rooma ssa 27 p:nä helmi kuuta 19 42.

9 181 Sal 42

Asia: Suurlähettiläs v. Mackensen
European probleemeista.

6/3-42

5 C10

Palattuani Suomesta oli minulla ensi kerran toissapäivänä tilaisuus miltei tunnin kestävään kahdenkeskeiseen keskusteluun suurlähettiläs von Mackensenin kanssa.

Tein aluksi selkoa tilanteesta Suomessa, jolloin saatoin havaita, että von Mackensen oli siitä jo etukäteen erinomaisen hyvin informoitu.

Sen jälkeen siirtyi keskustelu miltei kaikkiin nykypäivien valtiollisiin probleemeihin. Ensinnä tuli puheeksi hallituksen uudistaminen Englannissa ja varsinkin, mikä merkitys Crippsin hallitukseen astumisella tulee olemaan. Kertojani sanoi, että hänen tietojensa mukaan ainoa syy, minkä tähden Churchill ei kaatunut, oli se, että ei löytynyt ketään, joka olisi voinut ryhtyä pääministeriksi. Tyytymättömyys Churchilliin lienee aivan yleinen, eikä kukaan voi ottaa vakavalta kannalta sellaisia lauseita, kuin että hän nykyään on enemmän kuin koskaan ennen vakuutettu Englannin ja Amerikan voitosta. Mutta, jatkoi suurlähettiläs, tällä haavaa vielä ei ollut miestä joka olisi Churchillin työtä ryhtynyt jatkamaan, mutta en pidä ollenkaan mahdottomana että tämä mies jo lähitulevaisuudessa löytyy, ja se tulee ehkä olemaan Cripps, joka hyvin taita-

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkossainministeriön tiedoituksiin.

vasti nykyään työskentelee saavuttaaksensa kannatusta laajoissa piireissä. Kysyin, pitääkö suurlähettiläs mahdollisena, että maassa, jossa kuitenkin vanhoillisilla ja joka tapauksessa porvarillisilla on niin suuri vaikutus kuin Englannissa, sellainen bolshevismin ystävä kuin Cripps voisi todella saavuttaa niin suuren kannatuksen, että hänelle uskottaisiin pääministerin toimi. Tähän sanoi suurlähettiläs, että hän ei ensinkään usko että Crippsin tunnetusti venäläisystävälliset mielipiteet olisivat esteenä hänen pääsemiselleen pääministerin paikalle. Englanti elää nykyään sellaisessa neuvostovenäläisessä huumauksessa, että on todennäköistä, että Crippsille juuri luetaan ansioksi hänen tunnettu läheinen ystävyytensä Stalinin kanssa. Mutta joskin Cripps tulee pääministeriksi, niin ei ole luultavaa että varsinainen bolshevismivaara uhkaisi Englantia. Jos Cripps ryhtyisi liian bolshevismiystävällisesti muuttamaan sisällisiä oloja Englannissa, tämä voisi kyllä johtaa jopa suorastaan levottomuuksiinkin. Mutta silti ei ole aihetta uskoa että bolshevismi saisi Englannissa valtaa, sillä lopuksi kuitenkin englantilaisten todellisuustajunta tulee estämään liian pitkälle meneviä sosiaalisia uudistuksia, jonka vuoksi porvarillisen yhteiskuntajärjestelmän säilymistä Englannissa voidaan pitää varmana. Tämä suurlähettilään mielipide on merkittävä erityisesti kun ottaa huomioon miten saksalaiset sanomalehdet ovat kirjoittaneet Crippsin hallitukseen tulon johdosta. Nehän, mikäli olen voinut niitä seurata, koko yleisesti ennustavat Englannin muuttuvan bolshevikivaltioksi ja kirjoittihan B.Z. että Stalinin toivo on että päästään "ueber ein Sovjet-England zum

Sovjet-Euroopa". Mielestäni von Mackensenin sanat osoittavat että nämä saksalaisten sanomalehtien kirjoitukset enemmän ovat tarkoitettut vaikuttamaan Saksen yleiseen mielipiteeseen kuin esilletuomaan Saksen hallituksen todellista mielipidettä.

Kysyttyäni eikö suurlähettiläs usko että Japanin valtavat voitot tekevät Amerikan ja Englannin halukkaiksi solmimaan rauhan, vastasi suurlähettiläs, ettei hän puolestaan usko että maailma vielä olisi kypsä rauhalle. On varmaa, että tällä kertaa ei tehdä mitään kompromissirauhaa, joka taas en muutamana kymmenen vuoden perästä heittäisi ihmiskunnan sotaan. On mahdotonta tietää milloin rauha tulee; sitäkään ei kukaan voi mennä väittämään että rauha tulisi ennen ensi talveakaan. Vielä yksi talvisota on otettava mahdollisuuksien joukkoon. Mutta Saksa ja sen liittolaiset ovat kaikki puolin varustautuneet kestämaan kuinka pitkää sotaa tahansa. Kun puhutaan siitä, että Saksa perustaisi toiveensa Ukrainan satoon, niin tahtoi suurlähettiläs sanoa, että tietysti Saksa ja sen liittolaiset ovat iloiset siitä, mikäli Ukrainasta tai muualtakin saadaan varoja, mutta laskelmissa ei ole ollenkaan otettu huomioon, mitä sieltä saadaan. Tulevaisuuden laskelmat nojaavat yksinomaan aivan varmoihin tosiasioihin, ja nämä tosiasiat takaavat Saksen ja sen liittolaisten kestämissä, jatkukoon sota kuinka kauan tahansa.

Keskustelu siirtyi sen jälkeen Ranskan suhteeseen Saksaan ja Italiaan; nimenomaan oli puhe niistä huhuista, jotka ovat syntyneet sen johdosta, että Ranskan laivastossa on havaittu liikehtimistä ja tästä on arveltu voitavan tehdä johtopäätöksiä Ranskan laivaston yhteistoiminnasta Saksen laivaston kanssa. Suurlähettiläs ilmoitti, että

minkäänlaisesta tällaisesta sopimuksesta ei ole ollut puhetta-
kaan. Saksan täytyy jyrkästi pysyä Ranskan kanssa tehdyn
aseleposopimuksen pohjalla, sillä Ranskassa vallitseva mielen-
tila ei ole sillä tavoin muuttunut, että se voisi Saksassa
herättää luottamusta. Tässä yhteydessä suurlähettiläs nimen-
omaan sanoi: "me emme tiedä missä Vichyn hallitus on".

Italiaan nähden totesi suurlähettiläs, että tilanne
täällä on täysin tyydyttävä ja että Englannista käsin
polveutuvat huhut suuremmoisesta tyytymättömyydestä, jopa
levottomuuksistakin Italiassa ovat vain englantilaisten hurs-
kaita toivomuksia. Tässä yhteydessä mainittakoon, että suur-
lähettiläs Rocco äskettäin sanomalehtimiehille pitämässään
puheessa lausui suunnilleen seuraavaa: "Lontoo on puolitoista
vuotta puhunut halventavasti Italiasta, nyt sen ääni on
muuttunut. Ennen kesäkuuta 1940 ja sen jälkeenkin, britti-
läiseltä taholta alleviivattiin, että Italia voi käydä
sotaa korkeintaan muutamia kuukausia. Nyt on Churchill
ollut pakoitettu tunnustamaan, että Välimeri ei ole enää
'avoinna' englantilaisille ja että brittiläisen laivaston
on pidettävä tiukasti puoliaan Italian voimakasta laivastoa
vastaan, joka on pannut vaaralliseen asemaan koko anglo-
saksilaisen laivastostrategian. Englanti tuntee, että sen
laivastoa uhkaa Italian laivaston paremmuus."

Lausuttuaan kiittäviä sanoja Italian osanotosta sotaan,
lausui suurlähettiläs vielä, että jos osottautuu tarpeelli-
seksi, niin Italia on valmis lähettämään lisäjoukkoja itä-
rintamalle.

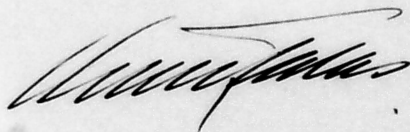
Vielä siirtyi puhe Kroatiaan. Suurlähettiläs myönsi,
että Kroatian ja Italian välillä ei ole erittäin lämmin
suhde, mutta sanoi tämän suhteen kuitenkin parantuneen ja
kroatialaisten suhtautuvan luottavaisemmin italialaisiin kuin

aikaisemmin. Tämä käy varsinkin esille sotamarsalkka Kvaternikin matkan johdosta, joka kuitenkin pääasiassa oli vain kohteliaisuusmatka. Kroatialla on edelleen suuria vaikeuksia Bosniassa. Toiveet että levottomuudet Bosniassa olisivat päättyneet ainakin talveksi, eivät ole osottautuneet oikeiksi. Kapinalliset ovat kyenneet talvenkin aikana pitämään puoliansa Bosnian vuoristossa. Kun Suomeenkin on erinäisissä raporteissa kerrottu, että italialaiset muka varustaisivat kapinalliset aseilla, siten vaikeuttaaksensa Kroatian asemaa, tiedustelin suurlähettiläältä, mistä hän luulee kapinallisten saavan aseita. Vaikka minä en mitään maininnut tuosta juuri kertomastani huhusta, niin näkyi että tällainen huhu oli kulkeutunut myöskin suurlähettilään korviin, sillä hän sanoi että on kyllä totta, että on löydetty kapinallisilla Italiassa valmistettuja aseita, mutta nämä ovat peräisin Jugoslavian armeijan varastoista, jotka osittain jäivät kapinallisten haltuun. Ennenkuin sota Jugoslavian kanssa alkoi, oli Italia myynyt aseita Jugoslaviaan ja näitä aseita kapinalliset nyt käyttävät. Mutta on varmaa, että kapinalliset saavat lisäaseitakin ja suurlähettiläs sanoi olevansa jokseenkin vakuutettu siitä, että nämä aseet toimitetaan heille Bulgarian kautta, tosin täydellisesti salassa Bulgarian hallitukselta. Sofiassa on edelleenkin Sovjetin lähetystö ja sieltä käsin kaikkia levottomuuksia Balkanilla yleensä johdetaan, ja todennäköistä on myöskin että Sovjetin lähetystö varustaa kapinallisia aseilla. Tänäpäin sain tästä jonkinlaisen todistuksenkin lukiessani kroatialaisesta lehdestä, että kun kroatialaiset joukot olivat saartaneet erään pienemmän kapinallisjoukon, siellä oli löydetty laskuvarjostin, jonka avulla ilmeisesti

oli kapinallisille jotain tuotu.

Keskustelimme vielä mistä johtuu, että Bulgaria yhä sallii Neuvostovenäjän lähetystön oleskelevan Sofiassa. Suurlähettiläs viittasi tällöin siihen, että Bulgarian hallituksen täytyi olla erikoisen varovainen suhteessaan Neuvostovenäjään katsoen niihin laajoihin sympatioihin, joita Bulgarian kansa tuntee Venäjän kansaa kohtaan.

Keskustelumme päättyi siihen, että suurlähettiläs lausui suuren ihailunsa Suomen sotilaita ja koko Suomen kansaa kohtaan, joka niin yksimielisenä ja omia kärsimyksiä valittamatta käy sotaa.

EXLIBY 2130140

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C10

ASIA: _____

Romassa olevan lähetystön rap. n:o 5.

Ministeri Talas.

7/4 1942

N. 342/87.

Roomassa, 7 päivänä huhtikuuta 1942.

ULKOASIAINMINISTERIÖN
11 181 Pa. 44

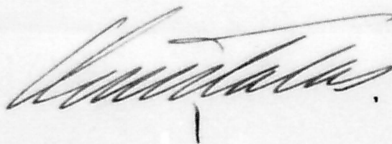
18/4-44		
RYHMÄ	C3A370	ASIA
	5	010

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia lähettää Teille, Herra Ministeri, raporttini n:o 5, jonka nimikkeenä on:

Työvelvollisuus Italiassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri

Rolf WITTING,

Helsinki.

ROOMASSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 5.

Roomassa 7 p:nä huhtikuuta 1942.

Asia: Työvelvollisuus Italiassa.

11 1941
18/4-42

RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C10	

Rooman ja Berliinin tarjoama katukuva on vallan erilainen. Kun Berliinissä miltei kaikki asevelvollisuusikäissä olevat miehet ovat sotilaspuvussa, näkee Rooman kaduilla ja kahviloissa joukottain nuoria miehiä, joilla ei näytä olevan mitään sodan kanssa tekemistä. Tämän havainnon ovat lukuisat Italiassa olevat saksalaisetkin tietysti tehneet eikä ole ollut harvinaista kuulla saksalaisten moittivan italialaisia siitä, että he ottavat liian vähän osaa sodan rasituksiin. Toiselta puolen lienee kyllä satoja tuhansia italialaisia miehiä siviilityössä Saksassa, varsinkin tapaa niitä Berliinissä tarjoilijoina.

Estääksensä ainakin työkykyisten miesten joutilaina kulkemista, on äskettäin Italiassa annettu laki työpalveluksesta. Laki koskee tällä kertaa vielä vain miehiä. Sen mukaan ovat kaikki 18-55 vuoden ikäiset miehet työvelvollisia. Laki sellaisenaan ei herättäisi erityistä huomiota, sillä samallaisia lakejahan on useissa muissa maissa säädetty. Korkeintaan herättäisi huomiota että tällainen laki nyt vasta annetaan Italiassa. Mainita tulee, että lain toimeenpano on jätetty fascistipuolueen elimille. Johto on jätetty erityisesti

JAKELUOHJE:

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

perustetun alivaltiosihteerinviran haltijalle.

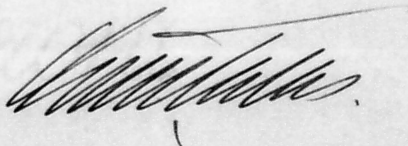
Tärkeätä on myöskin että hallitus on saanut vallan lopettaa työt sellaisissa tehtaissa, joitten tuotantoa ei nykyhetkellä katsota välttämättömäksi. Tämän määräyksen vaikutus alkaakin jo tuntua. M.m. Italian loistava keramiikkiteollisuus on näihin aikoihin lopetettu mikäli on kysymys kotimarkkinain varustamisesta. Nämä tehtaas saavat tulevaisuudessa työskennellä vain vientiä varten.

Enemmän kuin laki sellaisenaan herättääkin huomiota mitä tämän lain johdosta on kirjoitettu. Lain aiheuttamista kommentarioista havaitsee että lain tarkoituksena on tehdä Saksan ja Italian taloudellinen yhteistyö kiinteämmäksi. Lehdistö huomauttaa että työpalveluslaki merkitsee Italian kansan yleistä liikekannallepanemista sotilaallisen liikekannallepanon täydentämiseksi. Toimenpide on siis luonteeltaan täysin sotilaallinen. Nykyisessä totaalisisssa sodassa ei taistella vain varsinaisilla sotarintamilla vain myöskin taloudellisella alalla. Samoin kuin Englannin ja Yhdysvaltain sulku koskee koko Eurooppaa, on myöskin välttämätöntä että akselivaltioitten ja niitten liittolaisten taloudellinen toiminta ulottuu oman maan rajojen ulkopuolellekin.

Vaikka viikkoja jo on kulunut tämän lain antamisesta, ei ainakaan Rooman katukuva ole ollenkaan muuttanut. Ilmojen lämmittyä näkee päinvastoin entistä enemmän ainakin ulkonäöstä päättäen toimeettomia nuoria miehiä. Toiselta puolen olen kyllä kuullut maanviljelijäin valittavan että heidän on vaikea saada tila-

päistä työväkeä, mutta tämä voi johtua siitä, että palkat ovat pysyneet niin alhaisina, etteivät ne houkuttele maalle lähtemään.

Samaan aikaan hinnat nousevat vallan huomattavasti. Askettäin Mussolini piti voimakkaan puheen hintojen nousua ja siitä johtuvaa inflatiota vastaan. Hän puhui kauniisti säästäjistä ja siitä kuinka tämän kansan parhaimmiston etua on suojeltava. Ja Mussolini vakuutti, että jollei inflatiota hyvällä voida estää, niin hallituksella kyllä on valta ja voima estää se väkisin. Toivoa täytyy että Mussolini todella kykenee lupauksensa pitämään. Valitettavasti taloudelliset lait ovat ne lait, joihin voimakkeimotkaan eivät aina tepsä.

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 810.

ASIA:

Roomassa olevan lähetystön raportti n:o 6.

V. p. asioinhoitaja Piikka.

23/4-42.

R O O M A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 407/118.

R o o m a S S A 23 P:nÄ huhti KUUTA 19 42.

VIITTAUS: N

P:nÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ

12 181 Sal 42

4/5-42 - -

RYHMÄ

5 C10

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA Rooman-lähetystön raportti n:o 6.

Ohellisena lähetystö kunnioittaen Ministeriölle lähettää raporttinsa n:o 6, jonka otsakkeena on:

Italian ja Ranskan suhteista.

V.a. Asiantuntija:

Oleau Väänänen

R O O M A SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 6.

R o o m a ssa 23 p:nä huhti kuuta 19 42.

12 181 Sal 42
4/5-42 - -

Asia: Italian ja Ranskan suhteista.

5 C 10

Italian suhtautuminen voitettuun Ranskaan on herättänyt huomiota sen pidättyväisyyden vuoksi, joka sille on ollut aselevon alusta asti ominaista. Ranskan tapahtumista, oloista, suunnitelmista on Italian lehdistö tietänyt kertoa varsin harvoin ja vähän. Aika ajoin on sen sijaan eri yhteyksissä muistutettu mieliin Italian osuutta Ranskan sotilaallisessa häviössä. Silloin on käytetty itsetietoista ja italialaista sotilasta ihannoivaa kieltä. Ei kuitenkaan katsottu olleen aihetta julkaista tietoa äskeisistä Italian ja Ranskan välisistä sopimuksista, joiden mukaan mm. ranskalaiset sotavangit, yhteensä 136 miestä, vapautettiin.

Erikoista huomiota on herättänyt se, ettei Italian aluevaatimuksistakaan ole ollut pitkään aikaan puhetta.

Vallinnut hiljaisuus loppui vasta viime vuoden vaihteessa ja helmi-maaliskuusta lähtien on taistelu Italian vaatimusten puolesta Ranskaa vastaan ollut täydessä käynnissä. Se huipistui Virginio Gaydan hyökkäävässä artikkelissa "I leoni e i conigli" (Leijonat ja kaninit), johon Gayda sai aiheen eräästä vähäpätöisestä tapahtumasta, joka sattui maaliskuun alussa Tunisin satamassa: Ranskasta Tunisiin saapui tavarakolleja, joi-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

den kylkeen oli töherretty italialaisten kontrolliviranomaisten nähtäväksi sanat: "Verdunin leijonat Caporetton kaniinien kontrollin alla". Se riitti Gaydalle aiheeksi yli kolme palstaa pitkään sisunpurkaukseen, jossa ties kuinka monennen kerran todistettiin, vastapuolen ja puolueettomain asiantuntijoiden lausuntoihinkin vedoten, kuinka länsivallat saivat kiittää italialaisia voitostaan, joka varmistettiin Vittorio Veneton menestyksellisissä taisteluissa. Samalla Gayda kertasi, vertaukseksi ja ojennukseksi, Ranskan äskeisen häviön kaikki kauhut. Lisäksi antoi hän ymmärtää, että Italia taistelee parhaillaan voitollisesti Englantia, Amerikkaa ja Neuvostoliittoa sekä sitäpaitsi De Gaullen r a n s k a l a i s i a vastaan, joista ei tiedetä, missä määrin ne toimivat Vichyn kanssa yhteistuumin.

Tämä tapahtui Vichyn attendismin parhaimpina päivinä.

Samoihin aikoihin herätettiin uudelleen henkiin "Il Nizzardo" niminen taistelulehti, joka oli lakannut ilmestymästä 1860 jälkeen Nizzan liityttyä Ranskaan. Sitä toimittaa Garibaldin pojanpoika Ezio Garibaldi, joka nautti Ranskan vieraanvaraisuutta monet vuodet ja toimi Ranskassa asuvien italialaisten legioonan päällikkönä. "Il Nizzardo" on jo ehtinyt laukoa monta suurta sanaa Ranskaa vastaan ja Nizzan sekä Mentonen italialaisuuden puolesta. Milanon messujen avajaisissa alivaltios sihteeri Amicucci puhui samasta aiheesta.

Korsikan irredenttiliike nosti samoin päätään, korsi-

kankielen kurssseja alettiin jälleen järjestää - ne oli aselevon jälkeen lopetettu. Tunisian englantilaisystävällistä henkeä vastaan on ollut voimakkaita lehtihyökkäyksiä.

Nämä tapahtumat riittävät todistamaan, että taistelu Italian tunnettujen vaatimusten hyväksi oli hyvässä alussa. Tilanne olikin sille otollinen; Vichyn politiikka oli häilyvää ja haparoivaa.

Heti Lavalin valtaantulon jälkeen on tapahtunut muutos. Ranskasta ei enää näe montakaan riviä julaistavan, ei hyvää eikä pahaa. Esim. Lavalin hallituksen jäsenluettelo oli julaistu vain puoleksi, mainitsematta oli jätetty mm. työministeri Lagardelle, jonka tiedetään olevan korporativismin tuntijan ja suosijan sekä ennen kaikkea Mussolinin ystävän jo monien vuosien takaa. Lavalin suuresta puheesta ei ollut mainintaa missään lehdessä. Radio on samoin vaiennut Ranskan viime tapahtumista kokonaan.

Italian vaatimuksistakaan ei ole sen koommin puhuttu. Vain "Relazioni internazionali" mainitsi lakonisesti eräessä kirjoituksessaan, että Mussolini on vakuuttanut, että kaikki päämäärät saavutetaan. Ranskaa koskevista vaatimuksistakaan ei suinkaan ole luovuttu, mutta että toistaiseksi on syytä "wait and see". Lehtikonferenssissa suurlähettiläs Rocco lausui saman ajatuksen, kun hän kysyttäessä vastasi, että Ranskan viime tapahtumat eivät anna aihetta mihinkään uudelleenarviointiin Italian kannan-

otossa, vasta Lavalin hallituksen teoista voidaan vetää lopulliset johtopäätökset. Samaa on toistettu ulkoministeriön poliittisella osastolla, jossa huomautettiin vallan erheelliseksi olettamus, että Laval olisi Italian ystävä.

Ilmeisesti Lavalin valtaantulo ei nykyoloissa miellyttä itaialaisia. He olisivat todennäköisesti tahtoneet nähdä Ranskan sisäisesti eripuraisena ja heikkona, jolloin omat aiheet olisi voitu paremmin saattaa perille.

V.a. Asainhoitaja:

Olovi Saitanen

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 810.

ASIA:

Roomassa olevan lähetystön raportti n:o 7

Ministeri: Talas.

16/5-42.

N:o 467/143.

Roomassa, 16 päivänä toukokuuta 1942.

15 181 Sal 42

26/5-42

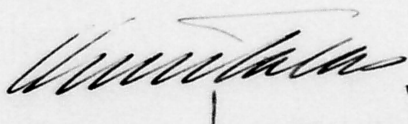
5 C10

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia lähettää Teille, Herra
Ministeri, raporttini n:o 7, jonka nimikkeenä on:

Italialaisten vaikeudet Sloveniassa ja
Dalmatiassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän
kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri

Rolf W I T T I N G,

H e l s i n k i.

ROOMASSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 7.

Roomassa 16 p:nä touko kuuta 19 42.

15 118 Sal 42

26/5-42

Asia: Italialaisten vaikeudet

Sloveniassa ja Dalmatiassa.

5 C10

Zagrebin lähetystön raportissa n:o 2 olen tehnyt selkoa Italian vaikeuksista Kroatiaan kuuluvilla, mutta italialaisten miehittämällä alueilla. Mutta Italialla on myöskin huomattavia vaikeuksia Italian valtakuntaan liitetyissä Slovenian ja Dalmatian osissa. Kun Slovenia jaettiin Saksan ja Italian kesken, niin Saksalle joutui se osa Sloveniaa, jossa asuu huomattavan paljon saksalaisia ja jossa asuvat sloveenitkaan eivät, ainakaan suurin piirtein, ole saksalaisvihollisia. Aivan toisin on Italiaan yhdistetyn Slovenian osan laita. Italialaisia siellä tuskin asuu ollenkaan, sillä jo ensimmäisen maailmansodan jälkeen liitettiin Italiaan ne Slovenian rajaseudut, joissa oli italialaista väestöä. Kun silloin jo Italiaan liitetyssä Slovenian osassa asuvia sloveeneja yritettiin pakolla italialaistuttaa, herätti tämä katkeruutta Jugoslaviassa asuvissa sloveeneissa. Nyt Italiaan liitetyt sloveenit olivat siis jo ensimmäisen maailmansodan jälkeen vihamielisiä italialaisia kohtaan. Toiselta puolen sloveenit eivät myöskään suhtautuneet ystävällisesti kroaatteihin, joitten valtaantulo he suorastaan pelkäsivät. He liittyivätkin Jugoslaviassa suurin piirtein tukemaan serbejä, josta taasen seurasi, että kroaattien ja sloveenien välit kylmenivät. Tämä oli senkin takia valitettavaa, koska

JAKELUOHJE:

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

sloveenien ja kroaattien, jotka molemmat aikaisemmin kuuluivat Itävalta-Unkariin, kulttuuritaso on huomattavasti korkeampi kuin serbien. Balkanin oloille on kuvaavaa, ettei siellä tapaa kahta naapurikansallisuutta, jotka eivät toisiaan vihaisi.

Sloveenien lukumäärä on itsessään vallan pieni, noin 1 1/2 milj., ja kun he lisäksi ovat jaetut Italian ja Saksan kesken, ei heidän vastarintansa Italiaa vastaan voi paljoakaan aikaansaada. Mutta attentaatteja ja levottomuutta he kuitenkin voivat aiheuttaa. Kuinka paljon attentaatteja tapahtuu, on mahdotonta tietää, koska italialaiset niistä tyystin vaikenevat. Seuraava tapaus, jonka minulle kertoi Italian Zagrebissa olevan sotilasvaltuuskunnan esimiehen, kenraali Oxilian puoliso, on Sloveniassa vallitsevalle olo-tilalle kuvaava. Kun tämän vuoden alkupuolella kenraali Oxilia puolisoineen ja seurueineen oli kahdella autolla matkalla Zagrebista Ljubljanaan ja jo olivat ylittäneet Italiaan yhdistetyn alueen rajan, kohdistettiin väijytyksestä ensimmäistä autoa vastaan kiväärituli sillä seurauksella, että seurueeseen kuuluva majuri Picinati menetti henkensä. Attentaatti oli tarkoitettu kenraali Oxiliaa vastaan, mutta se seikka, että hänen puolisonsa viime hetkessä oli päättänyt tulla mukaan, pakoitti ottamaan kaksi autoa ja oli kenraali puolisoineen sijoittunut jälkimmäiseen autoon.

Suuria vaikeuksia, ehkäpä suurempiakin kuin Sloveniassa, on Italialla Dalmatiassa. Olkoonpa Italialla millaiset "historialliset" oikeudet tahansa Dalmatiaan, tosiasia on että sen väestö on miltei puhtaasti kroaattilaista ja lisäksi vielä erittäin isänmaallista ja kehittyntä aineisto. Dalmatialaiset kroaatit ovat hyvin katkeroituneet sen johdosta, että heidät on erotettu Kroatiasta. Heidän vihansa

kohdistuu etupäässä italialaisiin, mutta myöskin Kroatian nykyiseen hallitukseen, jonka heidän mielestensä ei olisi pitänyt suostua Dalmatian suurimman osan liittämiseen Italiaan. Että Kroatian hallitus ei sitä voinut estää, kun Saksa kerran oli Italian vaatimuksen hyväksynyt, he eivät ota huomioon, yhtä vähän kuin sitäkin, että suurin osa Kroatian hallituksen jäsenistä itse on dalmatialaista alkuperää, joten Dalmatian asia heille varmaankin on sydämen asia.

Kun siis Italiaan yhdistetyt dalmatialaiset ovat vihamieliset sekä italialaisia että kroaatteja kohtaan, koettavat he hakea tukea kolmannelta taholta. Ensinnä yrittivät he päästä yhteistoimintaan Mačekin kanssa, mutta syistä, jotka eräässä seuraavassa raportissani tulen esittämään, tämä ei onnistunut. Näin ollen nämä dalmatialaiset ovat ruvenneet kallistamaan korvansa bolshevikien houkutuksille, nämä kun samalla luonnollisesti ovat antifascisteja. Dalmatialaiset noudattavat myöskin jonkinlaista passiivista vastarintaa italialaisiin nähden, joskaen se ei ole varsinaisesti organisoitua.

Tyytymättömyyden kasvamiseen italialaiset itse ovat suureksi osaksi syypäät. He koettavat liian nopeassa tempossa italialaistuttaa Dalmatiaa lähtien siitä harhakäsityksestä, että Dalmatia on italialaista maata.

Kun italialaiset ylläpitävät tässä Dalmatian osassa ankaraa järjestystä ei siinä niinkään paljon vallitse levottomuutta kuin italialaisten miehittämässä Kroatiassa, mutta väestön vastahakoinen suhtautuminen italialaisiin tuottaa kuitenkin italialaisille paljon vaikeuksia.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 210.

ASIA: _____

Roomassa olevan lähetystön raportti n:o 8.

Ministeri: Talas.

16/5-42.

N:o 481/145.

Roomassa, 16 päivänä toukokuuta 1942.

16 182 Sel 42
26/5-42 - -
GABTO
5 C10

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia lähettää Teille, Herra
Ministeri raporttini n:o 8, jonka nimikkeenä on:

Huhukamppailu.

Vastaanottekaa, Herra Ministeri, syvimmän
kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri
Rolf WITTING,
Helsinki.

..... ROOMA Ssa OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 8.

..... Rooma ssa 16 p:nä touko kuuta 1942.

Asia: Huhukamppailu.

16 182 Sal 42
26/5-42 - -
5 C10

Tuskin milloinkaan on sotaa käyty siihen määrin sekä aseisiin että huhuihin kuin nykyään. Levitettyt huhut ovat muodostuneet aseiksi, joilla vastustajaa koetetaan vahingoittaa.

Suomessakin koetetaan löytää näille huhuille otollista maaperää. Huomasin tämän joulun tienoilla ollessani Suomessa ja sain tälle asialle vahvistuksen erikoisesti Ulkoasiainministeriön sähkeen n:o C-17 (8/5) kautta.

Tämän johdosta haluan ilmoittaa, että kaikki huhut Italiassa vallitsevasta tyytymättömyydestä, joka mahdollisesti johtaisi vallankumoukseen täällä, ovat perättömiä. Huhut, jotka milloin saapuvat Washingtonista, milloin Bukarestista, milloin mistäkin, pukeutuvat erilaisiin muotoihin. Niinpä on kerrottu, että vallitsisi selvä erimielisyys Mussolinin ja Ciano välillä sen johdosta, että Ciano ehdottomasti tahtoisi erikoisrauhaa. Että Mussolinin ja Ciano ajatukset eivät käy yhteen, olen jo aikaisemmin raportoinut. Uskotaankin, että ellei sotatilanne vallitsisi, Ciano jo olisi ollut pakotettu jättämään paikkansa. Mutta puhe Ciano halusta erikoisrauhan solmimiseen on yhtä perätöntä kuin huhut Suomen halusta erikoisrauhan solmimiseen. En ole kuullut kenenkään yksityisestikään lausuvan ajatusta että Italian

JAKELUOHJE:

.....
.....
.....

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksiministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tulisi solmia erikoisrauha. Kun tässä yhteydessä kuulee puhuttavan siitä, että Italia ensimmäisen maailmansodan aikana liittyi Ententeen, vaikka se oli ollut liitossa keskusvaltojen kanssa, niin unohdetaan että nyt ei ole kysymys jonkun liittosopimuksen rikkomisesta. Nyt on Italia jo pian kaksi vuotta käynyt ankaraa sotaa Englantia ja sen liittolaisia vastaan ja ainoastaan viimeksimainittujen kustannuksella Italia voi saada valtiolliset toiveensa toteutetuiksi, jotavastoin Saksalla ja sen liittolaisilla ei ole mitään, jota Italia omaksensa haluaisi.

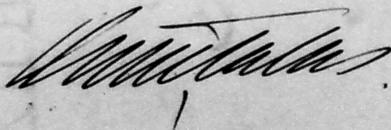
Minulla oli tilaisuus keskustella erään virallisiin piireihin kuulumattoman suurteollisuutta ja -kauppaa harjoittavan henkilön kanssa näistä asioista. Olen vakuutettu siitä, että hän ilmitoi minulle vakaumuksensa tilanteesta. Hän myönsi että tyytymättömyyttä esiintyy Italiassa kuten luonnollisesti missäkin sotaikäisissä maissa, mutta huomattavampaa tyytymättömyyttä tapaa ainoastaan pienporvariston ja pienpalkkalaisten keskuudessa, joiden elinmahdollisuudet todellakin ovat käyneet erikoisen vaikeiksi. Mutta - sanoi mainitsemani henkilö - nämä piirit eivät tee vallankumousta eivätkä sitä haluakaan. Sitävastoin työväestö on suurin piirtein tyytyväinen. Heidän palkkojaan on jokseenkin nostettu elintarpeiden hintatason nousun mukaan. Heille jaetaan myöskin riittävästi elintarpeita. Tosin spagetti ei ole valkoista eikä öljyä saa mielin määrin, mutta kansa on suurin piirtein tyytyväistä. Luonnollisesti löytyy työväestön piireissä kommunisteja, jotka haluaisivat sosiaalista vallankumousta, mutta niitten lukumäärä on niin pieni, ettei niistä ole minkäänlaista vaaraa. Kertojani lisäsi, että suurimman tyytymättömyyden hän puolestaan on havainnut äkkiä rikkuneissa, jotka pelkäävät sodan pitkistyessä kadottavansa äkkiä

tulisi solmia erikoisrauha. Kun tässä yhteydessä kuulee puhuttavan siitä, että Italia ensimmäisen maailmansodan aikana liittyi Ententeen, vaikka se oli ollut liitossa keskusvaltojen kanssa, niin unohdetaan että nyt ei ole kysymys jonkun liittosopimuksen rikkomisesta. Nyt on Italia jo pian kaksi vuotta käynyt ankaraa sotaa Englantia ja sen liittolaisia vastaan ja ainoastaan viimeksimainittujen kustannuksella Italia voi saada valtiolliset toiveensa toteutetuiksi, jotavastoin Saksalla ja sen liittolaisilla ei ole mitään, jota Italia omaksensa haluaisi.

Minulla oli tilaisuus keskustella erään virallisiin piireihin kuulumattoman suurteollisuutta ja -kauppaa harjoittavan henkilön kanssa näistä asioista. Olen vakuutettu siitä, että hän ilmoittoi minulle vakaumuksensa tilanteesta. Hän myönsi että tyytymättömyyttä esiintyy Italiassa kuten luonnollisesti missäkin sotaikäyvässä maissa, mutta huomattavampaa tyytymättömyyttä tapaa ainoastaan pienporvariston ja pienpalkkalaisten keskuudessa, joiden elinmahdollisuudet todellakin ovat käyneet erikoisen vaikeiksi. Mutta - sanoi mainitsemani henkilö - nämä piirit eivät tee vallankumousta eivätkä sitä haluakaan. Sitävastoin työväestö on suurin piirtein tyytyväinen. Heidän palkkojaan on jokseenkin nostettu elintarpeiden hintatason nousun mukaan. Heille jaetaan myöskin riittävästi elintarpeita. Tosin spagetti ei ole valkoista eikä öljyä saa mielin määrin, mutta kansa on suurin piirtein tyytyväistä. Luonnollisesti löytyy työväestön piireissä kommunisteja, jotka haluaisivat sosiaalista vallankumousta, mutta niitten lukumäärä on niin pieni, ettei niistä ole minkäänlaista vaaraa. Kertojani lisäsi, että suurimman tyytymättömyyden hän puolestaan on havainnut äkkiä rikkaituneissa, jotka pelkäävät sodan pitkistyessä kadottavansa äkkiä

säänsä rikkauden. Mutta tämäkään tyytymättömyys ei ole vaarallista laatu.

Monasti huhujen levittämisellä ei tarkoiteta vihollisten vahingoittamista, vaan omien valtiollisten pyyteitten tukemista laskemalla liikkeelle huhuja, joitten perättömyys on asianomaisen valtiomiehen tiedossa. Tällaisessa tarkoituksessa levitettyihin huhuihin lukisin Budapestin lähetystön raportissa n:o 20 kerrotun v. Bardossyn lausunnon, että on otettava huomioon sekin mahdollisuus, että englantilaiset voisivat suorittaa mahinnousun Kreikassa, jonka onnistumisen seurauksena voisi olla että Kreikka, Serbia, Bulgaria, Romania ja Kroatia nousisivat akselivaltoja vastaan. Tämän huhun tarkoituksena on ilmeisesti ollut tukea Unkarin pyrkimystä lähettää mahdollisimman vähän joukkoja itärintamalle sillä verukkeella että ne ovat säilytettävät Unkarissa tällaisten tapausten varalta. Todellinen syy Unkarin haluttomuuteen lähettää joukkojaan itärintamalle on luonnollisesti sen halu pysyä sotilaallisesti voimakkaana siltä varalta että sen tämän sodan jälkeen täytyisi aseilla selvittää välinsä Romanian kanssa. Jossain määrin Unkari onkin kyennyt saavuttamaan tarkoituksensa, sillä kuulun Budapestissa että Unkari tulee itärintamalle lähettämään vain 250.000 miestä, mikä Unkarille, jonka väkiluku nykyään on miltei 15 milj., on vähän.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 810.

ASIA: _____

Roomassa olevan lähetystön raportti n:o 9.

Lähetystön johtaja Paikku.

26/5-42.

N:o 553/166.

Roomassa 26 päivänä toukokuuta 1942.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No	19/182	Sak. 1942
10/7-42	No -	Liitt. -
KYNNÄ	OSASTO	...
5. 810.		

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia lähettää Teille, Herra Ministeri, Rooman-lähetystön raportti n:o 9, jonka on laatinut lähetystösihteeri Olavi Saikku, ja jonka aiheena on:

Italian uusi lakikirja.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri

Rolf WITTING,

Helsinki.

ROOMA Ssa OLEVA LÄHETYS

19 182 Sal

42
Salainen.

RAPORTTI n:o 9.

Rooma ssa 26 p:nä touko kuuta 19 42.5.

810.

Asia: Italian uusi lakikirja.

Kaksikymmentä vuotta kestäneen esivalmistelun jälkeen on Italia saanut uuden siviililakikokoelman (Codice Mussoliniano), jonka ensimmäinen osa tuli voimaan 1939 ja loppuosa viime huhtikuun 21 päivänä. Näin on saatettu päätökseen varsin kunnioitettava lainopillinen uudistustyö, jonka merkitys lainsäädännön kehitykselle tulee varmaan ulottumaan maan rajojen ulkopuolellekin.

Aiheeseen kodifiointiin oli aikoinaan antanut tarve luoda omaperäinen kansallinen oikeus, joka ilmentäisi fascistisen vallankumouksen sosiaalista ajattelua ja elämänsäitystä. Esi-kuvana oli epäilemättä ollut Code Napoléon Ranskan vallan-kumouksen ilmentäjänä. Uuden lakikokoelman oli korvattava vanha, Code Napoléonin nojaava muka epäkansallinen laki. Vanha oli individualistinen, liberaali, ihmisoikeuksiin perustuva, uusi on korporatiivinen, sosiaalinen, yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden pohjalle rakentuva; työ, työntekijän oikeus ja oikeus tehdä työt asetetaan etusijalle. Vaikka siis yhteiskunta ja sen edut määrävätkin lain hengen, tunnustaa laki myös yksilölliset oikeudet; se ei kiellä n.k. subjektiivista oikeutta, joka edellyttää yksityisen vapaata toimintaa vapaassa valtiossa. Sopi-

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkossainministeriön tiedoituksiin.

muksenteko-oikeus on myös tunnustettu.

Uusi lakikirja sisältää seuraavat osat: perheoikeus, perintöoikeus, esineoikeus ja velvoiteoikeus, sekä säännökset oikeuksien suojaamisesta. Liitteenä on Codice della Navigazione, johon on koottu kaikki siviilioikeudelliset määräykset liikenteestä merellä, sisävesillä ja ilmassa. Yhteensä on lakikirjassa 2969 pykälää.

Vähimmin on uudistuksia tehty perhe- ja perintöoikeuteen. Tärkein niistä on uusi adopterausta koskeva lainsäädäntö. Sen mukaan voivat esim. aviottomat lapset lapseksi oton kautta saavuttaa kaikki ottovanhempain perheenjäsenen oikeudet. Tälle uudistukselle on syystä omistettu suurta hyväksyvää huomiota maan lehdistössä ja julkisissa esitelmissä. Kauppa-oikeuden uudistuksista mainittakoon, että uudessa lainsäädännössä on poistettu eroitus kansalaisen ja kauppiaan velvoitteiden väliltä. Itsenäistä kauppa-oikeutta ei Codice Mussolinianossa enää ole; kauppiaan toiminnan juriidisen itsenäisyyden ei katsota sopivan yhteen niiden yhdenmukaisten säännösten kanssa, jotka korporatiivisessa järjestelmässä säännöstelevät yhteiskuntataloutta. Vanhasta kauppa-oikeudesta on jäänyt jällelle vain vekselioikeus.

Tärkein ja mielenkiintoisin uudessa lakikirjassa on kuitenkin "Libro del Lavoro", työoikeutta koskevat luvut, jotka käsittävät kaikki teollisen, kaupallisen, maataloudellisen ja henkisen työn muodot huomioonottaen oikeussubjektin vaatimukset työsuojasta ja säännöstellen hänen velvoituksensa yhteiskuntaa kohtaan. Tähän lakikokoelmaan sisältyvät n.s. korporatiiviset säännökset (kollektiiviset työehtosopimukset ja työoikeuksien tuomiopäätökset), säännökset tuotantoyrityksistä ja kauppaliikkeistä sekä pääomayhtiöitä koskeva oikeus.

Perustavaa laatua työoikeudelle on yrittäjätöiminnan uusi määrittely, joka on sama kaikilla tuotannon aloilla: yrittäjä on laitoksensa hierarkkinen "johtaja" ja sellaisena valtiolle vastuussa korporatiivisten periaatteiden noudattamisesta. Epäitsenäistä työtä yrityksen piirissä pidetään sen oleellisena osana ja yrityksen työntekijöitä nimitetäänkin yrittäjän "collaboratoreiksi".

Huomionarvoinen on yrittäjätöiminnan juridisen käsitteen ulottaminen myös maatalouden piiriin. Uuden lakikokoelman tarkoituksena onkin koettaa vaikuttaa tuotanto- ja omistusmuotojen kehitykseen. Maataloudessa toivotaan uuden laimsäädännön kykenevän luomaan nykyisistä Italian maataloudelle luonteenomaisista päiväpalkkalaisista, joiden oikeusturva on ollut tähän asti heikko, paikoillaan pysyviä talonpoikia, mistä yhteiskunnalliselle rakenteelle, tuotantotuloksille ja työn arvostamiselle sinänsä olisi mittaamatonta hyötyä.

Pääomayhtiöitä koskevassa osassa ovat osakeyhtiöitä koskevat muutokset merkittäviä. Yhtiöt jotka toimivat alle miljoonan pääoman turvin, muodostetaan yhtiöiksi rajoitetulla luotolla ja vain suuryhtiöille sallitaan osakeyhtiömuoto, jota kuitenkin täydennetään takuu- ja valvontaorgaanein vuositaseiden virheellisyyksien ja ketjuyhtiöiden sekä pääoman ristisijoitusten estämiseksi.

Osau Palkka

Konsuli.

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 610.

ASIA:

Roomassa olevan lähetystön raportti n:o 10.

H. a. Asiamiehittäjä Paikku.

20/8-42.

ROOMA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 823/227.

Rooma SSA 21 P:NÄ elo KUUTA 19 42.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19.....

ULKOASIAINMINISTERIÖ

26 / 183 Pal 42

26/8-42	19	-	LLI	-
5	5	5	5	5
5	5	5	5	5

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Rooman-lähetystön raportti n:o 10.

Lähetystö kunnioittaen Ministeriölle oheisena lähettää raporttinsa n:o 10, jonka otsakkeena on: "Italia libera".

v.a. Asianhoitaja: *Oleai Paikku*

26 / 183 Pal. 42

ROOMA Ssa OLEVA LÄHETYS ^{28/8-42} - ^{LINE} Salainen.
 RAPORTTI n:o 10.

Rooma ssa 20 p:nä elo kuuta 1942. 5. 8/10.

Asia: "Italia libera".

Italiasta karkoitettujen antifascistien toiminnasta ei vuosikausiin ole tiedetty kertoa paljoakaan. Viime aikoina sitä-vastoin on heidän voimistumisestaan ollut merkkejä nähtävissä. Niitä on ollut todettavissa varsinkin sen jälkeen kuin Yhdysvallat on sodassa Italian kanssa siitä luonnollisesta syystä, että Yhdysvaltoihin olivat asettuneet antifascistien johtavimmat henkilöt, joiden Italian-vastaiselle toiminnalle sodan syttyminen avasi uusia mahdollisuuksia.

Näkyvä nä osoituksena antifascistien toiminnan tehostumisesta oli äskettäin Amerikassa asuvien antifascistien keskeisen liiton perustaminen. Yhteenliittymän nimeksi otettiin "Italia libera" Ranskan degaullistien esimerkin mukaan.

"Vapailta italialaisilla" oli elokuun 15-17 päivinä ensimmäinen virallinen kongressinsa Montevideossa, jolle Englannin ja Amerikan radiopropaganda on antanut suuren merkityksen. Käytettäväkseni annettujen luottamuksellisten tietojen mukaan oli kongressin kulku seuraavanlainen.

Antifascistisen liikkeen johtajan Carlo Sforzan saapuminen kongressiin myöhästyi lentovaikeuksien vuoksi ja hänen sijastaan toimi kongressin puheenjohtajana entinen sosialisti-

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:
 Tavallinen.
 Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
 Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
 Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

johtaja Frugoni, joka edusti kongressissa Uruguayn paikallisjärjestöä. Edustettuina olivat lisäksi Yhdysvaltain, Argentinan, Brasilian, Cilen, Uruguayn, Paraguayn ja Costarican antifascistijärjestöt. Avajaistilaisuudessa olivat läsnä Yhdysvaltain suurlähettiläs, Belgian ministeri, Englannin lähetystön ensimmäinen sihteeri, Norjan ja Tšekkoslovakian hallitusten edustajat, "Vapaan Ranskan" Lontoon-komitea, Espanjan ja Uruguayn tasavaltalaisjärjestöjen, Uruguayn ja Cilen sosialistipuolueiden, "Accion Argentinan" ym edustajat. Frugonin avajaispuhe oli kiivas hyökkäys fascistiregimeä vastaan.

Tilaisuuteen oli kenraali De Gaulle lähettänyt sähkösanoman, jossa hän ilmaisi mielihyvänsä kongressin toimeenpanon johdosta.

Kongressin viimeisenä kokoontumispäivänä saapui vihdoin perille myös kreivi Sforza sekä Yhdysvaltain "Italialaislegioonan" komentaja Pacciardi. Loppuistunnossa hyväksyttiin n.k. "suunnitelma Sforza", jonka tärkeimmät kohdat ovat seuraavat:

- 1) heti kun fascistijärjestelmä sortuu, Italian kansa itse määrää poliittiset laitoksensa;
- 2) toimeenpannaan äänestys, jonka tulos on varmasti oleva myönteinen tasavaltalais-demokraattiselle valtiojärjestelmälle;
- 3) hallitukseen valitaan miehiä, jotka kykenevät puolustamaan kansanvaltaa, turvaamaan yhteiskunnallisen oikeuden ja lakien kunnioituksen;
- 4) hallintojärjestelmä desentralisoidaan ja palautetaan ajatuksen, paino- ja uskonnonvapaus;
- 5) oikeuslaitos itsenäistetään;
- 6) uusi hallitus, joka yhtyy "Atlantin karttaan", tulee huolehtimaan, että raaka-aineet jaetaan oikeudenmukai-

sesti;

7) ylläolevat ohjelmakohdat voidaan toteuttaa vain, jos maailma ~~on~~ vapautuu kansallismielisistä.

Italiassa on ylläselostettu kongressi todettu rauhallisesti. Virallisen käsityksen mukaan olisivat "Vapaan Italian" hommat vailla minkäänlaista poliittista merkitystä. Todistukseksi huomautetaan mielellään, ettei antifascistinen liike ole jaksanut tähän asti 20 vuoden aikana voittaa puolelleen ketään huomattavaa henkilöä Carlo Sforzaa lukuunottamatta. Hän taas on liian vanha, nykyisin 70-vuotias, jaksaa innostaa hajallaan asuvia antifascisteja, joiden kesken mielipide-eroavaisuudet ovat huomattavat. Fascistit uskovatkin, ettei viimeinenkään yritys Sforzan liikkeen edesauttamiseksi tule vastaamaan odotuksia.

Hajaannusta tulee antifascistinen liike propagandallaan epäilemättä aikaansaamaan. Sen radiopropaganda on ollutkin etevästi järjestettyä sekä Lontoosta että Amerikasta käsin, vaikkakin härintä on estänyt lähetyksiä ajoittain kuulemasta. Italian sisäisiä vaikeuksia on käytetty tehokkaalla tavalla hyväksi. Esim. viimeaikaiset puolueen puhdistustoimenpiteet, joiden johdosta yli 66.000 jäsentä erotettiin puolueesta väärinkäytösten vuoksi, on "Vapaan Italian" taholla otettu vastaan tyydytyksellä ja käytetty omiin tarkoituksiin.

Benito Mussolini
v.a. Asainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 610.

ASIA: _____

Roomassa olevan lähetystön raportti n:o 11.

V. a. asioinhoitaja Piilinen.

9/9-42.

ROOMA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 890/249.

Rooma SSA 9 P:NÄ syys KUUTA 19 42.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ

31 184 Sal 42

26/9-42

VIITTAUS	OSASTO	ASIA
5	C10	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Rooman-lähetystön raportti n:o 11.

Lähetystö kunnioittaen Ministeriölle oheisena lähettää raporttinsa n:o 11, jonka otsakkeena on:

Italialaisia mielialoja.

V. a. Asiasuositaja:

Oleau Sainen

ROOMA Ssa OLEVA LÄHETYSTÖ. 31 184 Sal 42
RAPORTTI n:o 11. 26/9-42 - -
Rooma ssa 9 p:nä SYYS kuuta 1942.

Asia: Italialaisia mielialoja.

Joutuessani kaupallisissa asioissa jatkuvaan kosketukseen useiden "tavallisten" italialaisten kanssa, jotka tosin ovat fascistipuolueen jäseniä, mutta eivät hoida minkäänlaisia poliittisia tehtäviä puolueessa tai, sen ulkopuolella, on keskusteluissa heidän kanssaan tullut esiin eräitä seikkoja, joiden tiedoittaminen lienee paikallaan. Näiden italialaisten voi katsoa edustavan luotettavasti yleistä mielipidettä.

On mielenkiintoista todeta se yleinen välinpitämättömyys, millä sotaan edelleenkin suhtaudutaan Italiassa. Tuntuu kuin italialaiset pyrkisivät elämään kuin ei sotaa olisikaan. Hyvin harvat näyttävät vielä tottuneen suuritalialaiseen ajatteluun, jota virallinen propaganda koettaa juurruttaa ja joka edellyttäisi akselivaltain ehdotonta voittoa. Jo Dalmatian liittämistä Italiaan on monen italialaisen ollut vaikea ymmärtää. Heidän mielestään Italia on siten vain saanut naapurin, jonka kanssa erimielisyyksiä ei voida välttää; nykyinen ystävyys on ilmeisen keinotekoisista. Taloudellisessa mielessä Dalmatia paljosta propagandasta huolimatta ei tarjoa kerrassaan mitään lisää Italian entisten karujen kallioseutujen lisäksi. Niistä aluelajennuksista, joita uuden sotavuoden alkaessa on lehdistössäkkin

JAKELUOHJE:

.....
.....
.....

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

monin tavoin tuuletettu, ollaan vain Korsikan ja Malten suhteen yhtä mieltä: niiden katsoo todennäköisesti jokainen italialainen osaksi isänmaastaan. Afrikan alueista ei haluta mielellään keskustella. Itä-Afrikan menetys on vielä kirvelevänä muistissa. Ilmeistä kuitenkin on, että se laajentumisohjelma, jonka Gayda äskettäin esitti ja johon kuuluisi suurin osa Ranskan pohjois-Afrikan alueita, Nigeria, osia Sudanista jne., mahtuu vielä vain aniharvan italialaisen ajatusmaailmaan. Tavallinen italialainen toivoo sodan päättyvän tavalla tai toisella siten, että ei tarvitsisi joutua riippuvaisuussuhteeseen kenestäkään.

Pelko alistussuhteeseen joutumisesta onkin silmiinpistävä. Kyseessä on tietenkin pelko saksalaisten käskyvallan voimistumisesta; englantilaisia sitävastoin ei pelätä samalla tavoin siltä varalta, että vihollinen sattuisi voittamaan, mitä muuten oudoksuttavan lukuisat italialaiset pitävät yhä edelleen mahdollisena, eräät jopa toivottavanakin. Saksalaisten asema ei näytä parantuneen silminnähävistä ponnistuksista huolimatta, pikemmin päinvastoin. Siihen olisi ollut tärkeimpänä syynä saksalaisten ylimielisyys (prepotenza), jota väitetään viime aikoina esiintyneen entistä suuremmassa määrässä. Tosiasia onkin, että etenkin taloudellisella alalla Saksan vaatimukset ovat kiristyneet: sen huomaa mm. Italian sotatalousviranomaisten suhtautumisesta Suomenkin pyyntöihin, joihin aiemmin suhtauduttiin myötämielisemmin kuin nykyään: eräät johtavassa asemassa olevat sotatalousviraston upseerit ovat suoraan sanoneetkin, etteivät he voi Suomen toivomuksia täyttää, aseveljeydestä ja Suomen todellisista tarpeista huolimatta, jotka he kyllä tuntevat, koska heidän kautensa on sidottu Saksan vaatiessa kaiken mikä vain voidaan

toimittaa. Toisaalta on Italia jo nyt versin riippuvainen Saksasta hiilen, öljyn ja monen muun välttämättömän tavaran saantiin nähdessä. Tiedot tällaisista seikoista näyttävät leviävän helposti laajoihinkin piireihin, matkalla niitä parsitaan ja paikkaillaan ja tulos on, että ne herättävät katkeraa mieltä kansalaisissa. Sitäpaitsi levittää vihollispropaganda mielellään huhuja saksalaisten vallan kasvusta Italiassa mm. Gestapon solutuksesta ja teollisuuden johdon ja teollisuuslaitosten siirtymisestä saksalaisten käsiin jne. On vaikeata todeta huhujen todenperäisyyttä, siteeksi niissä voi olla perääkin. Monen italialaisen mielestä Italia on jo nyt Saksan vasalli.

Saksalaisten ja italialaisten keskeisiä tämän hetken suhteita kuvaa seuraava kertomus Tobrukin valloituksesta, joka parhaillaan kiertää Italiaa ja jonka väitetään olevan totta alusta loppuun: Tobrukin valtasi eräs kevyt italialainen osasto, joka heti valloituksen jälkeen lähti ajamaan vihollista takaa. Sillä välin tulivat kaupunkiin saksalaisetkin, jotka miehittivät itse kaupungin ja sataman ja ottivat haltuunsa kaiken runsaan sotasaaliin, mm. neljä satamassa ollutta laivaa. Kun italialaiset palasivat takaa-ajoltaan, avasi saksalainen miehitysjoukko heittä vastaan tulen, ja vasta hyvänlaisen laukausten vaihdon jälkeen huomattiin vihollinen italialaisiksi. Saalista ei tietenkään aiottu jakaa. Kuten tiedetään, oli sotasaaliin joukossa mm. suuret määrät teetä ja kahvia, jota vaille italialaiset siis saivat jäädä. Juttua ei saatu selvitettyä ennenkuin Mussolini oli itse käynyt paikan päällä ja todennut tapahtuneen ja henkilökohtaisesti tehnyt valituksen Hitlerille. Nyttämmin olisi asia jo sovittu ja saalis

jaettu tasan ja italialaisetkin tyytyväisiä.

Varsin keskeinen sija tavallisen italialaisen ajatuksissa on luonnollisesti myös elintarvikkeilla. Suomalaisen mielestä on ruoan saanti Italiassa vieläkin suhteellisen tyydyttävää. Annokset ovat tosin pieniä, mutta esim. parhaillaan saa hedelmiä ja vihanneksia paljon ja verrattain halvalla, ja leipä on tullut valkoisemmaksi, makaroonit samoin. Siitä huolimatta kaikki tuntemani italialaiset valittavat hyvin mielellään ruoansaanti- ja muitakin vaikeuksiaan ja suurentelevat niitä helposti. Sota on kaukana Italian kylistä ja kaupungeista ja sen vuoksi on varaa nurisemiseen.

Myönnettäköön kuitenkin ettei nuriseminen johdu ainoastaan kansan luonteesta ja pienistä annoksista. Siihen on muitakin syitä. Tärkein on varmaankin löydettävissä fascistipuolueesta, niin omituista kuin se onkin. Koska ilmiö on epäilemättä vakavanlaatuinen ja tulee vastaan tavallaan joka askeleella, on syytä tehdä siitä laajemmin selkoa.

Fascistipuolueella on Italian sisäisessä elämässä tunnetusti määrävä asema. Sen vaikutus ulottuu pienimpiinkin asioihin. Puolueen paikallinen liittosihteeri, jonka alueeseen kuuluu tavallisesti joku kaupunki tai taajaväkinen yhdyskunta lähimparistuneen, on peloittava herra, jonka sanasta riippuu tavallaan elämä tai kuolema. Puolueen pienemmät satrapit ovat läsnä kaikkialla ja etenkin nykyisin sodan kestäessä on Mussolini antanut puolueelle uusia laajalle ulottuvia tehtäviä; eräs niistä on puolueen oikeus vaikuttaa ratkaisevasti kaikkiin valtion virkamiesten nimityksiin. Selvä on että puoluejäsenkortti vaaditaan nykyisin haettaessa melkeinpä mihin toimeen tai virkaan tahansa.

Toisaalta on fascistipuolue ollut vallassa vasta 20 vuotta. Virkamiehistöä on luonnollisesti koetettu valmistaa. Mutta kun puolue on saanut sellaisen vallan kuin sillä nyt on, on myös ilmeistä, että aines kaikkiin tarjolla oleviin paikkoihin ei ole läheskään täyttänyt kohtuullisiakaan vaatimuksia, varsinkin kun regimenvastaista ainesta on aina ollut olemassa.

Tulokset näkyvät nyt: äskettäin oli puolueesta erotettava yli 66.000 jäsentä, jotka eivät olleet noudattaneet fascistisia periaatteita toiminnassaan, t.s. olivat väärinkäyttäneet asemaansa yksityisten etujen tavoittelemiseksi. Lisäksi annettiin äsken asetus, jonka mukaan korkeissa puoluetehävissä olevat eivät saa samanaikaisesti hoitaa taloudellista vastuuta edellyttäviä toimia. Erään Työnantajain Keskusliiton presidentti, joka meillä vastaisi / johtajan asemassa olevaa henkilöä, ja joka on lisäksi kansanedustaja, erotettiin luottamustoimestaan väärinkäytösten vuoksi. Puolueen toimihenkilöitä on sitäpaitsi vaihdettu silmiinpistävästi usein.

Edelläselostettu riittää jo osoittamaan, että fascistipuolueesta on koitunut Italialle vaikea probleemi. Sota on pannut puolueen ankaralle koetukselle. Sen toiminta ei ole vastannut odotuksia. Ensimmäiseksi ovat siitä joutuneet kärsimään köyhät kansalaiset, joiden etuja ei kaikesta propagandasta huolimatta puolue ole kyennyt valvomaan. Nyt on mm. elintarvikkeiden jakelu siirretty fascistipuolueesta maatalousministeriölle. Puolue hoiti sitä kuitenkin tarpeeksi kauan ehtiäkseen saada kansan vihat niskoilleen. Nykyisin tuskien tapaa ketään - puolueen virkailijoita lukuunottamatta -, jotka eivät käyttäisi avoimesti odottamattoman voimakasta kieltä puolueesta ja saman

tien fascismiregimestä sinänsä. Olen varsin monen asiallisesti ajattelevan italialaisen kuullut vakuuttavan, että kun tämä sota loppuu, on fascistipuolue hajoitettava. Ne joiden kanssa olen tästä keskustellut, väittävät ettei puolueen hoitamissa siviililuontoisissa tehtävissä ole ainoakaan sellainen, jota ei joku muu laitos kykenisi paremmin hoitamaan. Useat järjestöt, jotka aikaisemmin olivat puolueen johdossa, ovat siitä jo vähitellen irtautuneet, kuten esim. työvirikistysjärjestö "Dopolavoro" ja toimivat erinomaisesti. Tämä prosessi (puolueen ja yhteiskuntalaitosten irtautumiseksi toisistaan ja yhteiskuntalaitosten irtautumiseksi toisistaan) jatkuu parhaillaan ja näiden laitosten johtajat itse edistävät sitä. Pyrkimyksenä olisi luoda nykyisten laitosten pohjalla systeemi, jossa nämä laitokset säilyisivät, mutta ilman puolueen holhousta. Esim. teollisuustyöntekijöiden keskusliitto, varsin mahtava järjestö, on jo nyt - niin väitetään - saavuttanut suhteellisen itsenäisen aseman mm. suhteissaan Saksan vastaaviin järjestöihin, joiden kanssa yhteistyön piti tulla erikoisen vilkkaaksi. Nyt sitä on vain nimeksi.

Samanaikaisesti korostetaan kuitenkin, ettei voi olla kysymystäkään palaamisesta entisiin työriitojen ja agitation repimiin oloihin. Jo 16 vuotta on Italiassa ollut voimassa rauhanomainen menetelmä työriitojen selvittämiseksi ja siitä aiotaan pitää kiinni. Työehtosopimukset, joita työntekijöiden ja -antajain keskeiset järjestöt laativat ja hallitus vahvistaa, on saatava järjestelmänä säilymään. Mutta fascismia ei niiden säilymiseksi tarvita. Puoluetta ei nykyisten yhteiskuntalaitosten aikaansaamisesta ole kiitettävä, eräitä on perustettu jopa vastoin puolueen

tahtoekin. Puolueen poistaminen ei siis niiden olemassaoloon vaikuttaisi muuta, kuin toisi mukanaan suuremman vapauden, josta hyötyisi ensi sijassa ammattiliittojen edustajain valitsemisjärjestelmä. Keskusliittojen johtohenkilöitä ei enää nimittäisi Duce, vaan ne valitsisivat keskusliittojen neuvostot. Siis: korporatiivinen systeemi ilman fascistipuoluetta.

Siinä olisi tavallisen italialaisen nykyhetken unelma, kunhan ensin on sota saatu onnelliseen päätökseen.

v.a. Asainhoitaja:

Oscar Salmi

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 810.

ASIA: _____

Roomassa olevan lähetystön raportti n:o 12.

Ministeri-Talvas.

28/9-42.

N:o 920/260.

Roomassa, 28 päivänä syyskuuta 1942

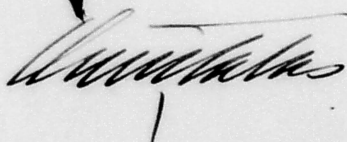
34 184 Sed
7/10-42

1942

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia lähettää Teille, Herra
Ministeri, raporttini n:o 12, jonka nimikkeenä on:
Italian vallankumoushuhujen analysointia.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän
kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri
Rolf WITTING,
Helsinki.

ROOMA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 12

34 184 Sal 42

Rooma ssa 28 p:nä syys kuuta 19 42.

7/10-42

Asia: Italian vallankumoushuhujen
analysointia.

5 C10

Kun kolmatta vuotta sitten Italian juuri yhdyttyä sotaan saavuin Roomaan, kuulin jo että Italia oli vallankumouksen partaalla. Sanottiin, ettei Mussolini, hyvin tietäen Roomassa valitsevan tyytymättömyyden, olisi ollenkaan uskaltanut sotaan käydäkään, ellei hän olisi ollut vakan vakuutettu siitä että sota kestää vain lyhyen ajan ja päättyy voitokkaasti. Ja tätä vallankumouksen ennustelua olen senjälkeen kuullut täällä Italiassakin, mutta varsinkin ulkomailla eikä suinkaan vähimmin Suomessa. Oleskellessani tämän vuoden alussa Helsingissä tiesi eräs huomattava äskettäin Tukholmassa käynyt suomalainen liike-mies vallankumouksen Italiassa olevan niin lähellä, että tuskin ennättäisin Roomaan takaisin, ennenkuin se puhkeaisi. Ja kun raporteissani koko ajan olen kieltänyt vallankumouksen mahdollisuuden, jollei sodassa tapahdu jotain aivan erinomaisia katastroofeja, tiedusteltiin aivan vakavaltakin taholta minulta eikö minun muka tunnettu saksalaisystävällisyyteni aiheuta, että näen oloja Italiassa liian toiverikkaassa valossa.

Lienee sentähden syytä kerrankin selostaa, mistä johtuu tämä käsitys Italian sisällisten olojen epävakavuudesta, joka pukeutuu tällaisiin huhuihin.

JAKELUOHJE:

Jakeluohjelmalleja:

- Tavallinen.
- Tavallinen ja liiskä ministeriölle.
- Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
- Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Tällöin on ensinnäkin mainittavaa että nämä huhut suureksi osaksi ovat vihollisvaltojen taitavaa propagandaa. Tämä koskee erityisesti Ruotsista käsin saapuvia huhuja. Mutta se luottamus, mikä huhuihin pannaan ja varsinkin se seikka että moni ulkomaalainen, joka jonkun aikaa on Italiassa oleskellut, myöskin tulee vakuutetuksi huhujen paikkansa pitävyydestä, tekee, että huhuilla täytyy olla toinenkin lähde kuin vihollismaitten propaganda.

Myönnettävä onkin että tällainen lähde on löydettävissä Italiassa itsessään.

Meidän on tällöin muistettava että sota ei suinkaan Italiassa ole kansaa yhtenäistyttänyt kuten Suomessa. Suomessa koko kansa, miten sen puolueet ja yksilöt (harvoja poikkeuksia lukuunottamatta) ovatkin aikaisemmin suhtautuneet oleviin oloihin, nyt näkevät kansamme elinkysymyksen siinä että kansamme voittaa sodan. Suomalaisen on sentähden miltei mahdotonta käsittää että voi löytyä maa, jossa jotkut kansalaispiirit, vaikka ovatkin kaukana kommunismista, voivat kansansa tappiossa sodassa nähdä suorastaan sen pelastuksen. Tämän ymmärtääksemme täytyy ensinnäkin muistaa, että Suomi käy puolustussotaa, jota vastoin Italian sota on hyökkäyssota. Hyökkäyssodan luonteesta johtuu, ettei se koskaan ~~kykene~~ saavuttamaan kansassa samanlaista yksimielistä kannatusta kuin puolustussota. Tämä ilmiö ei ole havaittavissa vain Italiassa vaan myöskin Saksassa. Saksalaiset emigrantit ulkomailla (en puhu nyt juutalaisista, joiden toiminnan Saksaa vastaan helposti voi käsittää) ovat valmiit Saksan kukistumisen hinnalla ostamaan Saksan vapautumisen kansallissosialismista. Todennäköisesti Saksan rajain sisäpuolellakin voi tavata samanlaisia mielipiteitä, ^{omaavia henkilöitä} joskaan he kansallissosia-

lismin ankeran hallitusjärjestelmän vuoksi eivät Saksassa uskalla juuri mielipiteitään esittää.

Selvemmin tämä ilmiö on Italiassa havaittavissa ja siihen ovat omat syynsä. Italia oli ensimmäisestä maailmansodasta selvinnyt voittajana eikä ollut sentähden joutunut sellaiseen sorrettuun tilaan ja alennukseen kuin Saksa Versailles'in rauhan jälkeen. Kommunismi tosin jo selvästi uhkasi Italiaa ennen Mussolinin valtaan pääsyä. Olivathan monet tehtaat mm. Fiatin suuret tehtaat kommunismin lumoissa olevan työvään miehittämät ilman että hallitus olisi kyennyt tahi yrittänytään toimia yhteiskuntajärjestyksen säilyttämiseksi. Mutta nämä olivat sittenkin vain yksinäisiä ilmiöitä; kommunismi ei ollut päässyt koko maassa valtaan. Kommunismista ei yleisesti ollut mitään kokemusta. Kun sentähden Mussolini otti vallan käsiinsä ja - varsinkin alussa - aika kovakouraisesti valtaansa käytti, ei hän voinut samassa määrässä kuin Hitler koota kansaa. Huomattavat kansalaispiirit, jotka eivät olleet kokeneet kommunismin kauhuja, mutta jotka saivat kärsiä fasismin takia, asettuivat Mussolinia vastaan. Tämä tapahtui aluksi osittain julkisestikin, mutta kun kaikki julkinen vastarinta oli kukistettu, myöhemmin salaisesti.

On myöskin muistettava että se tapa, jolla Mussolini pääsi valtaan, ei ollut omiansa samassa määrin kuin Hitlerin valtaantulo, kokoamaan kansaa hänen taakseen. Hitlerin valtaantulo tapahtui säännöllisten, laillisessa järjestyksessä toimeenpantujen valtiollisten vaalien jälkeen; Mussolini sitävastoin otti vallan käsiinsä tosin kuninkaan suostumuksella, mutta ilman että kansan suuri enemmistö säännöllisissä vaaleissa olisi antanut hänelle kannatustaan.

Tästäkin syystä antifascistinen liike Italiassa on voinut säilyttää paljon suuremman merkityksen kuin oppositio Hitleriä vastaan. Tämän on jo kielikin omaksunut. Antifascistisesta liikkeestä puhutaan, mutta ei antikansallis-sosialistisesta liikkeestä.

Palataan nyt vallankumousta koskeviin huhuihin.

Antifascistit vihaavat Mussolinia ja hänen hallitusjärjestelmänsä siihen määrin että he ovat valmiit maksamaan hänen kukistumisensa maansa tappion hinnallakin. Tätä tappiota he eivät edes niin pehasti pelkääkään. He eivät vielä ole, kuten Saksan kansa, kärsineet hävityn sodan kauhuja. Sitäpaitsi he lohduttavat itsensä sillä, että jos Italia sodan kestäessä luopuisi taistelusta, niin se saisi liittoutuneilta hyvät rauhanehdot. Tosin ajatus italialaisen imperiumin perustamisesta olisi haudattava, mutta nämä piirit eivät ole olleetkaan imperiumin kannattajia. "Mitä me teemme Abessinialla", kuulee sanottavan. "Se on vain tuottanut hirveitä kustannuksia, joita ei koskaan saada takaisin. Meillä on ihana maa, jossa elämä olisi sulloista, kunhan ei Mussolini olisi pannut kansaa rautakahleisiin. Jos kansamme lisääntyy niin ettei se enää mahdu Italiaan, niin onhan se ennenkin siirtynyt Etelä-Amerikkaan".

Vallankumouksella nämä piirit ymmärtävät Mussolinin kukistamista mielellään kuninkaan tahi kruununprinssin johdolla, jos se olisi mahdollista, muuten jonkun toisen ylhäisen henkilön johdolla. Sillä ylhäisen tuon vallankumouksen tekijän pitäisi olla. Jos johtaja tulisi

kansan riveistä, niin voisi syntyä vieläkin kovempi hallitusjärjestelmä kuin nykyinen.

Että kuningas tahi kruununprinssi sodan kestäessä eivät missään tapauksessa lainautuisi tällaisiin hommiin, sitä tuskin tarvinnee sanoakaan. Muuten tässä yhteydessä on ehkä syytä mainita, että kuninkaan ja Mussolinin suhteet eivät suinkaan ole huonontuneet ^{useat merkit} vaan/viittaavat siihen että ne ovat parantuneet. Sen huomaa mm. siitä että Mussolini ilmeisesti pyrkii lisäämään kuninkaan suosiota kansan keskuudessa.

Ne italialaiset piirit, jotka ylempänä mainitussa merkityksessä ovat vallankumouksellisia, eivät kuitenkaan kykenisi, vaikka he sitä haluaisivatkin, vallankumousta aikaansaada. Heidän vallankumoushalunsa ilmenee enemmän kuiskailuissa kuin aktiivisessa toiminnassa. Näihin piireihin kuuluu etupäässä vain aristokratiaa, joka on jäänyt valtiollisesta elämästä syrjään, jota vastoin viroissa olevat aristokraatit eivät vallankumousta kannata.

Että vallankumoushuhut täällä lyhyemmän aikaa oleskelleitten ulkomaalaisten kautta ovat niin paljon levinneet, johtuu siitä, että tyytymättömyyden aristokraattien piireihin ulkomaalaisen on verrattain helppo päästä. Monella tämän piirin naisella on vielä "salonkinsa" entisessä merkityksessä, joissa valetaan kannuja ja muistellaan hyviä menneitä aikoja. Ulkomaalainen uskoo helposti näillä piireillä olevan suuremman merkityksen kuin niillä todellisuudessa on.

Sitä vastoin täällä kauemmin oleskelleet diplomaatit ovat huomanneet näitten piirien merkitsemättömyyden enkä sentähden ole täällä tavannut yhtä ainoatakaan täällä kauemmin oleskellutta virkaveljeä, joka vallankumoushuille

antaisi merkitystä.

Että maassa on muitakin tyytymättömiä aineksia on selvää. Kun niistä aikaisemmin olen raportoinut viittaan raporttiini n:o 8, 16/5-42. Koska Suomessa ilmeisesti liian herkästi kallistetaan korvia huhuille, jotka kertovat Italiassa tapahtuvista levottomuuksista tahi tulossa olevasta vallankumouksesta, saattaa olla syytä huomauttaa kuinka paljon vääriä huhuja ulkomailla levitetään Suomesta.

W. W. W.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 810.

ASIA:

Roomassa olevan lähetystön raportti n:o 13.

Ministeri Talas.

30/9-42.

Roomassa, 30 päivänä syyskuuta 1942.

N:o 939/262

ULKOASIAINMINISTERIO		
No 36 / 185 Pak. 1942		
12/10-42	102 -	LIH. -
KYMMÄ	OSASTO	ASIA
5.	610.	

Herra Ministeri.

Minulla on kunnia lähettää Teille, Herra Ministeri, raporttini n:o 13, jonka nimikkeenä on: Edenin puheen kaiku Italiassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri Rolf WITTING,
Helsinki.

ULKOASIAINMINISTERIO	
ROOMA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. 36 / 185 Pal. 1942. Saksanen.	
12/10-42	Liitt. -
5.	OSASTO ASIA 610.

RAPORTTI n:o 13

Rooma ssa 30 p:nä syys kuuta 1942.

Asia: Edenin puheen kaiku Italiassa.

Suurlähettiläs ROCCO esitti sanomalehtikonferenssissa syyskuun 28 päivänä seuraavaan suuntaan miten Italian poliittiset piirit ovat suhtautuneet ministeri Edenin Lexingtonissa pitämään puheeseen.

Erikoisesti huomattavaa Edenin puheessa ovat ne kohdat, joissa Eden suoraan tunnustaa, että hänen meansa on tehnyt useita virheitä näiden kahden maailmansodan välisenä aikana. Hän tunnustaa siis sen edesvastuun, joka on sen aikuisilla toisiaan seuranneilla Englannin hallituksilla.

Eden - Englannin nykyisen hallitsevan luokan tyypillinen edustaja - myöntää siis, että Englanti on noudattanut mukavan, rauhallisen elämän sanelemaa ulkopoliittikkaa ja elänyt menneisyyden maineen lumoissa välittämättä uusista virtauksista maailmassa.

Tämä on loistava todiste siitä egoismista, joka nyt ja aina on ollut englantilaisille niin ominaista. Se todistaa sitä "tyhmyyttä", jolla Edenin edustamat piirit Englannissa suhtautuvat Ducen ja Führerin kansoilleen sanelemaan elämän vakavuuteen.

Englantilainen ministeri ei kuitenkaan voinut kieltää

JAKELUOHJE:

.....

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.
 Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
 Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
 Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

että rauha on saavutettava voiton kautta, siis ansaittava; että kansat eivät voi olla tietämättömiä niistä aatteista, jotka elähyttävät toisia kansoja; että ei ole mahdollista palata demokraattis-liberaalisiin järjestelmiin, joita hän pitää taloudellisena anarkiana.

Tämä kaikki todistaa, että jotkut fascismin perusaatteista ovat jo tunkeutuneet kaikkiin maihin, sellaisiin-kin, jotka - kuten Englanti - ovat olleet erikoisesti fascisminvastaisia ja joiden mentaliteetti on ollut vihamielinen fascismille, joka loppujen lopuksi onkin rakenteeltaan yleismaailmallinen.

Italiassa näitä Edenin hyväksyviä selityksiä pidetään hieman myöhästyneinä; ne eivät mitenkään voi muuttaa Euroopan muiden kansojen arvostelua Englannin politiikasta, eikä näillä selityksillä onnistuta saavuttamaan Edenin toivomaa luottamusta Englantia kohtaan.

Englannissa voi ehkä tapahtua vallankumouksellisia muutoksia, joista Eden on puhunut, mutta ne muutokset eivät ole seurauksia anglosaksilaisen mentaliteetin muutoksesta, luonnollisesta kehityksestä, vaan siitä tappiosta, jonka Englanti on ansainnut ja jonka Kolmivaltasopimuksen valtiot tulevat sille tuottamaan.

Tämän Edenin puheen vastapainona ovat ne mielipiteiden ilmaisut, jotka eilen ja toissapäivänä tulivat esiin Kolmivaltasopimusvaltioiden ja niiden liittolaisten ulkoministerien puheissa. Englannin ulkoministerin kieli oli menneiden erehdysten valittamista. Kolmivaltasopimusvaltioiden edustajien sanat olivat lujan tahdon ja tulevaisuudenuskon vakuutuksia, joskin rohkeasti tunnustettiin, että oikeuden

saavuttamisen tiellä on esteitä, jotka ovat voitettavat ankarilla taisteluilla.

Olen katsonut olevan aihetta näinkin laajalti referoida suurlähettiläs Roccon lausuntoa, koska se on selvä todistus siitä voitonvarmuudesta, mikä tosiasiallisesti vallitsee Italian johtavissa piireissä.

W. W. W. W.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 610.

ASIA: _____

Roomassa olevan lähetystön raportti n:o 14.

Ministeri-Talouk.

2/10-42

Roomassa, 2 päivänä lokakuuta 1942.

N:o 940/263.

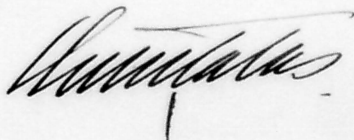
ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o 37/185 Pako. 1942		
12/10-42		LIIK. -
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5-	610.	

Herra Ministeri.

Minulla on kunnia lähettää Teille, Herra Ministeri, raporttini n:o 14, jonka nimikkeenä on:

Italian kansan suhde erikoisrauhaan.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri Rolf WITTING,

Helsinki.

ROOMA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 14.

Rooma ssa 2 p:nä loka kuuta 1942.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

37 / 185 Pak. 19 42

12/10-42

LIH.	-
OSASTO	5.
ASIA	8 10.

Asia: Italian kansan suhde
erikoisrauhaan.

Lisäyksenä raporttiini n:o 12, 28/9-42, katson olevan aihetta kertoa keskustelustani, joka minulla juuri oli erään korkeaan aristokratiaan kuuluvan henkilön kanssa, joka samalla on hyvin lähellä hallitusta. Kertojani sanoi että Italian kansa miltei kokonaisuudessaan toivoo rauhaa, mutta tämä ei johdu varsinaisesta sotaväsymyksestä, vaan kansan ymmärrettävästä yleisestä rauhankaipuusta. Ei voikaan sen tähden sanoa että kansa olisi valmis rauhantekoon millä ehdoilla tahansa, mutta jos anglosaksiset valtiot voisivat tarjota esim. Ranskan kustannuksella Italialle sen mitä Italia Ranskalta vaatii, etupäässä Korsikan ja Tunisin, niin kertojani uskoi että kansan enemmistö voisi olla erikoisrauhan puolellakin. Että erikoisrauha sisältäisi petoksen Saksaa kohtaan, ei tällöin otettaisi huomioon, johtuen tämä mm. siitä, että Italian kansa, kuten tunnettua, ei tunne pienintäkään sympatiaa saksalaisia kohtaan. Kertojani piti mahdollisena, että, jos Lavalin onnistuu johtaa Ranska sellaiseen suhteeseen Saksan kanssa että Englanti katsoo voivansa uhrata Ranskan, niin Englanti tarjoutuu Ranskan kustannuksella tyydyttämään Italian toiveet. Tässäkin tapauksessa, sanoi kertojani, ei kuitenkaan ole pienintäkään aihetta

JAKELUOHJE:

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

uskoa erikoisrauhan syntymiseen, sillä Mussolini pitää johdonmukaisesti kiinni siitä että Italia ei tee erikoisrauhaa ja tämä on myöskin fascistipuolueen johdon ehdoton kanta. Mutta Englannin propaganda käyttää näitä asioita hyväkseen levottoman mielialan aiheuttamiseksi. Vallankumous Italiassa samoin kuin myöskin Mussolinin syöksyminen vallasta on täysin mahdotonta, sillä niistäkin, jotka rauhaa haluavat, on suurin osa kuitenkin sitä mieltä, että rauha olisi aikaansaettava Mussolinin johdolla. Ne, jotka tahtoisivat Mussolinin kaatumista, muodostavat siksi pienen vähemmistön, etteivät toivomuksiaan kykene toteuttamaan.

Kysymykseeni mistä johtuvat alituisesti uusiutuvat vallankumoushuhut, vastasi kertojani, että aiheena näihin on osittain ollut se puhdistus fascistipuolueessa, joka on pantu toimeen ja joka vielä jatkuu, ja jonka takana väitetään olevan suurempia erimielisyyksiä kuin itse asiassa onkaan. Tässä yhteydessä hän myöskin kertoi minulle hallituksessa piakkoin tapahtuvista muutoksista, jotka nyt eivät, niinkuin salasähkeessäni n:o 185 ilmoitin, johdu ulkopoliittisista syistä, vaan puolueen sisäisistä erimielisyyksistä.

Mussolini

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 610.

ASIA: _____

Romassa olevan lähetystön raportti n:o 15.

Ministeri: Talas.

3/10-42

ULKOASIAINMINISTERIO		
38	185	Sal. 13 42
12/10-42	-	L.H. -
KIRJA	OSASTO	ASIA
5.		810.

N:o 953/265.

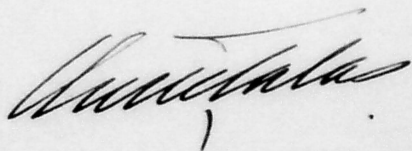
Roomassa, 5 päivänä lokakuuta 1942.

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia lähettää Teille, Herra Ministeri, raporttini n:o 15, jonka nimikkeenä on:

Levottomuudet Kroatiassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri Rolf WITTING,

Helsinki.

R o o m a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 15.

R o o m a s s a 3. p:nä loka kuuta 19 42.

38 185 Pal. 42
12/10-42 - -
5. 810.

Asia: Levottomuudet Kroatiaassa.

Levottomuudet Kroatiaassa eivät ole lakanneet. Täytyy päinvastoin todeta, että ne ovat levinneet yhä laajemmalle alalle, jopa miltei yli koko valtakunnan.

Kun viime keväänä Bosniassa saatiin aikaan jonkinlainen rauhansopimus siellä olevien kapinallisten serbialaisten kanssa, josta oli seurauksena, kuten aikaisemmin olen raportoinut, m.m. kreikkalaiskatolisen kirkon vainoamisen lopettaminen, toivottiin verrattain helposti saatavan vielä taistelevat partisaanit lyödyiksi. Bosniasta voidaankin sanoa, että tämä suurin piirtein on onnistunut, mutta sensijaan siellä on havaittavissa toinen ilmiö, joka sekään ei lupaa hyvää tulevaisuudelle. Bosniassa olevat serbialaiset ovat tosin suurin piirtein rauhoittuneet, mutta sensijaan he ovat muodostamassa miltei valtion valtiossa. Serbialaisten sikäläiset johtohenkilöt väittävätkin muodostavansa uuden Serbian, johon toivovat myöhemmin saavansa muut serbialaiset alueet, siis varsinaisen Serbian, liitetyksi. He siis pyrkivät, joskaan eivät sitä nykyään julkisesti ilmoita, kokonaan irti Kroatiaasta. He ovat päässeet niinkin pitkälle, että he osittain omalla alueellaan käyttävät julkista valtaakin olematta siihen

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Kroatian hallituksen valtuuttamia. Niinpä he kantavat maantieveroa kaikilta kuormilta, jotka heidän alueeltaan menevät Banja Lukaan, josta on ilmoitettu tulevaisuudessa tehtävän Kroatian pääkaupunki.

Keskustellessani Kroatian ulkoasiainministerin kanssa myönsi hän edellä esitetyn todeksi. Ministeri sanoi sopimuksen serbialaisten kanssa tehdyn Italian kehoituksesta, eikä ministeri tahtonut kieltää että sopimus oli ollut välttämätön. Siitä on joka tapauksessa ollut se hyöty, että kapinallisten voimat on saatu hajoitetuiksi. Mutta ministeri lisäsi, ettei hän pidä aivan mahdollisena, että Kroatialla tulevaisuudessa tulee olmaan aseellinen selvittely serbialaisten kanssa.

Mutta, kuten jo alussa mainitsin, partisaaniliike on nykyään levinnyt miltei yli koko valtakunnan. Voimakkaimpana se nykyään esiintyy Hertsegovinassa, mutta partisaanien suorittamia ilkitöitä tapahtuu verrattain lähellä Zagrebiäkin. Rauhattomuuksista Hertsegovinassa kertoi ministeri minulle seuraavaa. Niitten varsinaisen pääjoukon muodostavat ne serbialaiset, jotka eivät alistuneet sovintoon kroatien kanssa ja jotka suurimmalta osalta ovat kommunisteja. Mutta nämä eivät voisi kestää kauan, jolleivät saisi apua ulkoapäin. Tämä apu tulee etupäässä Montenegrosta käsin. Italian ei ole onnistunut saada Montenegroa rauhoitetuksi; oikeastaan täytyy sanoa, että vain kaupungit ja muut tärkeimmät paikkakunnat ovat kiinteästi italialaisten käsissä. Maaseudulla sitävastoin italialaisilla on vain vähän sanomista. Montenegrolaisille on yleensä pääasia että saavat tuoda ilmi tyytymättömyyttään harjoittamalla ilkiä valtaa ja taistelemalla. Taistelevatko he italialaisia

vaiko kroateja vastaan on heille lopuksi yhdentekevää. Mieluimmin ovat he kumminkin omassa maassaan ilkivaltaa tekenyttä ja siksi he tunkeutuvat Kroatian puolelle. Kroatian hallitus on Italialle ehdottanut että se saisi miehittää koko rajansa Montenegroa vastaan estääksensä partisaanien rajan ylikulun, mutta italialaiset, jotka nuo Kroatialle kuuluvat alueet ovat miehittäneet, eivät ole siihen suostuneet ja italialaiset itse eivät suojele rajaa, eivät ainakaan riittävästi. Tästä on seurauksena, että kun kroatialaiset joukot saavat nämä partisaanit lyödyiksi, pakenevat ne takaisin Montenegroon palatakseen jälleen niin pian kuin siihen tilaisuus tarjoutuu. Eivätkä vain montenegrolaiset pakene Montenegroon, vaan he vievät mukanaan Hertsegovinassakin asuvat partisaanit.

Partisaaniliike muualla Kroatiassa on verrattain hajanainen, mutta juuri sentähden sitä vastaan on niin vaikea taistella. Mitään rintamaa ei ole olemassa, vaan partisaanijoukot ilmestyvät milloin missäkin tehden tuhoa ja pakenevat senjälkeen vuoristoon tahi esiintyvät seuraavina päivinä rauhallisina työmihinä.

Partisaanien tuhotöistä kerrottiin hyvinkin kamalia asioita. Osa näistä kertomuksista on tietenkin liioiteltu, niinkuin yleensä tällaisissa tapauksissa. Mutta kuulin myöskin kertomuksia, joitten todenperäisyyttä ei sovi epäillä. Niinpä kertoi Kroatian evankelinen piispa siunanneensa 23 partisaanien murhaamaa saksalaista sotilasta. Näitten ruumiissa oli ylt'ympäri veitsen ja pistimien haavoja. Yleensä onkin sanottava, että partisaanien viha kohdistuu etupäässä saksalaisiin. Partisaanien tuhotöistä kertoi mainittu piispa, vielä että ne olivat

yhtenä yönä räjäyttäneet 17 rautatiensiltaa. Kun piispa kuitenkin oli tämän vain kuullut enkä muualta saanut sille vahvistusta, otaksun kertomuksen olleen koko lailla liioitellun.

Kun partisaaniliike on näin jokseenkin yli koko valtakunnan levinnyt, niin joutuu luonnollisesti kysymään, mistä tämä johtuu. Ulkoasiainministeri sanoi kyllä minulle, että partisaaneihin ei ole liittynyt kroateja, vaan että ne kaikki ovat vieraita kansallisuuksia. Tarkalleen tämä väite ei sentään pitäne paikkaansa.

Keskusteluni nojalla sain sen käsityksen, että partisaanijoukot ovat kokoonpannut useasta erilaisesta aineksesta. Pääosan muodostavat varsinaiset kommunistit tai muuten rikolliset ja levottomat ainekset. Toiseksi kuuluvat partisaaneihin ustashajärjestön viholliset. Ustasha-järjestöhän luotiin Jugoslavian aikana Paveliitin johdolla ja sen tarkoituksena oli taistella Kroatian itsenäisyyden puolesta. Jugoslavian aikana tähän järjestöön liittyikin vain parasta isänmaallista väkeä, mutta kun Kroatia oli julistautunut itsenäiseksi, niin liittyi järjestöön joukottain jäseniä ja liikkeen johto ei ollut riittävän varovainen jäsenten valinnassa. Niinpä täytyykin sanoa että nykyään maan rauhallisessakin väestössä kerrotaan hyvinkin rumia juttuja, joihin tämän järjestön jäsenet ovat tehneet itsensä syytäviksi. Missä partisaanit sen vaan voivat, niin he murhaavat ustashajärjestön jäseniä ja tämä taas johtaa koston järjestön puolelta. Ja taistelussaan partisaaneja vastaan käyttävät he keinoja, joita ei ainakaan omassa maassa saa käyttää.

Tästä kertovat maan tasalle poltetut kylät surullisen tarinan. Tällaisista tapauksista partisaaniliike taas saa uutta virikettä.

Kolmanneksi on partisaaniliike jonkunverran lisääntynyt myös panttivankijärjestelmän kautta.

Minun Zagrebissa ollessani oli sanomalehdissä uutinen, että eräällä, verrattain lähellä Zagrebia olevalla paikkakunnalla oli ammuttu 20 panttivankia sen johdosta että siellä oli murhattu 2 saksalaista sotilasta. On luonnollista että panttivangeiksi otetaan etupäässä henkilöitä, joiden arvellaan sympatisoivan partisaanien kanssa. Mutta paikkakunnalla, jossa jokin rikos on tapahtunut, ei kukaan enää tunne itseään turvatuksi. Jokainen pelkää itse joutuvansa panttivangiksi ja ehkä ammutuksi. Tässä pelossa pakenee joukottain miehiä vuoristoon, jossa he vapaaehtoisesti tahi pakosta liittyvät partisaaneihin.

Vihdoin sai partisaaniliike uutta yllykettä italialaisten miehitettyä suuren osan Kroatiaa. Verrattain yleinen oli käsitys että Paveliçin ei olisi pitänyt tähän suostua, eikä otettu huomioon että kun Saksa kerran sen hyväksyi, Paveliçilla ei ollut mitään mahdollisuutta vastustaa miehitystä. Mutta paljon näitä, sanoisinko yltiöisänmaallisia aineksia halusi ryhtyä taisteluun italialaisia vastaan ja siinä toivossa he liittyivät partisaaneihin. Olisi suuri erehdys luulla että kaikki partisaanit olisivat Paveliçin vastustajia. Päinvastoin osa on hänen innokkaimpia kannattajiaan ja luulevat auttavansa häntä taistelunalla italialaisia ja saksalaisia vastaan. Partisaaneihin liittyneet eivät siis ole yksimielisiä taistelunsa päämääristä, mutta tämä erimielisyys ei pääse heidän toimintaansa häiritsemään niin kauan kuin he

liikkuvat erillisinä joukkoina.

Vaaraa, joka partisaanien taholta uhkaa Kroatian valtiota, liioitellaan kuitenkin, varsinkin Italiassa suuresti. Maa on kyllä levoton ja vahinkoja sattuu, mutta sitä vaaraa, että valtakunta sellaisenaan joutuisi uhatuksi ei ole olemassa. Jos partisaanit muodostaisivat varsinaisen rintaman ja siis olisivat avoimessa taistelussa Poglavnikia vastaan, niin olisi heidät helpompi lyödä. Mutta toiselta puolen myöskin varsinainen vaarakin voisi olla suurempi, jota vastoin irralliset joukot ainoastaan tuottavat vahinkoa, mutta eivät aiheuta uhkaavaa vaaraa.

Levottomuuksien jatkuessa voi kuitenkin eräässä suhteessa vaara uhata Kroatiata. Levottomuuksien uhreiksi joutuu kuten jo olen kertonut, paljon saksalaista sotaväkeä, ja tästä ovat saksalaiset julmistuneet. Puhuin henkilön kanssa, joka on kroatialaisten saksalaisten johtajia ja hän sanoi monta kertaa, että jos Pavelić ei saa partisaaniliikettä tukahdetuksi, niin saksalaisten täytyy ryhtyä muihin keinoihin ja tämä kai merkitsisi silloin että saksalaiset ryhtyvät järjestystä ylläpitämään Kroatiassa. Siten he luulevat saavansa partisaaniliikkeen helposti tukahdetuksi. Onkin luonnollista, että vieraalla vallalla, joka voi esiintyä paljon häikäilemättömämmin kuin Kroatian oma hallitus, on suuremmat mahdollisuudet kukistaa partisaanit. Eihän Kroatian oma hallitus voi ryhtyä sellaisiin keinoihin kuin kylien hävittämiseen maan tasalle ja koko väestön viemiseen keskitysleireihin, jos otaksutaan kylässä annettavan avustusta partisaaneille.

Tiedustelin ulkoasiainministeriltä ja myöhemmin myöskin muilta hallituksen jäseniltä, minä verran on perää huhuissa että italialaiset varustaisivat aseilla parti-

saaneja. Sain sen vastauksen, että partisaaneilta on kyllä
enimmäkseen löydetty italialaisia aseita, mutta tämä ei
suinkaan todista sitä että virallinen Italia heitä varustai-
si aseilla, jota ei kukaan puhuttelemistani henkilöistä
uskonutkaan, mutta kyllä sensijaan pitivät todennäköisenä,
että italialaiset sotilaat ovat tilaisuudessa myymään niitä
partisaaneille.

Puheen siirtyessä Italian ja Kroatian välisiin suh-
teisiin, tiedustelin ulkoasiainministeriltä myöskin eikö asema
Kroatiassa ole paljon parantunut sen kautta että Kroatia
nyt on saanut takaisin siviilihallinnon italialaisten mie-
hittämällä alueilla. Ulkoasiainministerin vastaus kuului:
"Teoreettisestihan täytyy katsoa että se oli suuri voitto
kroateille, mutta käytännössä asia ei merkitse niin kovin
paljon, sillä paikkakunnilla missä on italialaista sota-
väkeä on kroatialaisen siviilihallinnon hyvin vaikea toimia".

Yleensä tein sen havainnon, että viha italialaisia
kohtaan oli kasvamassa, jota vastoin hallituspiirit suhtau-
tuivat hyvin suopeasti saksalaisiin.

W. W. W.

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 610.

ASIA:

Roomassa olevan lähetystön raportti: n:o 16.

Ministeri: Talas.

7/10-42.

N:o 964/268.

Roomassa, 7 päivänä lokakuuta 1942.

39 185 Sal 42
17/10-42 - -

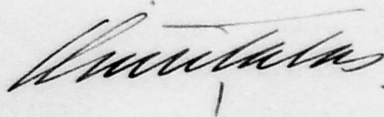
Herra Ministeri,

5 C10

Minulla on kunnia lähettää Teille, Herra
Ministeri, raporttini n:o 16, jonka nimikkeenä on:

Jäähyväiskäyntini Zagrebissa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän
kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri Rolf WITTING,
Helsinki.

ROOMA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 16.

Rooma ssa 7 p:nä loka kuuta 1942.

Asia: Jäshyvääskäyntini Zagrebissa.

39 185 Sal 42

17/9-42

5 C10

Zagrebiin saavuin syyskuun 10 päivänä ja jo seuraavana päivänä otti ulkoasiainministeri minut vastaan. Keskustelustamme, mikäli se koski politiikkaa, olen edellisessä raportissani tehnyt selkoa. Mainitsen tässä vain, että ministeri lausui olevansa kovin tyytyväinen senjohdosta, että Suomi oli päättänyt perustaa pysyväsien lähetystön Zagrebiin, mutta lisäsi samalla, ojentaen minulle molemmat kätensä, kovasti valittavansa, että minä en jäänyt enää lähettilääksi Kroatiaan. Hän kysyi miksi ei asiata järjestetty niin, että minä edelleen olisin ollut lähettiläänä ja Zagrebissa olisi ollut asiainhoitaja. Lausuin tähän että hallitukseni katsoi sopivammaksi että Zagrebissa olisi itsenäinen asiainhoitaja. Muutamia päiviä myöhemmin kutsui ulkoasiainministeri vaimoni ja minut päivällisille, joissa hän vielä erikoisesti kiitti meitä siitä, mitä hän tiesi meidän tehneen Kroatiankin hyväksi, lausuen toivomuksen että aina pysyisimme samoina Kroatian ystävinä, mitä olimme tähänkin asti olleet. Samalla ministeri pyysi saada lahjoittaa minulle kroautilaisen taitelijan maalauksen, joka lähetetään minulle suoraan Roomaan.

JAKELUOHJE:

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja liikkeiministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Syyskuun 14 päivänä otti Poglavnik minut vastaan jäähyväiskäynnille. Vastaanotto oli järjestetty miltei yhtä juhlalliseksi kuin tilaisuus, jolloin aikoinaan jätin valtakirjani. Minun oli oltava puettu frakkiin kunniamerkkeineni. Ero oli vain siinä, että Maamme laulua ei soitettu.

Pidettyäni lyhyemmän puheen ja ojennettuani rapelikirjeeni, piti Poglavnik vapaasti seuraavansisältöisen puheen. Valittaen että niin lyhyen toimiajan jälkeen jätän Kroatian lausui hän toivovansa että tulevaisuudessa kuitenkin tulisin usein Kroatiassa käymään, lisäten että olisin aina tervetullut vieras. "Te olette sinä lyhyenä aikana, jona olette maatanne meillä edustanut, luonnollisesti etupäässä vaarintottaneet oman maanne etuja, mutta minä tiedän että teidän toimintanne myöskin on koitunut minun maani hyväksi ja että olette Kroatian lämmin ystävä". Lausuttuaan vielä erittäin kiittäviä sanoja Suomesta, varsinkin siitä tavasta, jolla Suomen kansa kokonaisuudessaan käy sotaa, ilmoitti Poglavnik ilonsa senjohdosta että Suomi on järjestänyt pysyvän edustuksen Zagrebiin, mutta valitti samalla että tämä itsessään iloinen tapahtuma on samalla lopettanut virallisen toimintani Zagrebissa. Lopetettuaan puheensa ojensi hän minulle Kuningas Zvonimirin Kruunun ritarikunnan suurristin. Tämän jälkeen vei Poglavnik minut työhuoneeseensa ja keskusteli vielä ulkoasiainministerin saapuvilla ollessa kanssani yli puolisen tuntia. Keskustelumme koski etupäässä Suomea ja olin minä tilaisuudessa tekemään tarkoin selkoa tilanteesta maassamme. Keskustelumme aikana kertoi Poglavnik että sekä hänen että hänen vaimonsa äiti on vakavasti sairaana ja että katsoen heidän vanhuuteensa ei ole mitään paranemisen toiveita. Tämän johdosta Poglavnik valitti ettei hän voi kutsua vaimoani ja minua luokseen, mutta ilmoitti

että hänen puolisonsa kuitenkin mielellään ottaa vaimoni vastaan.

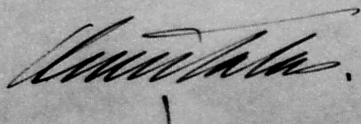
Vielä sain Poglavnikilta hänen valokuvansa seuraavin omistuskirjoituksin: "Muistoksi ja sydämellisen ystävyysosoitukseksi."

Vaimolleni taasen Poglavnikin puoliso antoi myöskin omistuskirjoituksin varustetun valokuvansa ja sanoi odottavansa että tulevaisuudessa milloin vaan käymme Zagrebissa tulemme heitä tervehtimään, lisäten leikkillisesti että meidän ei pidä takertua mihinkään protokollan muodollisuuksiin vaan yksinkertaisesti puhelimella ilmoittaa tulomme.

Käydessäni jäähyväiskäynnillä kaupungin pormestarin luona ojensi hän minulle komean salkun, jossa oli 12 kuuluisan kroatilaisen taiteilijan Kirinin vanhaa Zagrebia esittävien taulujen jäljennöistä. Todistuksena siitä herttaisuudesta ja välittömyydestä, jota Poglavnik ja hänen puolisonsa meille osoittivat, mainitsen vielä että vähän ennen lähtöämme vaimoni sai rouva Pavelić'ilta suuren laatikon erilaisia arvokkaita elintarpeita.

Mainittakoon vielä, että koko Zagrebissa oloajaksi oli käytettäväkseni asetettu valtion auto, jossa edessä oli suurenpuoleinen Suomen lippu ja sen kummallakin puolella pienempi Kroatian lippu.

Lopettaessani tämän viimeisen raporttini Kroatiasta en taho olla sanomatta että todella jätin Kroatian sen lämpimänä ystäväenä. Toivon kaikesta sydämestäni, että Kroatian kovia kärsinyt kansa on nykyisen johtajansa johdolla onnistuva vakiinnuttamaan vapautensa ja itsenäisyytensä.

1

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 810.

ASIA:

Roomassa olevan lähetystön raportti n:o 17.

Ministeri: Tales.

8/10-42.

N:o 970/270.

Roomassa, 8 päivänä lokakuuta 1942.

40 185 Sal 42

17/10-42

-

-

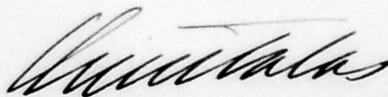
Herra Ministeri,

5 Cro

Minulla on kunnia lähettää Teille, Herra
Ministeri, raporttini n:o 17, jonka nimikkeenä on:

Italian vaikeudet Sloveniassa.

Vastanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän
kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri Rolf WITTING,

Helsinki.

ROOMA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 17.

Rooma ssa 8 p:nä loka kuuta 1942.

40 185 Sal 42

17/10-42

Asia: Italian vaikeudet Sloveniassa.

5 C10

Raportissani n:o 7, 16/5-42, olen tehnyt selkoa niistä vaikeuksista, jotka ovat kohdanneet italialaisia siinä osassa Sloveniaa, joka yhdistettiin Italiaan. Matkallani Zagrebiin olin tilaisuudessa itse tekemään tässä suhteessa havaintoja, koska juna kulki Slovenian tärkeimmän kaupungin Ljubljanan kautta.

Heti kun juna oli Postumiassa ylittänyt Italian entisen rajan, astui makuuvaunuunkin kymmenkunta aseistettua sotilasta, jotka jäivät seisomaan käytävään ilmeisesti tarkoituksessa suojella junaa, jos sitä vastaan tehtäisiin atentaatti. Kun saavuttiin Ljubljanaan ilmoitettiin, että juna tulisi seisomaan siellä 7 tuntia. Tiedustellessani syytä tähän, vastattiin ettei syytä tunneta. Minulle ilmoitettiin, että matkustajat eivät saa poistua junasta. Minä kuitenkin diplomaattikorttini nojalla hankin itselleni oikeuden käydä kaupunkia katsomassa ja risteilin kaupunkia sitten useamman tunnin aikana.

Huomiotani herätti heti se seikka, että ei ollut yhtään katua, jossa ei vastaan olisi tullut kolmimiehinen aseistettu patruulli. Kaupunki teki siis vallan miehitetyn kaupungin vaikutuksen. Mitään levottomuuksia minä en luonnollisesti joutunut näkemään. Huomiotani kiinnitti myöskin se, että kaupungissa kaikki ilmoitukset, niin viralliset kuin yksityisetkin: viralliset

JAKELUOHJE:

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

julistukset, katujen nimikilvet, liikkeitten kyltit ym. olivat kaksikielisiä, italiansloveniankieli ensimmäisenä. Kun aikaisemmin olen käynyt Ljubljanassa ja tämän nojalla tiedän että kaupunki on jokseenkin puhtaasti sloveenilainen, niin voi käsittää, että tämä sloveenienkielen syrjäyttäminen jo sellaisenaan sloveeneja ärsyttää. Myöntäähän täytyy, että kun kerran tämä alue Sloveeniaa on yhdistetty osana Italian valtakuntaan, niin täytyy italiansloveniankielen olla ensimmäisellä sijalla. Mutta ehdottomasti kysyy itseltään kuitenkin, eikö tätä uudistusta olisi voitu toimeenpanna hiukan varovaisemmin. Joka tapauksessa tämän uudistuksen nopea toimeenpano panee epäilemään että myöskin muissa suhteissa on sloveeneja kohtaan menetelty räikeästi ja että siis osittain on italialaisten omaa syytä, että levottomuudet jatkuvat Sloveniassa.

Zagrebissa kuulin että Sloveniassa on partisaanijoukkoja, jotka silloin tällöin tekevät atentaatteja italialaisia vastaan. On luonnollista, että nämä atentaatit eivät lopuksi niin vaarallisia ole, sillä eiväthän pienet sloveenilaiset partisaanijoukot todellisuudessa Italian rauhaa voi häiritä, sitäkin vähemmän kun ei voi puhua mistään varsinaisesta kansannoususta Sloveniassa eikä rintaman tapaisesta.

Nämä levottomuudet Sloveniassa ovat kuitenkin Italianle aika ikävät, sillä ne sitovat huomattavia sotilasjoukkoja. Sillä ei siinä kyllin, että Ljubljana ja muut suuremmat paikkakunnat ovat kokonaan miehitettyt, vaan myöskin Italian vanha raja Sloveeniaa vastaan on miehitetty jotta estettäisiin partisaaneja pääsemästä Italian vanhalle alueelle. Rautateitten turvallisuuden valvonta vaatii myöskin paljon sotilaita. Pitkin rataa näki vähän matkan

päästä yksinäisiä vahtisotilaita ja siltojen luona pienempiä sotilasjoukkoja. Se seikka että Slovenia, kuten tunnettua, on miltei kokonaisuudessaan vuoristomaata, vaikuttaa suuresti vartiointia ja sitoo paljon miehiä.

Partisaaniliike Sloveniassa on luonteeltaan aivan toisenlainen kuin Kroatiassa. Kroatiassa partisaaneihin kuuluu sittenkin suhteellisesti vähän kroaatteja. Sloveniassa voi sanoa että kaikki partisaanit ovat sloveeneja, jotka tällä tavoin haluavat taistella Slovenian vapauden puolesta. Omituiselta näyttää ensi näkemältä että siinä Slovenian osassa, joka joutui Saksalle, ei mikäli minulle annetut tiedot pitävät paikkansa, ole ollenkaan partisaaneja. Tämä seikka ehkä saa selityksensä siitä, että Saksan alueisiinsa liittämässä Slovenian osassa asuu paljon saksalaisia, jotka ilolla näkivät alueen yhdistämisen Saksaan.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 810.

ASIA:

Roomassa olevan lähetystön raportti n:o 18.

Ministeri Talas.

14/10-42.

Roomassa, 14 päivänä lokakuuta 1942.

N:o 988/279

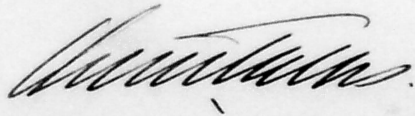
ULKOASIAINMINISTERIÖ		
41 185 Sal	42	
19/10-42	-	LIIK -
USA	EUROPA	ASIA
5	C10	

Herra Ministeri.

Minulla on kunnia lähettää Teille, Herra Ministeri, raporttini n:o 18, jonka nimikkeenä on:

Italian osuus itärintamaan y.m.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri Rolf WITTING,
Helsinki.

ROOMASSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 18.

Roomassa 14 p:nä loka kuuta 1942.

Asia: Italian osuus itärintamaan y.m.

41 185 Sal 42
19/10-42
C10

Unkarin monivuotinen sotilasattasea Roomassa kenraali Szabó, joka nykyään on divisionan komentajana itärintamalla, kävi äskettäin Roomassa, jolloin olin tilaisuudessa keskustelemaan hänen kanssaan useampaan otteeseen.

Sen johdosta että aika usein kuulee väitteen että italialaiset eivät lähetä tarpeeksi joukkoja itärintamalle ja että Saksassa tämän johdosta vallitsisi Italiaan nähden suurta tyytymättömyyttä, käytin tilaisuutta tiedustellakseni asiaa.

Kenraali Szabó sanoi että tämän moitteeseen eivät yhdy Saksan tärkeimmät sotilashenkilöt ja että on varmaa että jos Saksan korkein sotilasjohto todellekin haluaisi enemmän italialaisia itärintamalle, Italia kyllä olisi pakotettu niitä sinne lähettämään. Kertojani sanoi tietävänsä varmasti että Saksan korkein sotilasjohto ymmärtää täydellisesti että Italian täytyy pitää suuria sotajoukkoja omassa maassaan, koska minä hetkenä tahansa voi tapahtua, että englantilaiset yrittävät maihinnousua Italiaan. Kun Italian rannikot ovat niin äärettömän pitkät, ettei joka paikassa voi olla riittävästi varustuksia maihinnousun estämiseksi, on vaara tarjolla, että Italiassa todellakin

JAKELUOHJE:

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

voi syntyä ainakin joksikin aikaa "toinen rintama". Siltä varalta on välttämätöntä että Italiialla on niin paljon voimia käytettävänänsä että se tämän toisen rintaman joka tapauksessa lyhyessä ajassa voi murtaa. Kenraali Szabó lisäsi tietävänsä, että italialaisille on annettu ohje, että mikäli heiltä suinkin joukkoja riittää, ne ovat lähetettävät Afrikkaan. Lisäksi tulee että useita satojatuhansia työmiehiä on lähetetty Saksaan työhön ja viimeksi mainittu seikka onkin kai antanut aiheen saksalaisten käsitykseen että italialaiset eivät riittävästi kannu sodan kuormaa. Badgasteinissa ollessani kuulin saksalaisten paljon moittivan sitä, että kun saksalaiset milteipä viimeistä miestä myöten taistelevat, suorittavat italialaiset sotapalveluksensa tarjoilijoina. x)

Kun diplomaattienkin liikkumisvapaus Italiassa on suuresti rajoitettu, en luonnollisestikaan ole suuremmassa määrin voinut havaita mihin toimenpiteisiin on rannikkojen suojaamiseksi ryhdytty. Kuitenkin olen nähnyt että ainakin kahdella rannikolle johtavalla valtatiellä, nim. Ostiaan ja Fregeneen johtavilla teillä, on rakennettu betoniportit, jotka helposti voidaan kokonaan sulkea ja siten estää tankkien tunkeutumista näitä teitä myöten maahan, siis sama systeemi jota saksalaiset niin menestyksellisesti Dieppessä käyttivät.

Keskustellessamme Unkarin ja Romanian suhteista kysyin eikö unkarilaisia huolestuta se seikka, että saksalaisissa sotatiedonannoissa niin usein ja kehuvasti mainitaan romania-

x) Myöhemmin olen saanut tietää että Saksa on vaatinut Italiaa lähettämään itärintamalle lisää puolen miljoonaa miestä ja onkin Italia tähän suostunut. Näitä joukkoja käytettäisiin kuitenkin rintaman takana. Saksa puolestaan on luvannut lähettää Italiialle enemmän hiiliä ja viljaa.

laisten joukkojen tekoja, jota vastoin verrattain harvoin tehdään selkoa siitä mitä unkarilaiset ovat saavuttaneet. Tästähän saattaa Saksan kansassa syntyä se käsitys, että romanialaiset taistelevat urhoollisemmin kuin unkarilaiset. Kenraali Szabó myönsi että tällainen vaara on olemassa. Hän sanoi että mainitsemani seikka johtuu siitä, että romanialaiset ovat sillä rintaman osalla, jossa hyökätään ja sen johdosta sotatiedonannoissa tulee heidän suorittamistaan taisteluista aina erityisesti mainittua. Sitä vastoin unkarilaiset ovat sijoitetut itärintaman keskiosalle, jossa taistelut ovat olleet yhtä ankarat kuin romanialaisten suorittamat, mutta kun tällä rintamanosalla käydään vain puolustustaistelua, niin näistä taisteluista yleensä mainitaan vain että kaikki vihollisen hyökkäykset torjuttiin. Mauten kertojani sanoi, ettei hän ole ollenkaan eikä myöskään Unkarissa olla huolestuneita Romanian pyrkimysten johdosta. He luottavat siihen, etteivät Saksa ja Italia missään tapauksessa voi sallia Unkarilta otettavan mitään mikä sille jo on annettu, ja jos Romania yrittää aseiden avulla jotain Unkarilta ryöstää, niin Unkari aina kykenee onnellisesti selviytymään taistelusta yksistään Romanian kanssa.

Puheen ollessa itärintamasta, vahvisti kenraali sen, mikä jo lienee yleisesti tunnettua, että Ukrainan sato, vaikkakaan se ei vielä läheskään vastaa normaalisatoa, on niin suuri, että se riittää Saksan ja sen liittolaisten armeijojen elättämiseen Venäjällä. Samaa kertoi minulle myöskin täällä paraikaa oleskeleva lääkärintäneuvos Kersten, joka myöskin juuri on palannut Ukrainasta. Hän sanoi että Ukrainasta voitaisiin lähettää Saksaankin suuret määrät elintarpeita, mutta kulkuneuvojen puutteesta voi johtua

että osa sadosta pääsee turmeltumaan.

Sotatapahtumiin nähden oli kenraali Szabó optimisti. Hän myönsi kyllä että Stalingradin valloitus on osoittautunut paljon vaikeammaksi kuin oli uskottu, mutta sanoi että kun viime talvi oli Saksalle erittäin vaikea, niin tämä talvi puolestaan tulee olemaan vaikea Venäjälle. Saksan ja sen liittolaisten lopullisesta voitosta hän oli aivan varma.

Stephan von Horthyn kuolemasta kertoi kenraali Szabó seuraavaa:

Onnettomuuden edellisenä iltana oli Stephan von Horthy saanut määräyksen ilmoittautua seuraavana päivänä klo kymmenen kenraali Szabólle, jonka divisionaan nuoren von Horthyn piti liittymän, mutta ei enää lentäjänä. von Horthy oli ollut kovin pahoilleen siitä, että hänen lentäjäuransa tällä tavoin lopetettiin, ja kun oli tullut käsky tehdä lentoretki seuraavana aamuna klo puoli viisi, oli von Horthy sanonut että tämän retken hän ehtii vielä tehdä ja kuitenkin saapua klo kymmeneksi kenraali Szabón luo. Sattui vielä niin, että von Horthy oli juuri järjestyksessä se lentäjä, jonka piti ottaa osaa ensimmäiseen lentovuoroon, ja niin ollen ei katsottu voitavan estää tätä lentomatkaa, joka sitten päättyi niin onnettomasti.

Oli muuten omituista, jatkoi kenraali, että juuri klo kymmenen, jolloin siis von Horthyn olisi pitänyt olla Szabón luona, heittivät venäläiset pommin, joka putosi Szabón asunnon viereen, mutta joka ei räjähtänyt. Jos pommi olisi räjähtänyt, niin olisivat Szabó ja hänen toverinsa kaikki kuolleet. Szabó sanoi että tämä pommi saattoi olla sattuma, mutta enemmän luultavalta tuntuu että bolshevikit

olivat saaneet tiedon nuoren von Horthyn tulosta Szabón luo.

Tässä yhteydessä tuli myöskin puheeksi huhu, joka kertoo että Unkarin valtionhoitaja haluaisi saada pojanpoikansa kruunatuksi Unkarin kuninkaaksi. Szabó sanoi, ettei tällä huhulla ole mitään perää, koska valtionhoitaja on sanonut, että Unkarin kuningaskunta on katolinen, mutta Horthyn perhe on ja pysyy reformeerattuna.

W. W. W.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 810.

ASIA:

Roomassa olevan lähetystön raportti n:o 19.

Ministeri-Talouk.

22/10-42.

44 185 Sal 42

3/11-42

Ulk. O. 10

10

N.1017/285.

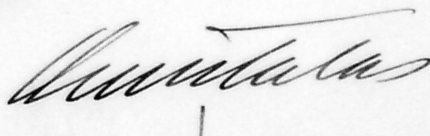
Romassa, 22 päivänä lokakuuta 1942.

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia lähettää Teille, Herra
Ministeri raporttini n:o 19, jonka nimikkeenä on:

Göring Italiassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän
kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasianministeri Rolf WITTING,

Helsinki.

ROOMA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 19.

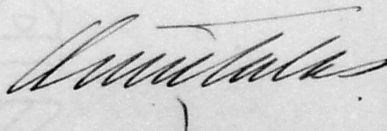
Rooma ssa 22 p:nä loka kuuta 1942. 44 185 Sal 42

Asia: Göring Italiassa.

3/11-42

5. 610.

Kuten salasähkeessäni n:o 210 ilmoitin, on Göring matkustanut Rooman kautta Caprille, jossa hänen vaimonsa oleskelee. Matka oli todellakin, toistaiseksi ainakin, yksityisluontoinen ja tätä alleviivattiin mm. sillä, että asemalla oli häntä vastassa ainoastaan suurlähettiläs von Mackensen ja Saksan ilmaliuasmies. Tosin asemalla oli myöskin eräs protokollan edustaja, mutta häntä ei edes esitettykään Göringille. Hän oli saapuvilla vain siltä varalta, että olisi tarvittu Italian viranomaisten apua. Göring vietti muutamia tunteja hotellissaan, mutta ei tavannut sillä aikaa ketään italia-laista. Otetaan ko hänet virallisesti vastaan palatessaan Caprilta, on epä tietoista. Minulle on kuitenkin sanottu, että se ei ole todennäköistä, vaan että matka kokonaisuudessaan on yksityisluontoinen.

JAKELUOHJE:

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 210.

ASIA:

Roomassa olevan lähetystön raportti: n:o 20.

Ministeri: Talas.

22/10-42.

45 185-Sal 42

3/11-42 9 - -

5 C10

N.1018/286.

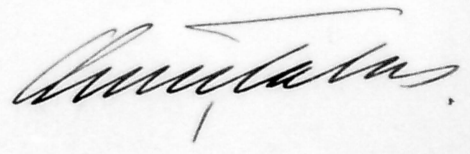
Roomassa, 22 päivänä lokakuuta 1942.

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia lähettää Teille, Herra
Ministeri, raporttini n:o 20, jonka nimikkeenä on:

Ruotsin lähettilään käynti Taylorin luona.

vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän
kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri Rolf WITTING,

Helsinki.

ROOMA Ssa OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 20.

Rooma ssa 22 p:nä loka kuuta 1942.

45 185 Sal 42
3/11-42

Asia: Ruotsin lähettilään käynti
Taylorin luona.

Olen aikaisemmin salasähkössä n:o 184 ilmoittanut, että Ruotsin silloinen lähettiläs Quirinalessa, vapaaherra Beck-Friis, kävi Myron C. Taylorin puheilla ja että juuri häntä tarkoitti Vatikaanin ilmoitus että erään sellaisen valtakunnan edustaja, jolla ei ole edustajaa Vatikaanissa, oli käynyt Taylorin puheilla. Muutamia päiviä sen jälkeen kun olin tämän sähkösen lähettänyt, tiedustelin asiaa Ruotsin silloiselta asiainhoitajalta, lähetystöneuvos Hammarströmilä, joka kuitenkin vakuutti että uutisessa ei ole mitään perää. Eilen sain kuitenkin salasähkössä lähettämäni uutiseen uuden vahvistuksen ja tälläkin kertaa erittäin luotettavalta taholta ja lisäksi sellaiselta taholta, joka ei ollut yhteydessä aikaisemman kertojani kanssa. Tämä viimeksimainittu kertojani tiesi lisäksi kertoa, että vapaaherra Beck-Friisin käynti Taylorin luona olisi aiheutunut siitä, että Yhdysvallat Tukholman-lähettiläänsä kautta olisivat Ruotsin hallitukselle lausuneet toivomuksen, että Ruotsin Rocman-lähettiläs kävisi Taylorin puheilla ja tämän johdosta olisi Beck-Friis saanut määräyksen tehdä niin. Amerikan tarkoituksena oli - ja siihen suuntaan oli myöskin Taylorin ja Beck-Friisin keskustelu käynyt - saada Beck-Friis taivutetuksi vaikuttamaan

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Suomeen siihen suuntaan, että Suomi tekisi erikoisrauhan
Sovietin kanssa.

Kaiken tämän johdosta täytyy kysyä missä on totuus; toiselta puolen Ruotsin asiantuntija vakuuttaa että Beck-Friis ei ole Taylorin luona käynyt, toiselta puolen kaksi ehdottomasti luotettavaa lähdettä ilmoittavat hänen käyneen. Että Beck-Friis olisi käynyt Taylorin luona käy todennukaisesti myöskin sen johdosta, että varmasti tiedetään, että Taylorin luona ei käynyt Sveitsin asiantuntija eikä liioin Turkin suurlähettiläs, jotka ovat ainoat Quirinaleissa edustetut valtiot, joilla ei ole edustajaa Vatikaanissa ja jotka eivät ole sodassa Amerikan kanssa.

Beck-Friis

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 810.

ASIA: _____

Roomassa olevan lähetystön raportti n:o 21.

Ministeri: Talas.

23/10-42.

46 186 Sal 42
3/11-42 - -
5 C10

n.1019/287.

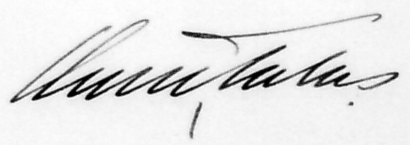
Roomassa, 23 päivänä lokakuuta 1942.

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia lähettää Teille, Herra
Ministeri, raporttini n:o 21, jonka nimikkeenä on:

Vaarallisia huhuja.

vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän
kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri ROLF WITTING,
Helsinki.

ROOMA Ssa OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 21.

Rooma ssa 23 p:nä loka kuuta 1942.

Asia: Vaarallisia huhuja.

46 186 Sal 42
3/11-42 - -
5. 810.

Olen aikaisemmin tehnyt selkoa siitä huhukamppailusta, jolla Englanti ja Amerikka taistelevat Italiassa akselia vastaan. Tämän huhukamppailun tehtävänä on mm. myöskin saada Italian ja Saksan väliset suhteet rikotuiksi ja saada italialaisten vastenmielisyys saksalaisia kohtaan yhä suuremmaksi.

Kerron seuraavassa muutamia tällaisia huhuja, joissa ei ole mitään perää, mutta joita italialaiset itsekin hyvässä uskossa edelleen levittävät.

Viimeksi on täällä levitetty huhu että Saksan hallitus olisi vaatinut saada sijoittaa kaksi miljoonaa saksalaista, jotka ovat joutuneet kodittomiksi pommitusten johdosta Italiaan, ja että Italian hallituksen olisi täytyntä siihen suostua. Tämän huhun tarkoituksena on ensinnäkin herättää Italiassa se käsitys, että pommitukset Saksassa ovat olleet vallan härettömän suuret ja että Saksa siis näitä pommituksia ei voi kestää, ja toiseksi että saksalaiset tulevat syömään Italian putipuhtaaksi. Kun jo aikaisemmin on levitetty aivan liioiteltuja huhuja siitä mitä Italia lähettää Saksaan, niin tämä huhu lisäksi vaikuttaisi yllättävästi italialaisten vihaan Saksaa kohtaan ja varsin tuntuvalta tavallakin, koska huhun

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

mukaan italialaisten ruoka-annokset vieläkin vähennettäisiin saksalaisten pakolaisten hyväksi.

Tiedustelin Saksan lähetystöltä minkä verran pakolaisia Saksasta on tänne sijoitettu ja paljonko lisää odotetaan, koska pidin joka tapauksessa kahden miljoonan lukua aivan liian suurena. Sain sen hämmästyttävän vastauksen, että Italiaan ei ole tullut yhtä ainoatakaan siviilihenkilöä sen johdosta, että heidän kotinsa olisi Saksassa hävitetty. Päinvastoin ilmoitettiin minulle että Saksa vain poikkeustapauksissa myöntää saksalaisille luvan matkustaa Italiaan ja silloinkin ainoastaan jos varsin pätevä syy voidaan esittää. Tästä minulla itselläni on omaakohtainen kokemus. Olin nimittäin kutsunut luokseni asumaan kolmeksi viikoksi Hamburger Landesbankin pääjohtajan valtioneuvos Kiepin kouluiässä olevan pojan, mutta huolimatta isän kaikista ponnistuksista pojalle ei Saksassa matkustuslupaa myönnetty, vaikka Italiasta olisi annettukin maahantulolupa. Myöskin kreivi von der Goltz, joka paraikaa asuu luonani vieraanani, kertoi että hän sai Saksasta erittäin vaikeasti matkustusluvan. Sitävastoin hän sai Italiasta maahantuloluvan heti.

Huhukamppailu työskentelee nykyään myöskin erityisesti kypsyttyäkseen yleistä mielipidettä Italian ja Englannin välisen erikoisrauhan hyväksi. Tätä tarkoittavat muun ohessa huhut erikoisrauhasta, jonka Suomi olisi valmis tekemään. Kootetaan, vetoamalla Suomen esimerkkiin, saada Italia vakuuteksi siitä että Italiankin pitäisi luopua Saksasta. Italian virallisissa piireissä ei luonnollisestikaan uskota uudistettuihin huhuihin Suomen halusta tehdä erikoisrauha, mutta kun tällaisia huhuja uudestaan ja uudestaan esitetään, joskaan ei sanomalehdissä, ajattelee suuri yleisö, joka huhujen

avulla niistä saa tietää, että kai niissä sentään jotain perää on koska niitä alituisesti kerrotaan. Toteutuu ranskalainen puheenparsi: Conspuez, conspuez, il en reste toujours quelque chose.

Viimeinen keksintö tällä huhukamppailun alalla on uutinen, joka näkyy kiertäneen kaikissa puolueettomissa maissa ja joka on kotoisin Tukholmasta käsin, että Itä-Karjala olisi tuottanut Suomelle suuren pettymyksen sen kautta, että suomalaiset nyt vasta olisivat havainneet että karjalaiset ovat täydellisesti bolshevisoituneet. Tätä uutista ei kyllä ole päästetty Italiassa julkisuuteen, mutta kun täällä sittenkin salassa luetaan paljon sveitsiläisiä lehtiä, niin huhu pääsee kiertämään, jota paitsi ne piirit, joista aikaisemmin huhukamppailun yhteydessä olen puhunut, erikoisen mielellään tällaisia huhuja levittävät. Tämän huhun tarkoituksena on luonnollisesti tehdä Suomen pyrkimystä erikoisrauhaan uskottavaksi ja siten herättää samalaista halua Italiassakin.

Eräs uutinen uudistuu säännöllisesti jonkun kuukauden perästä. Se on uutinen että italialaiset aikovat valloittaa Maltaan. Viime kesänä jo tiedettiin varmasti, että tätä tarkoitusta varten joukkoja jo oli koottu Civita Vecchiaan. Kun sitten Maltaan valloitusta ei yritettykään, niin syntyi yleisössä pettymystä ja tätä lisäsivät vielä huhujen levittäjät korostamalla, että Italia on sodassa niin heikko, ettei se uskaltanutkaan yrittää aikomuksensa toteuttamista. Tietenkään Italialla ei tällaista aikomusta ollut ollutkaan, kuten minulle pätevältä sotilastaholta on vakuutettu. Maltaa ei katsota niitten uhrien arvoiseksi, joita sen valloittaminen joka tapauksessa vaatisi. Samaan tulokseen

tultiin myös esitelmässä, mikä pidettiin "Gesellschaft für Wehrwissenschaft und Wehrwirtschaft"-nimisessä yhdistyksessä berliinissä, jossa esitelmän pitäjä katsoi Maltan valloittamisen mahdottomaksi, jollei sitä saavutettaisi yllätyksen kautta, mikä tietenkin nykyoloissa ei olisi mahdollista.

Kun Maltaa alituisesti pommitetaan, ei ole tarkoituksena valmistaa Maltaan valtaamista, vaan pommitusten tarkoitus on tehdä lentokentät ja satama käyttökelvottomiksi ja siinä onkin suurin piirtein onnistuttu.

W. W. W. W.

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: E10.

ASIA:

Roomassa olevan lähetystön raportti n:o 22.

Ministeri-Talás.

24/10-42.

N:o 1030/290.

Roomassa, 24 päivänä lokakuuta 1942.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
No 47 186 Sal 42
4/11-42 - -
5 60

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia lähettää Teille, Herra
Ministeri, raporttini n:o 22, jonka nimikkeenä on:
Amerikan ja Englannin rauhantarjous Italialle.
Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän
kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri Rolf WITTING,

Helsinki.

ROOMA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 22.

Rooma ssa 24 p:nä loka kuuta 1942.

Asia: Amerikan ja Englannin rauhan-
tarjous Italialle.

Olen salasähkeessä n:o 198 ilmoittanut, että Englanti ja Amerikka Vatikaanin välityksellä tekivät Myron C. Taylorin tuoman positiivisen rauhanehdotuksen Italialle, jonka mukaan Italia saisi Abessinian, italialais-ranskalaisen condominium Tunisissa, puolet Suezin kanava-osakkeista, sekä osallistuisi Egyptin vallan jakoon, jos Italia eroaisi akselista. Minulla oli eilen tilaisuus tiedustella asiaa toisaaltakin käsin ja sain silloin vahvistuksen aikaisemmalle tiedoitukselleni, jopa sillä lisäyksellä, että tarjoukseen on sisällytetty myöskin suuria etuja Ranskan kustannuksella. Mitkä nämä edut olivat, ei kertojani, joka ilmeisesti niistä oli tietoinen, halunnut mainita. Tämäkin kertojani, joka on erittäin luotettava ja asemansa kautta aina hyvin asioista perillä, vahvisti myöskin tiedon, että Italia saattoi tämän tarjouksen heti Saksan tietoon ja että Italia samalla oli ilmoittanut ettei se ryhdy keskustelemaanakaan erikoisrauhasta. Tehtiinkö tämä ilmoitus todella vaan lojaalisuudesta Saksaa kohtaan vaiko myöskin tarkoituksella huomauttaa Saksalle, että Italialla on tällaisiakin mahdollisuuksia, on vaikeata tietää.

Keskustellessani tästä asiasta yleensä italialaisten kanssa

JAKELUOHJE:

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

olen tehnyt sen havainnon, ettei pidetä mahdollisena tehdä erikoisrauhaa. Sodan loppumista kyllä toivotaan, mutta toiselta puolen on se käsitys ainakin vaikutusvaltaisissa piireissä yleinen, että jos Italia tekisi erikoisrauhan ja Saksa tämän johdosta häviäisi sodan, Italia joutuisi kokonaan Englannin armoille ja mitä se merkitsisi Italialle, sen ainakin nämä piirit ymmärtävät.

W. W. W.

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 610.

ASIA:

Roomassa olevan lähetystön raportti n:o 23.

Ministeri Talas.

28/10-42

N.1044/292.

Roomassa, 28 päivänä lokakuuta 1942.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 48 / 186 Sal		42
3/11-42	No -	LIIK. -
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
	5 C10	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia lähettää Teille, Herra Ministeri, raporttini n:o 23, jonka nimikkeenä on:

Pommitukset Italiassa.

Vastanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri Rolf WITTING,

Helsinki.

ROOMA Ssa OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 23.

Rooma ssa 28 p:nä loka kuuta 1942.

Asia: Pommitukset Italiassa.

ULKOASIAINMINIST.		
48	186 Sal	42
4/11-42	-	-
5	C10	ASIA

Askeiset pommitukset Genovassa, Milanossa ym. luulen voitavan asettaa yhteyteen Amerikan ja Englannin Italialle tekemän rauhantarjouksen raukeamisen kanssa. Kun Italia, kuten aikaisemmin olen raportoinut, ei edes suostunut keskustelemaan erikoisrauhasta, niin Englanti ja Amerikka päättivät kovemmilla keinoilla koettaa pakoittaa Italiaa. Askeiset Genovan ja Milanon pommitukset ovat ilmeisesti alkuna tällaiselle uudelle menettelytavalle; on näet muistettava että Italiaa ei ole pommitettu moneen kuukauteen, joten ei saata olla tyhjä sattuma että Genovan ja Milanon pommitukset sattuivat niin pian sen jälkeen kun Italia oli antanut kieltävän vastauksen rauhantarjoukseen.

Eräs suomalainen, joka oli Milanossa pommituksen aikana, on minulle kertonut seuraavaa:

Pommitus alkoi klo 16.15 lokakuun 25 päivänä. Ilma oli pilvinen ja onnistuikin lentokoneiden tulla niin äkkiä, että ilmahälytystä ei oltu annettu ennenkuin jo ensimmäiset pommitusputosit. Kaupungin kohdalle tultuansa lentokoneet laskeutuivat kokolailla matalalle ja kertojani arveli, että toiset koneet olisivat olleet ainoastaan kahdensadankin metrin korkeudessa.

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Varsinainen pommitus kesti noin klo 19 saakka, ja arveli kertojani viholliskoneiden lukumäärän olleen 30 à 40, kaikki todennäköisesti nelimoottorisia pommikoneita. Oliko sitä paitsi myös hävittäjiä mukana, ei kertojani ollut voinut huomata. Mitä pommituksen aikaansaamin vahinkoihin tulee, lienee kertojani arvelujen mukaan noin 100 taloa joko kokonaan tuhoutunut tahi ainakin pahasti vaurioitunut. Itse hän polkupyörällä kiertäessään kaupunkia oli laskenut 25 tällaista taloa. Kertojani oli itse käynyt sairaala-alueella, jossa on erinomaisen paljon sairaaloita ja niihin kuuluvia rakennuksia. Kun tämä alue on tunnetusti sairaala-alue, ei voi otaksua että pommikoneet erehdyksessä olisivat tätä aluetta pommittaneet. Neljä sairaalaa sai osumia; kuinka vakavat vahingot olivat, ei kertojani kuitenkaan ollut voinut havaita. Sotilaallisiin kohteisiin sattuneet vahingot eivät olleet vällen suuria. Bianchin autotehdas sai yhteen rakennukseen osuman, mutta kun rakennus oli yksikerroksinen, eivät vahingot liene aivan suuret.

Eräs Milanon pienempiä rautatieasemia sitävastoin hävitettiin kokonaan. Myöskin Milanon lähiseuduilla oleviin kaupunkeihin heitettiin pommeja. Monzassa heitetyt pommit putosivat kuitenkin kaikki puistoon. Novarassa, joka on riisikaupan keskus ja jossa on riisimyllyjä, aiheuttivat pommit vahinkoja, kertojani kuitenkaan tietämättä kuinka paljon. Pommeja oli myöskin heitetty pieneen Assonimiseen kaupunkiin, jossa on puuvillatehdas. Vahingot lienevät kuitenkin pienet.

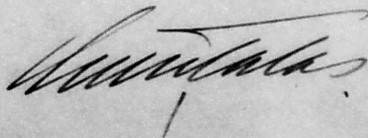
Pommituksen alkaessa Milanossa oli ollut tavattomasti ihmisiä liikkeellä, koska työaika juuri oli klo 16

päättynyt. Niinpä oli Piazzalla ollut ihmisiä aivan mustanaan, ja eräs lentokone oli laskeutunut hyvin matalalle ja ampunut Piazzaa konekiväärillä sekä palannut uudestaan ja ampunut toistamiseen. Kuolonuhreja ei kuitenkaan ollut paljon, koska ihmiset olivat ennättäneet pelastautua osittain suojakellareihin, osittain porttikäytäviin. Virallisesti ilmoitetaan kuolleitten luvun koko kaupungissa olleen 40, mutta kertojani luuli sen olevan huomattavasti suuremman.

Viholliskoneista väitetään kolme ammutun alas, mutta kertojani ei ollut itse nähnyt yhtään alasammuttua eikä myöskään tavannut ketään, joka sellaisia olisi nähnyt. Mutta koko retkellähän englantilaiset itse myöntävät neljätoista konetta ammutun alas, vaikka tietoja ei ole, missä tämä olisi tapahtunut.

Yleisö oli suhtautunut tapaukseen ihmeellisen rauhallisesti ja seuraavana aamuna, jolloin kertojani oli kiertänyt kaupunkia, oli poliisi sallinut yleisön vapaasti käydä vahinkoja katsomassa. Tällöin kertojani totesi, että yleisön mieliala ei ollut masentunut, vaan pikemminkin osoitti yleisö mitä suurinta suuttumusta.

Hävityksestä Genovassa ja Torinossa en ole vielä voinut saada luotettavia tietoja. Vahingot Torinossa lienevät vähäiset. Niistä olen tähän asti saanut vaan sen verran tietoja, että Torinon radio on kärsinyt, joten ohjelmasuoritukset toistaiseksi tapahtuvat Roomasta käsin. Miten suuret vahingot ovat Genovassa, toivon ensi kuriirissa voivani ilmoittaa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 610.

ASIA: _____

Romassa olevan lähetystön raportti n:o 24.

Ministeri Talas.

2/10-42.

Roomassa, 31 päivänä lokakuuta 1942.

N:o 1062/296.

ULKOASIAINMIN

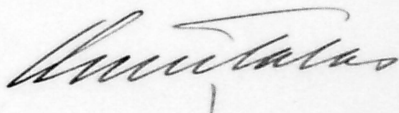
49	186	Sal	42
16/11-42	-	-	-
5	C10		

Herra Ministeri.

Minulla on kunnia lähettää Teille, Herra Ministeri, raporttini n:o 24, jonka nimikkeenä on:

Uutisia Serbiasta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri Rolf WITTING,

Helsinki.

ROOMASSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 24.

Roomassa 31 p:nä loka kuuta 1942.

49 186 Sal. 42

16/11-42

Asia: Utisia Serbiasta.

5 (10)

Ollessani lähettiläänä Jugoslaviassa, olimme vaimoni ja minä joutuneet läheisiin ystävyys-suhteisiin Jugoslavian silloisen pääministerin Stojadinovičin ja hänen vaimonsa kanssa. Tästä kai johtui, että rouva Stojadinovič, joka vietettyään Italiassa neljä kuukautta kreivi Cianon kutsumana, käydessään Roomassa soitti vaimolleni ja otti sittemmin ystävällisesti vastaan kutsun saapua meille lounaalle. Vaikkakin keskustelumme pääasiassa koskettelikin menneitä aikoja, on mielestäni sittemkin syytä kertoa tämä keskustelu, koska se monessa suhteessa valaisee Jugoslavian viimeisiä tapahtumia ja antaa tietoja Serbiasta, jossa vallitsevista oloista ei nykyään paljoa tiedä.

Rouva Stojadinovič, joka edelleen asuu Beogradissa, kertoi että elämä siellä kulkee jokseenkin säännöllistä latua. Elintarpeita on riittävästi, joskaan ei liiallisesti ja järjestys sekä Beogradissa että maaseudulla on hyvä. Mitään partisaaniliikettä ei Serbiassa ole havaittavissa. Tosin on sielläkin silloin tällöin sattunut ilkitöitä, mutta ne ovat katsottavat aivan yksityisiksi ilmiöiksi, joita ei voi verrata partisaaniliikkeeseen Kroatiaassa. Maan suhteellinen rauhallisuus johtuu kuitenkin vain siitä, että saksalainen sotaväki on

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

maan miehittänyt.

On luonnollista että saksalaisia, jotka ovat kukista-
neet serbialaisten s.o. Jugoslavian valtakunnan, vihataan,
mutta jo ennen Jugoslavian-Saksan sodan syttymistä oli viha
saksalaisia kohtaan voimakas. Tämä johtui seuraavasta syystä.
Serbian kansa on aina ollut venäläisystävällinen. Kiitollis-
suudella muistetaan että Venäjä aikoinaan vapautti Serbian.
Bolshevikien valtaantulo ei kansan mielialassa saanut mitään
muutosta aikaan, koska kansa ei tehnyt mitään eroa Neuvosto-
venäjän ja tsaarin aikuisen Venäjän välillä. Lukuisat Ser-
biassa asuvat venäläiset emigrantitkaan eivät saaneet tässä
suhteessa muutosta aikaan. Kun Saksa teki paktinsa Venäjän
kanssa, niin oli aika, jolloin Serbian kansa suhtautui Sak-
saan jopa ystävällisestikin. Mutta tämä muuttui jo kokonaan,
kun Saksan ja Neuvostoliiton välillä syntyi sota. Tämä
kansan muuttunut mieliala oli kai juuri yksi niistä teki-
jöistä, jotka rohkaisivat Simovičia tekemään onnettoman
vallankaappauksensa.

Serbian nykyinen hallitus on luonnollisesti saksalais-
ystävällinen ja tekee kaikkensa saadaksensa kansan ymmärtä-
mään, että Serbia on pelastettavissa vain, jos se säilyttää
hyvät välit Saksan kanssa. Tässä yhteydessä rouva Stojadi-
noviç huomautti, että nykyisessä hallituksessa on kolme
jäsentä, jotka aikaisemmin olivat hänen miehensä hallituk-
sessa.

Saksalaisten miehittäessä Serbian, jäi aluksi suuria
alueita ulkopuolelle saksalaisten valtauksen. Tätä käyttivät
kommunistit hyväkseen ja perustivat Beogradin ja Sarajevon
välillä suurenpuoleisen kommunistisen yhteiskunnan kolhoosi-
järjestelmiseen. Tämä herätti kuitenkin paikallisessa väes-

tössä vihaa kommunisteja vastaan. Serbiassahan on miltei vain pienviljelijöitä, jotka eivät niinkään halunneet luovuttaa tilojaan kolhooseille. Saksalaisten vallattua tämänkin alueen kolhoosijärjestelmä tietenkin sortui, mutta kommunistien lyhytaikainenkin valtakausi avasi kuitenkin ainakin sen paikkakunnan asukkaitten silmät näkemään mitä kommunismi käytännössä merkitsee.

Mielenkiintoista oli kuulla mitä rouva Stojadinović kertoi miehensä kohtalosta. Kuten muistettaneen, luovutti Jugoslavian hallitus Stojadinovićin englantilaisille, mikä jos sellaisenaan on jokseenkin kuulumaton teko, koska sääntönähän on, ettei mikään valtio luovuta omia kansalaisiaan toiselle. Entinen pääministeri oleskelee nykyään Mauritius-saarella ja kohtelevat häntä englantilaiset hyvin. Hän on saanut asunnon kuvernöörin palatsissa ja hän saa kaiken mitä hän tarvitsee. Rouva Stojadinović on tilaisuudessa kirjoittamaan miehelleen, joskin kirjeet useimmiten ovat kolmisen kuukautta matkalla. Itse asiassa rouva Stojadinović ei näyttänyt olevan kovin pahoillaan siitä, että hänen miehensä luovutettiin englantilaisille, sillä hänen miehensä henki oli koko ajan uhattu niin kauan kuin hän oli Jugoslavian hallituksen vankina. Kaksi virkamiestä, joitten valvonnan alaisena Stojadinović oli, ovat antaneet kirjallisen valahtoisesta todistuksen siitä, että he saivat määräyksen huolehtia siitä, että Stojadinović äkkiä kuolisi, mutta he eivät olleet käskyä panneet toimeen. Kun rouva Stojadinović sai tiedon tästä, oli hän mennyt Saksan silloisen lähettälään ministeri von Heerenin luo pyytämään että hän koettaisi varjella Stojadinovićin henkeä. Heeren olikin heti pyytänyt

audienssia Prinssi Paulin luo ja ilmoittanut tälle, että jos Stojadinović ykköä kuolisi, niin se tekisi erinomaisen pahan vaikutuksen Saksaan. Prinssi Paul oli ollut tästä puheesta hyvin loukkaantunut ja selittänyt, ettei hän ole mikään murhaaja; omasta puolestani pidänkin sangen varmana, että Prinssi Paul ei ollut tietoinen murha-aikeista Stojadinovića vastaan.

Kenraali Simonovićin vallankaappauksesta kertoi rouva Stojadinović, että pari päivää ennenkuin Jugoslavia liittyi kolmivaltaliittoon, oli kenraali Simović saapunut Prinssi Paulin luo ja koettanut saada Prinssi Paulin luopumaan aikeesta liittää Jugoslavia kolmivaltaliittoon ja lopuksi hän oli mennyt niinkin pitkälle, että hän oli sanonut Prinssi Paulille, että jos Jugoslavia liitetään kolmivaltaliittoon, niin hän, Simović, ampuu Prinssi Paulin palatsin mäsäksi. Kun Prinssi Paul tällaisenkään uhkauksen jälkeen ei vangituttanut Simovića, vaan jätti hänet entiseen toimeensa, arveli rouva Stojadinović, että Prinssi Paul itse asiassa ei vastustamutkaan Simonovićin vallankaappaushanketta. Ja rouva Stojadinović sanoi että kun Simonovićin takana todellisuudessa oli vain kourallinen upseereja, niin on aivan mahdotonta ajatella, että Simonovićin vallankaappaus olisi onnistunut, jos Prinssi Paul olisi todellisesti sitä vastaan halunnut toimia.

Simonović

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 610.

ASIA:

Roomassa olevan lähetystön raportti n:o 25.

Ministeri-Talvas.

2/11-42.

Roomassa, 31 päivänä lokakuuta 1942.

N:o 1063/297.

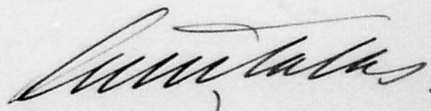
50	186 Sa	42
16/11-42	-	-
5	elo	

Herra M i n i s t e r i .

Minulla on kunnia lähettää Teille,
Herra M i n i s t e r i , raporttini n:o 25,
jonka nimikkeenä on:

Keskustelu von Mackensenin kanssa.

Vastaanottakaa, Herra M i n i s t e r i ,
syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri Rolf WITTING,

H e l s i n k i .

ROOMA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 25.

Rooma ssa 2 p:nä marras kuuta 19 42. ^{50 186 Sal} ⁴² ^{16/11-42}

Asia: Keskustelu von Mackensenin kanssa.

5 C10

Keskustelin tänään pitemmälti suurlähettiläs von Mackensenin kanssa. Suurlähettiläs lausui ihastuksensa tasavallan presidentin pitämän radiopuheen johdosta, jonka hän oli Berliinistä saanut saksaksi käännettynä. Suurlähettilään loppulausunto puheesta kuului: "Es war die Rede eines Mannes".

Tämän jälkeen keskustelu siirtyi poliittisiin kysymyksiin.

Kysyin minkä verran on perää huhussa että Englanti ja Amerikka olisivat tarjonneet Italialle erikoisrauhaa. Suurlähettiläs ei ilmeisesti halunnut tästä asiasta antaa mitään tietoja. Hän sanoi vaan lyhyesti, mutta hyvin varmasti: "Niin kauan ainakin kuin Italian valtion ohjaket ovat Mussolinin käsissä, ei erikoisrauhasta tule mitään".

Keskustelu kosketteli sen jälkeen Pohjois-Afrikassa riehuvaa ankaraa taistelua. Suurlähettiläs oli optimistinen ja sanoivansa varma siitä, että englantilaiset eivät onnistu murtaamaan Rommelin rintamaa, tuskinpa edes työntämään häntä pitemmälti taaksepäinkään. ¹⁾ Hän myönsi kyllä, että saksalaisilla ja italialaisilla on erinomaisen suuret vaikeudet, kun huoltoyhteydet ovat niin pitkät. Hän kysyi olenko minä tullut ajatelleek-

1) Sitä vastoin samassa tilaisuudessa läsnä ollut Saksan sotilasasiamies kenraali v. Rintelen ei näyttänyt olevan yhtä optimistinen.

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

si, että Tripoliksesta Pohjois-Afrikan rintamalle on suunnilleen yhtä pitkä matka kuin Tripoliksesta Müncheniin. Jo Välimeren ylittäminen on tunnetuista syistä vaikeata, mutta lisäksi on otettava huomioon vielä erinomaisen pitkä matka Tripoliksesta. Tietysti koetetaan käyttää lähempänä rintamaa olevia satamia, mutta kokemus on osoittanut, että etupäässä kumminkin on käytettävä Tripoloksen satamaa.

Puheen siirtyessä Venäjän rintamaan, sanoi suurlähettiläs, että hän erityisesti Kaukaasian rintamaan nähdessä vallan levollinen. Hän viittasi Göbbelsin kerran käyttämään vertaukseen, jossa sanottiin että saksalaisia voidaan verratua ihmisiin, jotka istuvat korkean tynnyrin ympärillä, johon tippuu vettä; he eivät tiedä, milloin astia täyttyy, koska eivät voi katsoa astian sisään, mutta että se täyttyy, on varma. Samoin voimme olla aivan varmat, että saksalaiset voittavat kaikki esteet Kaukaasian rintamalla, mutta milloin se tapahtuu, emme tiedä.

Kysyessäni suurlähettiläältä, uskooko hän Turkin, sitten kun Saksa on tunkeutunut Turkin rajalle, yhtyvän sotaan akselin puolelle, hän vastasi kieltävästi. Eri asia on, jos Englanti ja Amerikka Turkin siihen suorastaan pakottavat. Kun minä huomautin, että Turkki minun kokemukseni nojalla kuitenkin haluaa saada itsensä yhdistetyksi ne alueet, joissa turkkilaisia asuu, niin suurlähettiläs hymyillen sanoi: "Voihan olla että Turkki nämä alueet saa itse sotaan yhtymättä". Tämän käsitin niin, että nämä alueet on luvattu Turkille jo sen puolueettomuuden palkeksi, Turkin tarvitsematta ottaa osaa sotaan. Tuntui siltä kuin suurlähettiläs ei ollenkaan olisi pitänyt tarpeellisena Turkin osanottoa sotaan, sillä hän sanoi

nimenomaan, että kun me olemme tunkeutuneet Kaukaasian läpi, niin meillähän on yhteinen raja Iranin kautta, emmekä silloin tarvitse Turkin aluetta.

Kerroin kuullesseni että Venäjällä olisi itärajaansa suojaamassa hyvin varustettu ja suuri armeija ja kysyin eikö Saksalla ole syytä pelätä, että Venäjä lopuksi kuitenkin, luottaen siihen, ettei Japani ryhdy sotaan, ottaa ainakin suurimman osan tätä armeijaa taistelemaan Saksaa vastaan. Suurlähettiläs sanoi, että Venäjän itärajan armeija on kyllä suuri luvultaan, mutta ei enää ole hyvin varustettu. Tämän armeijan on jo täytyntä luovuttaa osa aseistustaan taisteluja varten Saksaa vastaan. Itse armeijan siirtäminen Saksan Venäjän rintamalle kohtaa suuria vaikeuksia matkan pituuden takia ja vaikka onkin todennäköistä, että Japanin ja Venäjän välit eivät muutu sotaisiksi, niin Venäjä ei kuitenkaan voi kokonaan jättää vartiomatta itärajaansa.

Keskustelumme lopussa kerroin Roomassa huhuttavan että Ribbentrop eroaisi ja von Mackensen tulisi valtakunnan ulkoasiainministeriksi. Kun itsekään en tätä huhua uskonut, kerroin sen vain leikillisesti. Suurlähettiläs tarttui minun käsiini ja kiitti minua, kuten hän sanoi, tästä erinomaisen hauska uutisesta, jolla ei ole mitään muuta vikaa kuin että siihen ei ole minkäänlaista perää. Mainitsen tämän vain uutena todisteena Roomassa liikkuvista huhuista.

Todistuksena Saksan ulkoasiainministeriön erinomaisesta tiedoituksesta mainitsen, että suurlähettiläs näytti minulle joitakuuta päiviä sitten Berliinistä saamansa seikkaperäisen selostuksen Suomen ulkoasiainministeriön toimittamasta broschyyristä "Finland och Sovjetunionen - En återblick".

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 610.

ASIA: _____

Roomassa olevan lähetystön raportti n:o 26.

Ministeri Talas.

4/11-42.

ROOMA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 26.

Rooma ssa 4 p:nä marras kuuta 1942.

51 186 Sal 42

16/11-42

Asia: Suunniteltuja muutoksia Italian
hallituksessa.

5 C10

Olen aikaisemmin jo tiedoittanut huhuista, jotka kertovat mahdollisesti tapahtuvista muutoksista hallituksessa. Pitempään aikaan näistä huhuista ei ole kuulunut mitään, mutta nyt huhut ovat jälleen päässeet valtaan. Minulla oli tilaisuus saada tietää kuinka Ciano itse suhtautuu näihin huhuihin. Ciano oli kertojalleni sanonut, että on mahdollista että hän siirtyy sisäasiainministeriksi ja Mussolini itse ottaa ulkoasiainministerin salkun. Tämä tapahtuu siinä tapauksessa että hän, Ciano, ei onnistu ajamaan läpi Italian vaatimuksia Saksassa, koska Mussolini arvelee, että hänellä on suurempi mahdollisuus painostaa saksalaisia. Mitkä nämä Italian vaatimukset ovat, sitä minä en onnistunut saamaan tietää. Oletan kuitenkin itse, että ne koskevat Italian vaatimuksia Ranskaan nähden. Ciano oli lisännyt, että jos tämä muutos tapahtuu, niin nykyinen sisäasiain alivaltiosihteeri Buffarini siirtyy oikeusministeriksi.

Valitettavasti jokseenkin varma huhu kertoo että samassa yhteydessä Scambi e Valute-ministeriön ministeri Riccardi eroaisi. Kun Riccardi on suuri Suomi-ystävä ja kun olen hänen kanssaan saanut erittäin hyvät suhteet, pidän hänen poistumistaan erittäin valitettavana seikkana.

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

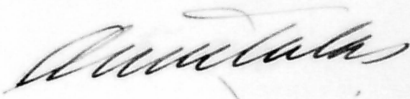
Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.

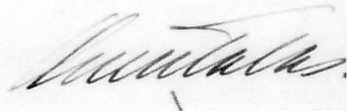
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Tässä yhteydessä puhutaan myöskin toisen Suomen ystäväin, ministeri Pavolinin siirtymisestä suurlähettilääksi Ankarahan.

Kuriirin puutteessa en ole aikaisemmin voinut lähettää tätä raporttia. Nyt, marraskuun 7 päivänä, voin lisätä, että todennäköisesti muutokset hallituksessa siirtyvät epämääräiseen tulevaisuuteen. Mikä tähän on syynä olen yksityiskirjeessä ilmoittanut herra ulkoasiainministerille.

Roomassa, 4 päivänä marraskuuta 1942.

N:o 1064/298.

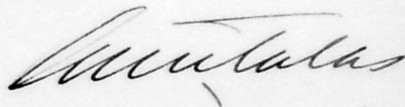
51 186 Sal 42
16/11-42 - -
5 C10

Herra M i n i s t e r i .

Minulla on kunnia lähettää Teille, Herra
M i n i s t e r i , raporttini n:o 26, jonka nimik-
keenä on:

Suunniteltuja muutoksia Italian hallitukseen.

Vastaanottakaa, Herra M i n i s t e r i , sy-
vimmän kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri Rolf WITTING,

H e l s i n k i .

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 810.

ASIA: _____

Roomassa olevan lähetystön raportti n:o 27.

Ministeri-Talouk.

16/11-42.

N:o 1114/511.

Roomassa, 10 päivänä marraskuuta 1942.

Herra Ministeri,

57 187 Sal 42

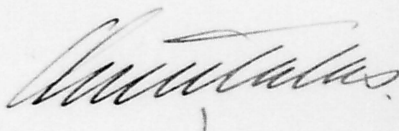
30/11-42

5 C10

Minulla on kunnia lähettää Teille, Herra
Ministeri, raporttini n:o 27, jonka nimikkeenä
on:

Pohjois-Afrikan tapahtumat ja mieliala Italiassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän
kunnioitukseni vakuutus.

Herra ulkoasiainministeri Rolf WITTING,

Helsinki.

N:o 1114/311.

Roomassa, 10 päivänä marraskuuta 1942.

Herra Ministeri,

57 187-Sal 42

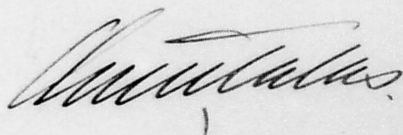
30/11-42

5 C10

Minulla on kunnia lähettää Teille, Herra
Ministeri, raporttini n:o 27, jonka nimikkeenä
on:

Pohjois-Afrikan tapahtumat ja mieliala Italiassa.

vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän
kunnioitukseni vakuutus.

Herra ulkoasiainministeri Rolf WITTING,

Helsinki.

ROOMA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 27.

Roomassa 16 p:nä marras kuuta 1942.

Asia: Pohjois-Afrikan tapahtumat
ja mieliala Italiassa.

UKKOASIAIN
57 187 Sal 42
30/11-42
5 C10

Sotatapahtumat Pohjois-Afrikassa vaikuttivat aluksi järkyttävästi Italian kansaan. Vallan varmaksi oli kehittynyt käsitys, että akselijoukot läheisessä tulevaisuudessa saapuisivat Suezin. Ei pidetty mahdollisena, että näitä joukkoja voitaisiin silloin siltä asemapaikoiltaan karkoittaa. Niinpä Rommelin perääntyminen katsottiinkin aluksi vain tilapäiseksi vastoinkäymiseksi ja odotettiin sotatilanteen pian muuttuvan. Mutta kun osoittautuikin, että italialais-saksalaiset joukot suurin tappioiden oli karkoitettu asemiltaan, ja kun lisäksi uusi yllätys tapahtui amerikkalaisten joukkojen noustessa Afrikassa maihin, niin valtasi äkkiä toivottomuus Italian kansan. Tämä toivottomuus tuli sitäkin suuremmaksi kun edellä oli käynyt Pohjois-Italian kaupunkien pommitus. Täytyy sanoa, että jos tarkoitus oli vaikuttaa Italian kansan mielialaan, niin kaikki oli erinomaisen hyvin lavastettu. Kansalle selvisi äkkiä, että Italia itsekin saattoi olla vaarassa. Sota oli tähän asti ollut kaukana, eikä sitä mahdollisuutta juuri otettu huomioon, että Italia voisi itse joutua sotänäyttämöksi. Nyt taasen liioiteltiin vaaraa ja elettiin joku aika sellaisessa mielentilassa ikäänkuin vihollinen jo olisi Italiassa. Mitä mahdottomimpia huhuja levitettiin ja

JAKELUOHJE:

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

uskottiin.

Mutta vaikka onkin myönnettävä että ensi päivinä toivottomuus oli hyvinkin suuri, niin täytyy kumminkin samalla sanoa, että kansan käytös oli tyyntä. Ei mitään väenkokouksia, ei mitään suurempaa vilkkautta kaduilla, ulkonaisesti elämä kulki vanhoja latujaan. Radiouutisiin nähden tosin osoitettiin suurempaa mielenkiintoa ja suurena ruuhkana oli kaduilla väkeä siellä missä radiota voi kuunnella. Suorastaan hämmästyksellä kysyi itseltään mistä johtui tällainen ulkonainen tyyneys, kun jokainen italialainen, jota puhutteli, kuitenkin tuntui olevan epätoivon partaalla. Yksi selitys tähän saattaa olla se, että täällä yleisö tuntee olevansa kokolailla tapahtumain ulkopuolella. mitä kansa ajattelee - se on jokaisen tiedossa - ei kuitenkaan asioitten menoon mitään vaikuta. Italian kansassa ei ole sitä minkä esimerkiksi Suomen kansassa heti havaitsee, että jokainen suomalainen tuntee itse olevansa vastuussa valtion hoidosta. Italiassa sitävastoin, katsomatta siihen, luotetaanko nykyiseen hallitusjärjestelmään, tai päinvastoin vihataanko sitä ja pidetäänkö sitä maalle turmiollisena, on se käsitys yleinen, ettei yksilön oma mielipide kuitenkaan asiain menoon mitään vaikuta. Tästä ehkä ainakin osittain johtuu, ettei myöskään kansa tuo mielialaansa julkisuuteen. Myötävaikuttavana seikkana voidaan vielä mainita, että ei juuri kukaan uskallakaan mielipidettään esilletuoda. Niissä piireissä, joissa, kuten aikaisemmin olen esittänyt, suorastaan toivotaan, että Italia häviäisi sodan, saattoi kyllä havaita salattua iloakin, mutta nämä piirit ennen kaikkea eivät luonnollisesti uskaltaneet päästää mielipidettään ilmoille.

Se toivottomuuden mieliala, joka, kuten ylempänä olen sanonut, ensinnä valtasi Italian kansan, ei kuitenkaan kestänyt kovin kauan. Italialaisen mieliala muuttuu helposti. Yhtä helposti kuin hän joutuu toivottomuuteen, yhtä helposti tulevaisuus taas näyttää valoisalta, jos siihen pieninkään aihe esiintyy. Ja tällainen aihe löydettiin Korsikan, Etelä-Ranskan ja Savoijan valtaamisessa. Sanomalehdet ilmoittivat italialaisten joukkojen "voittokulusta" ikäänkuin tuo valtaaminen olisi ollut erinomainen urotyö. Suuremmilla kirjaimilla kuin oli totuttu lukemaan italialaisten joukkojen saavuttamista todellisista voitoista, tiedotettiin kansalle joukkojen saapumisesta Korsikaan ja Nizzaan. Mutta joskaan kansa ehkä ei sittenkään pitänyt tätä marssia suoranaisena urotyönä, niin Etelä-Ranskan ja Korsikan valloittaminen kuitenkin herätti vallan yleistä tyydytystä. Italialaiset olivat jo ruvenneet pelkäämään, ettei tämä sota tuotakaan toivottuja tuloksia, ja nyt yht'äkkiä tuli tieto että ne ranskalaiset alueet, jotka Italia itselleen vaati, olivatkin kaikki vallattu. Italialainen herkkä ja vähemmän kriitillinen mieliala tyytyi tähän tulokseen teemmättä itselleen selväksi, että nämä tulokset joka tapauksessa olivat riippuvaiset suursodan päättymisestä. Että suursodan onnellisesti päättyessäkin vielä saattaa olla monen vaiheen takana jäävätkö nämä alueet Italialle, sellaista lienee harva ajatellut. Suuren yleisön tiedossa ei myöskään ole että Italian aselepovaltuuskunta Torinossa on antanut nimenomaisen vakuutuksen että Ranskan alueitten valtaaminen tarkoittaa vain näitten alueitten puolustamista ja että valtaaminen ei muuta Italian ja Ranskan välillä voimassa olevaa aseleposopimusta. Ilmeisesti on tämä seikka

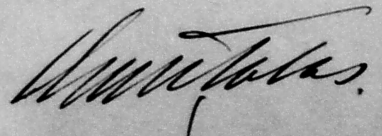
tahdottu yleisöltä salata, koska sitä ei ole Italiassa saatettu julkisuuteen eivätkä sanomalehdet ole siitä mitään maininneet. On muutenkin suuri ero Italian ja Saksan antaman vastaavan vakuutuksen välillä. Saksan puolesta antoi vakuutuksen valtakunnankansleri Hitler, Italian puolesta aselepovaltuuskunta. Piilisisiköhän tämän takana ajatus, että aselepovaltuuskunnan lausunto voidaan helposti syrjäyttää?

Alussa vallinnut epätoivoinen mieliala alkoi kaiken tämän jälkeen häipyä ja mieliala on alkanut käydä luottavaksikin, kun kävi selville että lähetetään apujoukkoja Pohjois-Afrikaan. Peliä ei siis vielä tarvittukaan pitää kadotettuna. Tätä luottamuksellista mielialaa lisäsi luonnollisesti vielä tiedot lukuisista upotuksista, jotka Välimerellä ovat tapahtuneet.

Tällä haavaa voi sanoa että maassa vallitsee verrattain tyyni mieliala, jota pommituksetkaan eivät enää kykene häiritsemään, koska niihin jo aletaan tottua.

Missään tapauksessa eivät Pohjois-Afrikan tapahtumat ole vaikuttaneet häiritsevästi saksalais-italialaisiin suhteisiin. Päinvastoin voidaan todeta, että saksalais-italialaiset suhteet ovat parantuneetkin. Kun italialaisten täytyi itselleen tunnustaa etteivät yksin olisi kyenneet puolustamaan Pohjois-Afrikaa, niin voi selvästi huomata kasvavaa kiitollisuudentunnetta saksalaisia kohtaan.

Täydellä syyllä on Gayda huomauttanut että liittoutuneitten pyrkimys lyödä kolmiliiton valtiot yksitellen on epäonnistunut. Saksa ja Japani tunnustavat, että taistelu Välimerestä on heille yhtä tärkeä kuin Italiallekin.

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 810.

ASIA: _____

Roomassa olevan lähetystön raportti n:o 28.

Ministeri Talas.

21/4-42.

n:o 1124.

Roomassa, 21 päivänä marraskuuta 1942.

55 187 Sal 42
27/11-42 - -

Herra M i n i s t e r i,

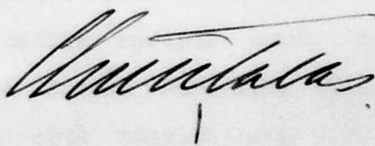
5 C10

Minulla on kunnia lähettää Teille, Herra
M i n i s t e r i, raporttini n:o 28, jonka nimikkeenä
on

Venäläisten emigranttien toiminta.

Liitän tähän kenraali Turkulin laatiman ranskan-
kielisen julistuksen, josta raportissani mainitsen. Kun
tämä asiakirja on pidettävä salaisena, en ole katsomut
voivani sitä monistaa raporttiani varten, vaan olen
raportissani sen pääasiallisen sisällön selvittänyt.

Vastaanottakaa, Herra M i n i s t e r i, syvimmän
kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri Rolf WITTING,

H e l s i n k i.

ROOMA Ssa OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 28.

Rooma ssa 21 p:nä marras kuuta 19 42.

55 187 Sal 42

27/11-42

Asia: Venäläisten emigranttien
toiminta.

5 C10

Olen saanut käsiini Roomassa emigranttina asuvan venäläisen kenraalin Turkulin tämän vuoden toukokuun 14 päivänä laatiman suunnitelman valkovenäläisistä muodostettavan armeijan käyttämisestä taistelussa bolsheviikkejä vastaan. Kenraali Turkul on Union Nationale des Anciens Combattants Russes-nimisen yhteisliittymän presidentti. Sillä on haaraomastoja miltei kaikissa valtioissa, joissa on suurempi määrä venäläisiä emigrantteja.

Mitä tämä kenraali siis ajattelee, on koko lailla edustavaa venäläisten emigranttien käsityskannalle.

Nyt saamani suunnitelman on kenraali Turkul erään välirikkeen kautta lähettänyt Saksan Päämajaan. Aikaisemmin hän on jo levittänyt suunnitelman useille huomattaville henkilöille.

Viime keväänä kävi luonani täällä myöskin asuva ruhtinas Wolkonsky tuoden kenraali Turkulilta Suomen Marsalkka Mannerheimille osoitetun kirjeen, pyytäen että toimittaisiin sen perille, ja tässä tilaisuudessa esitti ruhtinas Wolkonsky suullisesti niitä ajatuksia, jotka sisältyvät kenraali Turkulin ehdotukseen.

Suunnitelmassaan kenraali väittää, että uuden maailman luominen on mahdotonta ilman Venäjän probleemin tyydyttävää

JAKELUOHJE:

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoitukseen.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoitukseen.

ratkaisua. Mikä tämä "tydyttävä ratkaisu" on, ei kenraali suunnitelmassaan nimenomaan esitä, mutta sensijaan ruhtinas Wolkonsky teki siitä suullisesti lähemmin selkoa sanoen nimenomaan esittävänsä kenraali Turkulin mielipiteitä. Tästä teen myöhemmin tässä raportissani selkoa.

Väitettään, ettei uutta maailmaa voida luoda ilman Venäjän kysymyksen tyydyttävää ratkaisua, perustelee kenraali Turkul pääkohdissaan seuraavalla tavalla:

Kun Saksa sodan alussa teki sen virheen, ettei se antanut Venäjän kansalle julistusta, jossa olisi sanottu mikä sodan lopullinen tarkoitus oli, saivat bolsheviikit tilaisuuden leimata saksalaiset Venäjän kansan vihollisiksi ja siten nostattaa kansan isänmaallisen mielialan ankaraan taisteluun saksalaisia vastaan.

Kun uusi ristiretki kommunismia vastaan julistettiin, odotettiin, että tähän ristiretkeen olisivat osallistuneet myöskin sen kansan joukot, jotka ovat eniten kärsineet kommunismista. Juuri valkovenäläisten puuttuminen näiden joukoista, jotka taistelevat kommunismia vastaan, on pääasiallinen väite, jolla Neuvostoliiton on onnistunut saada Venäjän kansa vakuutetuksi siitä, että se puolustaa kansallista olemassaoloaan eikä vain kommunismia. Venäjän kansan mielentila voi muuttua ainoastaan, jos kansa näkisi, että saksalaisten ja italialaisten joukoissa taistelisivat myöskin venäläiset itse.

Täytyy siis luoda antikommunistinen liike Venäjällä, mutta tällaista liikettä ei voida saada aikaan, jollei Venäjälle anneta julistusta sodan tarkoituksesta. Tämän julistuksen tulisi sisältää Venäjän kansan historiallisen toivomuksen muodostaa kansallinen, kristillinen, sosiaalinen

ja riippumaton valtio.

Jos Venäjän kansaa kohtaan harjoitettu politiikka täydellisesti muutettaisiin ja tämän muutoksen kautta saataisiin venäläiset kääntämään aseensa kommunismia vastaan tulematta silti isänmaanpettureiksi, niin saataisiin Venäjän probleemi ratkaistuksi ja sen kautta saataisiin myöskin uusi ja voimakas liittolainen uuden maailman luojille.

Nykyinen sota Venäjällä on siis muutettava kansalais-sodaksi. Tämä tosin on jo nyt vaikeampaa, koska kymmenkautisen¹⁾ sodan jälkeen sota on Venäjällä tullut isänmaalliseksi sodaksi. Senpä tähden ei nyt enää riitä yksinkertainen julistus sodan tarkoituksesta. Olisi välttämätöntä teoilla osoittaa tällaisen julistuksen vakavuus. Tässä julistuksessa voitaisiin kyllä mainita mikä on Venäjän kansan vapauttamisen hinta, sillä kansallismieliset venäläiset ovat yleensä valmiit käsittämään tällaisen hinnan välttämättömyyden.

Mutta vaikka Saksan onnistuisikin ilman emigranttien apua täydellisesti murtaa puna-armeijan vastarinnan, ei uutta maailmaa kuitenkaan voida luoda ilman Venäjän kansan myötävaikutusta. Tähän myötävaikutukseen ei mikään kansa olisi enemmän valmis kuin Venäjän, sillä Venäjän kansa on 25 vuoden aikana enimmin kärsinyt bolshevismista, jota paitsi Venäjän kansa helposti hyväksyy säännöstellyn talouden, koska Venäjällä yleensä aina on vallinnut enemmän tahi vähemmän säännöstelty talous.

1) Kirjoitus on päivätty 14/5-42.

venäläiset kansallismieliset hyväksyvät innostuksella uuden maailman kansainvälisen yhteistyön periaatteen, sillä juuri samantapainen periaate on tehnyt mahdolliseksi heidän esi-isilleen luoda äärettömän suuri valtakunta ilman demokraattista kolonisiatiota, mutta sillä tavoin että valtakuntaan kuuluvat eri kansat ovat olleet yhteistyössä keskenään ja tässä yhteistyössä on aina tunnustettu eri kansojen erikoisuudet. (Sic !).

Uuden maailman pääasiallinen vihollinen on kansainvälinen juutalaisuus, ja Venäjän kansallismieliset ovat aina olleet tämän kiihvimpiä vastustajia.

On erehdys luulla, että puna-armeijan häviö samalla ratkaisisi Venäjän kysymyksen. On aivan varmaa, että syntyisi keskuksia, joista käsin edelleen vastarintaa voitaisiin harjoittaa ja nämä keskuksat sitoisivat hyvin paljon akselin joukkoja, jotapaitsi näiden joukkojen varustaminen kävisi vaikeaksi. Ainoa pelastus voi olla luoda antikommunistinen liike, joka kumoaisi Stalinin väitteen että hän muka taistelee isänmaan puolesta. On myöskin muistettava, että Englanti ja Amerikka voivat ruveta käyttämään hyväksensä kansallisuusajatusta Venäjällä. Jos puna-armeija lyödään, niin voivat nämä Saksan viholliset itse ruveta nostamaan etualalle venäläistä isänmaallisuutta.

Jotta nykyinen sota voisi muodostua kansalais sodaksi, niin vaaditaan ensinnäkin, että luodaan venäläinen sotilaallinen johto. Tällainen voidaan helposti luoda venäläisten emigranttien joukosta kenraali Turkulin johtaman "Union nationale des anciens combattants russes"-nimisen yhteenliittymän johdolla. Suurin osa sen jäsenistä on niitä, jotka

vuosina 1917-22 taistelivat kommunisteja vastaan. Heidän suuri kokemuksensa ja myöskin se kokemus, jonka he ovat saavuttaneet maanpaossa ollessaan tekee sen, että ainostaan heille on mahdollista muuttaa punaiset sotilaat todellisiksi taistelijoiksi uuden maailman hyväksi. Sitäpaitsi tämä sotilasjohto saisi melkeinpä loppumattoman lähteen venäläisistä sotavangeista sekä myöskin puna-armeijan sotilaista. Siten syntyisi sellainen antikommunistinen venäläinen liike, joka yksin voi viedä uuden maailman luojat voittoon.

Kenraali Turkulin esitys on aika hajanainen. Olen kuitenkin koettanut esittää siitä pääkohdat. Esityksessään kenraali ei lähemmin määrittele, minkälaiseksi hänen mielestään Venäjän kohtalo olisi tuleva ja mikä olisi se nimenomainen hinta, minkä emigrantit olisivat valmiit maksamaan Venäjän vapauttamisesta. Se selviää kuitenkin esityksestä, että Venäjän valtakuntaa ei saisi jakaa, vaan että sen pitäisi pysyä yhtenäisenä. Kun Suomen kohtalosta ei Turkulin esityksessä mainita mitään, kysyi se henkilö, jolle kenraali jätti ehdotuksensa, kuuluiko Suomikin Venäjän valtakuntaan. Tähän kysymykseen hän sai ehdottoman myöntävän vastauksen, "koska Suomi niin maantieteellisesti kuin taloudellisesti kuuluu Venäjään".

Esitän tämän jälkeen jo mainitsamani keskustelun ruhtinas Wolkonskyn kanssa. Ruhtinas sanoi että emigranttien ehdoton vaatimus on, että Venäjälle annetaan sen entiset rajat. Kun kysyin, merkitseekö tämä myöskin, että hän katsoi Suomenkin sisältyvän Venäjän entisiin rajoihin, antoi Wolkonsky minulle verraten epäselvän vastauksen, mutta vastaus oli kuitenkin sellainen, että pikemminkin saatoin käsittää sen niin, että Suomessa ei laskettaisiin Venäjän valtakuntaan kuuluvaksi. Saattaisi kuitenkin olla, että

ruhtinas vaan tarkoitti että Suomelle myönnettäisiin jokin etuoikeutettu asema osana Venäjän valtakunnasta. Ruhtinas kovasti painosti Venäjän valtion jakamattomuutta. Venäjän valtakunnan jakaminen erillisiin valtakuntiin on suorastaan mahdottomuus, koska Venäjän kansa on yksi ja yhtenäinen. Hän kielsi kokonaan, että ukrainalaiset muodostaisivat oman kansan, väittäen ukrainankielen olevan vain venäjänkielen murteen, eikä edes tunnustanut omaa kansallisuutta puolalaisillekaan yhtä vähän kuin Venäjällä asuville turkkilaisille. Ruhtinas Wolkonsky sanoi, että jos saksalaiset yrittävät pistimillä hallita Venäjää, niin tulee vähintään joka kuukausi joku huomattava saksalainen johtohenkilö Venäjällä murhatuksi. Kysymykseeni miksi ei sellaista ole tapahtunut nyt kun Stalin pistimillä on hallinnut Venäjän kanssa, vastasi Wolkonsky hiukan hämillään, että se on ollut mahdotonta koska bolshevikkeillä on sellainen poliisijärjestelmä, joka tekee murhat mahdottomiksi. "Mutta", hän sanoi, "tällaista järjestelmää ei Saksa kykene luomaan".

Kenraali Turkulin julistuksen johdosta olen keskustellut Venäjän emigranttien puuhailuista muutamien täällä asuvien huomattavien saksalaisten kanssa. Heidän tiedossaan oli, että emigranttipiirit ovat pyrkineet yhteyteen saksalaisten kanssa antamalla suuria lupauksia emigranttien mahdollisesta avusta, ollen avun ehtona, että Venäjä jälleen tulisi yhtenäiseksi valtakunnaksi. Saksalaiset eivät kuitenkaan ole ottaneet emigranttien tarjousta huomioonsa, koska he eivät emigrantteihin ollenkaan luota, jotapaitsi yhtenäisen Venäjän luominen ei kuulu Saksan poliittiseen ohjelmaan. Nimenomaan sanottiin minulle, että jos emigrantit saisivat muodostaa oman armeijansa, ei olisi mahdoton-

ta, että se lopuksi yhtyisi puna-armeijaan ja taistelisi saksalaisia vastaan. Joka tapauksessa Saksan täytyy saada Venäjän valtakunta hajoitetuksi, jotta Saksalla ei tulevaisuudessa aina olisi kahden rintaman sota uhkaamassa.

W. W. W. W.

Abschrift.

Lüttgen Roman rapporteur
nr 28.
55/187 Sal / 42

idées du Monde Nouveau, car c'est un peuple qui a vécu
des souffrances... le joug communiste, -
cette écrivain... et ceci pendant
25 ans.

DECLARATION - APPEL

Préliminaires.

4. Les informations données par les étrangers concer-
nant les Russes...

La gravité du problème Russe dans les circonstances
actuelles m'a plus d'une fois forcé d'adresser des memo-
randums et des appels aux dirigeants de la construction
du Monde Nouveau. En effet, sans une solution équitable
de ce problème la construction même du Monde Nouveau
serait mise en doute.

Dans mes écrits précédents, remis personnellement
ou par l'intermédiaire de mes représentants dans diffé-
rents pays, l'ai insisté notamment sur quelques points
que je crois utile de reproduire ici. A savoir:

1. La principale raison de la résistance acharnée
qu'opposent les armées soviétiques à ceux qui viennent
en principe libérer le peuple russe du joug communiste
sont les erreurs politiques commises par les dirigeants
de cette lutte. L'absence de déclaration nette concernant
les buts finaux de la guerre en Russie, permet aux
Soviets de jouer sur le sentiment patriotique des masses
russes.

2. Contrairement à l'opinion répandue, nous sommes
persuadés que cette guerre mondiale contre la judéo-
maçonnerie, même après la défaite de l'armée rouge, ne
peut être terminée victorieusement qu'à condition que le
peuple russe devienne l'un des lutteurs contre ces forces
sataniques. A plus forte raison mettons-nous en doute la
possibilité de construire un Monde Nouveaus sans la
collaboration volontaire de ce peuple immense.

3. Nous affirons que parmi tous les peuples du monde
entier le peuple russe est le plus prêt à adopter les

Idéologie et...
peuvent attirer
peuple russe du
camp des congrès
teurs du Monde
reux

adversaires... le peuple russe...

idées du Monde Nouveaux, car c'est un peuple qui a vécu des souffrances incroyables sous le joug communiste, - cette dérivée extrême du Monde Ancien, et ceci pendant 25 ans.

4. Les informations données par les étrangers concernant les dispositions du peuple russe sont pour la plupart erronées. Les années de terreur communiste ont appris aux russes de savoir cacher leurs sentiments réels. Il faut appartenir à ce peuple pour pouvoir discerner son hostilité foncière à toute l'idéologie du Monde Ancien, malgré qu'un paradoxe historique a fait de ce peuple le dernier rempart du Monde croulant. Un changement radical de la politique envers ce peuple, changement qui permettrait aux russes de tourner leurs armes contre le communisme sans devenir traître à leurs Patrie, serait le seul moyen de résoudre le problème russe et de donner un nouvel et puissant allié aux constructeurs du Monde Nouveau.

5. Il faut transformer la guerre actuelle en guerre civile. Au bout de dix mois de lutte axant pris en Russie un caractère patriotique la tâche est devenue beaucoup plus difficile. Pour y arriver maintenant un simple déclaration des buts de guerre ne suffirait plus. Une action prouvant la sincérité de cette déclaration serait nécessaire. Il est à noter qu'une telle déclaration peut comprendre un prix de la libération du peuple russe du joug communiste, car l'idée d'un tel paiement est généralement admise par les nationalistes russes.

Idéologie et action
pouvant attirer le
peuple russe dans le
camps des construc-
teurs du Monde Nou-
veaux

Lorsque une croisade contre le communisme a été annoncée on s'attendait tout naturellement à voir parmi les drapeaux rassemblés celui de la nation qui a le plus souffert des méfaits du communisme. L'absence des russes-blancs parmi ceux qui combattent le régime communiste est le principal argument au moyen duquel le gouvernement soviétique arrive à persuader le peuple russe qu'il défend son existence nationale et non

pas un régime qui lui est odieux. Une nouvelle idéologie compréhensible au peuple russe, si elle était proclamée et défendue par des russes, pourrait seule changer cet état de choses. Lorsque les allemands et les italiens ont voulu aider le mouvement du général Franco ils ont bien compris cet axiome. De là leur succès en Espagne.

Il s'agit donc de la création en Russie d'une action anti-communiste Russe. Cette action ne peut être créée qu'après une déclaration déterminant les buts de guerre en Russie. Dans le domaine intérieur russe ces buts doivent répondre aux vœux historiques de la nation d'avoir un Etat national, chrétien, social et indépendant. Ces buts doivent être en même temps en concordance complète avec l'idéologie du Monde Nouveau en construction, aussi bien pour donner une raison à la croisade entreprise, que pour permettre une collaboration fructueuse entre le peuple russe et ses alliés futurs de l'Occident. Telle est bien l'idéologie des nationalistes russes appartenant au Monde Nouveau. Voici les caractéristiques principales de cette idéologie:

1. Le Monde Nouveau s'est révolté contre le matérialisme de l'Ancien ainsi que contre son "idéalisme" hypocrite. Les nationalistes russes combattent pour un Etat chrétien (orthodoxe).
2. Le Monde Nouveau s'est révolté contre l'injustice sociale de l'Ancien et a créé plusieurs systèmes pour combattre avec succès la lutte des classes et ses méfaits. Les nouveaux nationalistes russes, étant des ennemis de la lutte de classes comme leurs collègues de l'Occident, proposent un système spécifiquement russe pour établir une équité sociale dans leur Etat. C'est le "Tsékhoivoï

zémstvo". Ce système est une adaptation de l'idée corporative (connue en Russie moyennageuse sous le nom du "tsekh". aux conditions spécialement russes d'énormité des espaces et de la diversité des conditions économiques. Cette adaptation est obtenue grâce à l'utilisation de l'autonomie communale russe (les "zémstvos" introduits en Russie il y a 400 ans). Ainsi seraient créées des corporations régionales appelées "Tsekhovoié zémstvo".

3. Le Monde Nouveau s'est révolté contre l'anarchie de l'économie capitaliste. L'économie dirigée et différentes autarcies nationales sont nées comme réaction à cette anarchie. L'économie dirigée est facilement acceptée par nationalistes russes, car la Russie n'a jamais connu l'oligarchie complète du capitalisme. Durant l'histoire de ce pays son économie a toujours été plus ou moins dirigée. Néanmoins, il est à souligner que l'économie russe après le communisme aura beaucoup plus besoin de liberté et de soutien de l'initiative privée que de freinage à l'arbitraire capitaliste. En ce qui concerne l'autarcie, les nationalistes russes la considèrent comme un moyen de lutte et non comme but définitif. Dans le plan économique général du Monde Nouveau il est prévu l'organisation d'une autarcie englobant tous les pays de l'Ancien Continent. Dans une telle autarcie immense chaque pays trouvera sa place naturelle de complément nécessaire au tout. Les nationalistes russes savent que leur pays apportera dans ce cas sa contribution indispensable à l'autarcie générale du Monde Nouveau. Sans cette contribution l'autarcie du Monde Nouveau ne pourrait pas efficacement lutter contre son ennemi - le capitalisme du Nouveau Continent.

4. Le Monde Nouveau s'est révolté contre l'absurdité et l'injustice des rapports internationaux qui étaient basés sur le principe démocratique d'égalité de droits des

Etats dans un superparlement international de la Société des Nations. Le système permettait l'oppression de grandes nations sous prétexte de l'égalité internationale. Le Monde Nouveau a opposé à cette hypocrisie le principe de collaboration internationale hiérarchique. Principe qui seul peut établir un équilibre stable, équitable et durable. Les nationalistes russes acceptent avec enthousiasme ce principe, car ce fut lui qui a permis à leurs ancêtres de construire un immense empire sans colonisation démocratique, mais avec collaboration sincère des peuples faisant partie de l'empire, - collaboration qui a toujours été basée sur la reconnaissance des différentes valeurs de ces peuples. L'empire était donc construit sur le principe de la collaboration hiérarchique de ses peuples. C'est ce même principe qui met les nationalistes russes en opposition radicale au séparatisme. Le Monde Nouveau ne connaît pas de nations opprimées, mais il ne connaît pas non plus de nations tout-à-fait indépendantes des autres. Tous les rapports entre les peuples du Monde Nouveau doivent être construits sur une collaboration hiérarchique!

5. L'ennemi principal du Monde Nouveau est le judaïsme international et ses dérivés: le capitalisme, la franc-maçonnerie, le libéralisme, la démocratie et le communisme. Pour les nationalistes russes c'est non seulement un ennemi héréditaire de toute leur idéologie, mais encore l'ennemi qui a induit le peuple russe dans des souffrances indescriptibles pour plus de vingt ans et a causé la mort de quelques trente millions de russes. Le caractère idéologique de la lutte proclamée par les constructeurs du Monde Nouveau les met en opposition irréductible envers l'ennemi principal - le judaïsme international. Aucun compromis n'est possible avec cet ennemi atroce. L'ennemi

est commun aux constructeurs du Monde Nouveau et aux nationalistes russes, - ceci fait d'eux des alliés fatalement liés. Les russes-blancs sont les premiers qui ont entrepris la lutte contre cet ennemi il y a 25 ans. La défaite des constructeurs du Monde Nouveaux signifierait pour les nationalistes russes une mort physique e morale. La défaite du nationalisme russe et sa non utilisation par les constructeurs du Monde Nouveau signifierait pour ces derniers la nécessité d'une lutte sur deux fronts durant toute la guerre, ce qui équivaldrait pour eux à la possibilité d'une défaite. Nous n'insisterons jamais trop pour affirmer que le nationalisme russe et les constructeurs du Monde Nouveau sont des alliés fatalement liés et obligés de s'unir pour vaincre ou mourir. Tout espoir de paix séparée serait dans ces conditions une illusion dangereuse permettant à l'adversaire de gagner du temps - sa seule chance de salut.

La question russe et la défaite possible de l'armée rouge.

Une autre illusion dangereuse semble se répandre parmi les constructeurs du Monde Nouveau. On se figure généralement que la défaite des forces principales de l'armée rouge serait une solution définitive de la question russe. Rien n'est plus faux. Il est évident que l'adversaire prévoit la possibilité d'une telle défaite et la suppression d'un front continu en Russie. Nous sommes persuadés que la création de plusieurs importants centres de résistance est prévu pour ce cas. Le premier serait naturellement créé au Caucase. Il comprendrait l'armée caucasienne de réserve renforcée par le personnel du contrôle communiste des armées défaites. Ce centre de résistance pourrait englober jusqu'à 1.500.000 d'hommes frais parait-il, il assure d'occupation serait indispensable pour garantir ses il nos de communication et neutraliser l'hostilité des

des populations envers l'occupant étranger. Donc, le succès de l'armée rouge ne résoudrait pas du tout la possession d'une ligne de communication avec le Golf Persan bien organisée et serait muni de matériel neuf fourni par les anglo-américains. Ce centre de résistance occuperait une position stratégique de toute importance.

Le second centre de résistance pourrait se former au Nord-Est de la Russie sur la Kama. Les Soviétiques ont fait beaucoup d'efforts pour donner à ce centre de résistance éventuel une ligne de communication avec Arkhanguelsk et ont même essayé d'obtenir l'attaque possible. Comme ce deuxième centre de résistance serait formé principalement de réservistes, les anglais pourraient craindre qu'une telle armée de seconde ligne ne se battrait pas avec beaucoup d'enthousiasme sous le gouvernement communiste. De là la possibilité d'un coup d'état nationaliste que favoriseraient ici les anglais, ce qui ne les empêcherait pas de maintenir des relations d'alliés avec un gouvernement soviétique au Caucase, ni de trahir, s'il en était besoin, les nationalistes russes tout d'abord soutenus par eux.

Un troisième centre de résistance pourrait se former en Extrême Orient. Ce centre de résistance serait composé des restes des armées spéciales rouges de l'Extrême Orient, des forces de la Mongolie Extérieure et de l'armée de Tchang-Kai-Chek. La création d'un commandement unique est inévitable en ce cas. Il est évident que si telle était la situation après la rupture du front de l'armée rouge, la question russe ne serait pas du tout résolue.

Possibilités de la création d'un commandement unique. En effet, chaque centre de résistance attirerait à lui des forces considérables de l'axe, le ravitaillement de ces forces serait extrêmement difficile vu la longueur des lignes de communications. En plus une énorme armée d'occupation serait indispensable pour garantir ces lignes de communication et neutraliser l'hostilité des projets doit être donc politique-militaire. Son côté

F un paix séparée avec la Finlande pour garantir cette voie de toute

des populations envers l'occupant étranger. Donc, la défaite de l'armée rouge ne résoudre pas du tout la question russe mais, au contraire, la compliquerait. Il deviendrait que plus difficile de faire du peuple russe un allié pour la lutte contre la judéo-maçonnerie. La possibilité de libérer les armées de l'Axe du front Oriental et d'obtenir en Russie un complément économique indispensable pour l'Europe en guerre serait tout-à-fait douteuse.

Il n'y a que la création d'une action politico-militaire anticommuniste russe, suivie d'une déclaration catégorique annonçant les buts de la guerre en Russie, qui pourrait attirer le peuple russe dans le camp de l'Axe et en même temps enlever à Staline l'argument patriotique, - seul motif qui empêche les masses russes d'abattre la tyrannie communiste.

Le danger de l'utilisation par l'adversaire d'une action nationale en Russie.

L'atout d'une action anti-communiste russe peut être saisi par l'adversaire. Nous revenons sur cette question car elle est de toute importance. Dès le moment où la judéo-maçonnerie constaterait que l'armée rouge ne peut plus servir de bouclier contre les forces de l'Axe elle serait prête à utiliser le nationalisme russe pour atteindre le même but. Elle a toute chance de réussir si les constructeurs du Monde Nouveau n'arrivent pas à attirer ce nationalisme renaissant dans leurs rangs. Donc, tout doit être fait pour que les anglais ne puissent pas jouer la carte patriotique russe.

Possibilités pratiques de la création d'une action anti-communiste russe.

Le facteur principal pour le succès d'une action anti-communiste russe serait une idée positive et créatrice pouvant dès le début attirer les sympathies du peuple russe. Telle est bien l'idéologie des nationalistes russes appartenant au Monde Nouveau esquissée au début de cet exposé. L'action projetée doit être donc politico-militaire. Son côté

politique permettrait de transformer la guerre actuelle en guerre civile; son côté militaire attirerait dans les rangs des combattants anti-communistes des quantités de soldats russes que seul un mensonge diabolique secondé d'un malentendu tragique a su mettre du côté des rouges.

Pour qu'une telle action prenne corps, il faut tout d'abord créer un cadre organisateur. Ce cadre peut être facilement puisé dans l'émigration nationale russe. En effet, la grande majorité de cette émigration partage l'opinion que nous défendons ici. Parmi cette émigration l'Union Nationale des Anciens Combattants Russes (organisation politico-militaire) que j'ai l'honneur de diriger, peut facilement servir de noyau autour duquel pourraient au besoin se concentrer les forces positives de l'émigration. Cette Union est la seule organisation qui a préparé des formules claires de l'aspect russe du Monde Nouveau; elle s'est toujours préparée pour une action politico-militaire en Russie; elle possède des filiales dans tous les principaux centres de l'émigration russe. La grande majorité des membres de cette Union, comme moi son chef d'ailleurs, sont des vétérans de la guerre anti-communiste de 1917-1922. Notre expérience d'alors complétée par les années d'exil nous permet d'affirmer que nous sommes des spécialistes irremplaçables pour transformer les soldats rouges en véritables guerriers de l'aspect russe de Monde Nouveau.

Un cadre organisateur rassemblé autour de l'Union Nationale des Anciens Combattants Russes trouverait un réservoir humain presque inépuisable parmi les prisonniers soviétiques en Allemagne d'abord et dans les rangs mêmes de l'armée rouge ensuite.

Ainsi naîtrait l'action anti-communiste russe indispensable à notre avis pour la victoire des constructeurs du Monde Nouveau.

Les mesures pratiques nécessaires à la création d'une telle action doivent faire l'objet d'un exposé spécial et détaillé. Nous nous bornerons ici à en tracer les grandes lignes.

1. La personne à laquelle serait confiée l'organisation d'une telle action devrait pouvoir nommer les chefs de l'émigration partout où elle existe.
2. Là seraient organisés des centres de ralliements du cadre organisateur.
3. Une fois le premier cadre formé il dégagerait un personnel spécial pour le travail parmi les prisonniers soviétiques. Il s'agirait ici d'études approfondies des dispositions réelles des prisonniers soviétiques, d'une propagande réfléchie et d'un triage.
4. On pourrait ensuite commencer les formations proprement militaires toujours bien encadrées par un personnel vérifié du point de vue politique et par des officiers avec une préparation professionnelle suffisante. Ces derniers peuvent être pris aussi bien dans les rangs de l'émigration que dans ceux des officiers rouges, après vérification politique naturellement.
5. Tout ce travail préparatoire doit être dirigé par un centre spécial qui maintiendrait en même temps contact permanent avec les dirigeants de la lutte mondiale anti-communiste. Il faudrait donner à ce centre les moyens matériels nécessaires et c'est à lui que doit être confiée dès le début toute la propagande en Russie, car cette propagande serait l'un des principaux moyens de la bonne préparation de l'action envisagée.

Conclusion.

L'action anti-communiste russe nous paraît indispensable dans l'intérêt commun de tous les adversaires du communisme. Sans une telle action, la guerre contre les forces judéo-maçonniques ne peut pas être victorieuse. Sans elle un

Ordre Nouveau stable et équitable est impossible en Europe.

A la tête de l'Union des Anciens Combattants Russes je me mets à la disposition des dirigeants de la lutte anti-communiste actuelle pour préparer, organiser et diriger l'action proposée. Je suis entièrement persuadé que tous les vrais nationalistes russes appartenant au Monde Nouveau s'associent à cette déclaration et sont prêts comme moi d'apporter leurs concours - et au besoin leurs vies - à la sainte cause de lutte contre la judéo-maçonnerie mondiale qui opprime notre Patrie depuis 25 ans.

Je ne puis finir cet exposé sans insister sur l'urgence de la question soulevée. Tout retardement d'une solution est favorable à l'adversaire. Il faut au plus tôt exclure la possibilité d'une action nationale russe créée par l'adversaire. Une telle possibilité existe et en cas de sa réalisation les nationalistes russes appartenant au Monde Nouveau seraient mis dans une situation extrêmement délicate et leurs alliés naturels perdraient presque toute chance d'attirer les dizaines de millions de combattants russes dans leurs rangs. C'est la principale raison pour laquelle j'adresse cet appel à tous les dirigeants de la Nouvelle Europe.

Je les conjure d'aider le peuple russe à se libérer du joug judéo-maçonnique et d'en faire ainsi l'un des plus précieux protagonistes du Monde Nouveau.

Général Antoine Tourkoul

Rome, le 14 Mai 1942.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 810.

ASIA:

Roomassa olevan lähetystön raportti n:o 29.

Ministeri Talas.

24/11-42.

N:o 1127/319.

Roomassa, 21 päivänä marraskuuta 1942.

56 187 Sal	42
27/11-42	-
<i>W</i>	© 10

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia lähettää Teille, Herra Ministeri, raporttini n:o 29, jonka otsikkona on

Argentalaisia ja portugalilaisia mielipiteitä.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri Rolf WITTING,

Helsinki.

ROOMA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 29.

Rooma ssa 21 p:nä marras kuuta 1942.

36 187 Pal 42

27/11-42

Asia: Argentalaisia ja portugalilaisia mielipiteitä.

5 C10

Minulla oli tänään pitempi keskustelu Argentinan Vatiikanissa akkreditoidun suurlähettilään Llobet'n kanssa, jonka hyvin jo tunnen niiltä ajoilta, jolloin molemmat asuimme Budapestissa. Suurlähettiläs, joka aina on ollut lämmin Suomiystävä, vakuutti että sympatiat Suomea kohtaan ovat Argentinassa edelleen yhtä suuret kuin aikaisemminkin. Jokseenkin peittelemättä hän toi esille akseliystävällisyytensä, vakuuttaen että Yhdysvallat eivät tule onnistumaan pakottamaan Argentinaa sotaan akselivaltoja vastaan. Suurlähettiläs sanoi, että Yhdysvallat kyllä kaikin keinoin koettavat harjoittaa painostusta Argentinaa kohtaan, mutta tämä ei tule onnistumaan, kuten se ei onnistunut ensimmäisen maailmansodan aikanaakaan. Argentina ei ole lähimainkaan yhtä riippuvainen Yhdysvalloista kuin Brasilia, jotapaitsi Argentinassa yleensä Yhdysvaltoja vihataan. Erityisesti hän painosti, että argentalaiset ovat erittäin rehellisiä ja kaikki varsinaiset argentalaiset toiminimet täyttävät rehellisesti sitoumuksensa. Kun ulkomailla toisinaan kuulee kerrottavan argentalalaisten toiminimien harjoittamasta vilpillisyydestä, niin nämä toiminimet aina ovat amerikkalaisten perustamia ja amerikkalaisten omistamia ja on valitettavaa, että

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

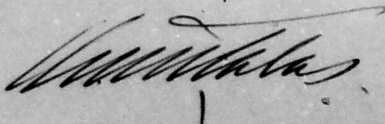
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

täten argentinalaisten maine joutuu kärsimään pohjoisamerikkalaisten harjoittamien petosten kautta.

Kysyin suurlähettiläältä mitä hän arvelee Chilen tekevän, jaksako Chilekin vastustaa Yhdysvaltojen painostusta. Suurlähettiläs sanoi olevansa melko varma, että Chile ei yhdy sotaan, eikä hän pitänyt sitä seikkaa, että Chilen suurlähettiläs palasi Chileen, suinkaan ratkaisevana. Hän lisäsi, että Argentina ja Chile ovat ne eteläamerikkalaiset valtiot, joissa otot enimmin muistuttavat eurooppalaisia oloja ja siksi niissä myöskin paremmin kuin muissa Etelä-Amerikan valtioissa ymmärretään eurooppalaisia kysymyksiä.

Pari päivää aikaisemmin minulla oli laajempi keskustelu Portugalin Vatikaanissa akkreditoitun suurlähettilään Carneiro Pacheco kanssa. Hän oli täysin vakuutettu siitä, että Suomi olisi ollut valmis tekemään erikoisrauhan Venäjän kanssa, jos vaan Yhdysvallat olisivat taanneet Suomen nykyiset rajat. Vaikka minä vakuuttamalla vakuutin, että huhuissa erikoisrauhasta ei ole mitään perää ja että Suomi ei missään tapauksessa tekisi erikoisrauhaa bolsheviikkien kanssa, niin hän uudestaan ja uudestaan puhui Amerikan takeiden merkityksestä. Minä puolestani huomaustin, että Suomi ei katso voivansa luottaa minkään valtakunnan takeisiin, vaan ainoastaan omaan itseensä, ja sen tähden Suomen täytyy saada sellaiset rajat, että me voimme luottaa siihen, että omin voimin voimme ne puolustaa. Muuten suurlähettiläs ei millään lailla tuonut esille oliko hän enemmän akselin puolella kuin vastakkaisella puolella, hänen puheensa oli siinä suhteessa täydellisesti puolueetonta, ja hän vakuutti ettei Portugalia voida pakottaa suosimaan toista enemmän kuin toistakaan sotaa käyvistä valtioryhmistä,

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 610.

ASIA: _____

Roomassa olevan lähetystön raportti n:o 30

Ministeri: Talas.

23/11-42.

N. 1142/321.

Roomassa, 23 päivänä marraskuuta 1942.

58 187 Sal 32

1/12-42 - -

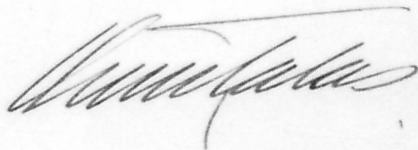
5 C10

Herra M i n i s t e r i,

Minulla on kunnia lähettää Teille, Herra
M i n i s t e r i, raporttini n:o 30, jonka nimikkeenä
on

Italialaisia syytöksiä Vatikaania vastaan.

Vastaanottakaa, Herra M i n i s t e r i, syvimmän
kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasianministeri Rolf WITTING,

H e l s i n k i.

ROOMA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 30.

Rooma ssa 23 p:nä marras kuuta 19 42.

58 187 Sal 42

Asia: Italialaisia syytöksiä
vatikaania vastaan.

1/2-42 - -

5 C10

Italian suhteet Vatikaaniin ovat ulkonaisesti erittäin korrektit. Onhan tunnettua, että Mussolini erityisesti on pyrkinyt ylläpitämään hyviä suhteita Vatikaanin kanssa. Tosiasia onkin, että se vihamielisyys, jonka Vatikaani ulkonaisen puolueettomuuden vaipan alla kohdistaa Saksaan, ei samassa määrässä ole koskenut Italiaa. Mutta suhteitten näennäisen korrektilisyyden alla on kuitenkin hyvinkin voinut havaita Italian johtavain piirien tyytymättömyyttä Vatikaanin toimintaan.

Tämä tyytymättömyys on nyt saanut purkautumistilaisuuden Myron Taylorin käynnin johdosta. Tyytymättömyyden puhetorveksi on ruvennut siksi huomattava henkilö kuin Farinacci, fascistipuolueen entinen sihteeri ja Cremonassa ilmestyvän Regime Fascistan päätoimittaja.

Farinacci julkaisi lehdessään ankaran kirjoituksen, jossa hän, viitaten siihen, että Myron Taylor palatessaan Italiasta oli lausunut tulleensa vakuutetuksi siitä, että ei tarvita muuta kuin pommittaa muutamia Italian kaupunkeja ja kansan vastustuskyky ja luottamus on mennyt, toteaa, että heti Taylorin palattua Amerikkaan, Genova ja Milanoa pommitettiin. Tämän johdosta Farinacci kysyy, keneltä Taylor on saanut nämä

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tiedot, jotka hän on vienyt Amerikkaan ja siellä suureen ääneen esittänyt. Matkallaan Roomaan lento-asemalta Vatikaanin kaupunkiin ei Taylor tavannut ketään, joten hän Roomassa ei ole voinut sellaisia tietoja saada. Farinacci ihmettelee myöskin, ettei Osservatore Romano'lla ollut mitään sanottavaa Taylorin ilmoituksen johdosta: "Valetta tällaisissa tapauksissa on rikos, ja epäily siitä, että Pyhän Pietarin murien suojassa asustaa vihollisia, jotka rangaistuksetta vehkeilevät meitä vastaan, muuttuu varmuudeksi."

Tämän Farinaccin kirjoituksen johdosta Cremonan piispa Cremonan suojeluspyhimyksen juhlassa kääntyi katedraalissa pitämässään puheessa Pyhän Omobonon puoleen rukoillen häntä valaisemaan Farinaccia ja estämään häntä synnyttämästä epäilyksiä kirkon ja sen pappien suhteen. Tämä Cremonan piispan rukous antoi Farinaccille aiheen julkaista toisenkin kirjoituksen, jossa hän heti aluksi huomauttaa, että hän ei kirjoittanut kirkosta ja papeista, vaan Vatikaanin valtakunnasta. Erittäin kaksimielisesti Farinacci huomauttaa, että on tehtävä ero Pyhän Istuimen välillä, joka johtaa ihmiset Jumalan valtakuntaan eikä välitä maallisista asioista, ja Vatikaanin valtakunnan välillä, joka voi politisoida aivan niinkuin Tsang-Kai-Tsek, Stalin, Haile-Selassie, Churchill ym., ja, lisää Farinacci ivallisesti, politiikassa ei ole minkäänlaista viattomuutta.

Asiasta edelleen kirjoittaen Farinacci huomauttaa, että on tosiasia, että Taylor oli Vatikaanin vieraana ja että hän palattuaan Washingtoniin lausui, niinkuin Farinaccin edellisessä kirjoituksessa on sanottu. Sen vuoksi oli Farinaccilla täysi oikeus kysyä, keneltä Rooseveltin edustaja oli Vatikaanin murien sisällä saanut nuo tiedot. Tämä kysymys ei sisältänyt mitään syytöstä katolista

papistoa vastaan, sillä onhan kieltämätöntä, että vatikaanin kaupungissa asuvat Italian vihollismaiden edustajat ja lisäksi kokonainen lauma juutalaisia sekä huomattavia antifascisteja, ja lisäksi siellä asuu vielä Osservatore Romanon nurkkakunta, joka ei ole tuntenut tarvetta lausua mitään lohdutuksen ja säälin sanaa englantilaisten raakojen pommitusten uhreille.

Pyhän Istuimen äänenkannattajaa ei myöskään voi puolustaa sillä, että se tahtoo pysyä puolueettomana, sillä kun oli kysymys puolalaisista tai kun saksalaiset etenivät Ranskassa ja jokin kirkko sai pommivahinkoja, niin silloin kyllä Osservatore Romanossa puhuttiin raakalaisuudesta ja kirkkojen häpäisemisestä, mutta kun Reinin seuduilla ja Genovassa kirkkoja hävitettiin, ei Osservatore sanonut yhtään moitteen sanaa. Tällainen menettelytapa ei ole puolueetonta, vaan sillä lehti tekee itsensä solidaarikseksi vihollistemme kanssa. Se ei myöskään ole Jumalan sanan mukaista, sillä Jumala opettaa, että rakkautta on tunnettava ja osoitettava kaikkia hänen lapsiaan kohtaan. Vatikaani ei voi välttää edesvastuuta siitä, että Taylor on saanut, vaikkapa täysin yksityisenkin tiedon englantilaisilta, amerikkalaisilta tai joltain juutalaiselta Vatikaanin kaupungissa. Vatikaani ei voi vaatia kaikilta siellä asuvilta diplomaateilta puolueettomuutta. Vatikaanin kaupunki on Rooman keskellä, vain muurin erottamana muusta kaupungista ja sinne ovat pesiytyneet vihollismaitten edustajat, jotka yhteisvoimin koettavat vahingoittaa Italiaa. Estääksensä tällaisen tilanteen syntymistä benediktus XV edellisen maailmansodan aikana lähetti pois kaikki Pyhän Istuimen luona valtuutetut diplomaatit, jotka olivat Italian vihollisia.

Farinaccin artikkelit ovat herättäneet suurta huomiota.

Varmaa on kyllä, ettei niillä tule olemaan mitään käytännöllistä seurausta, mutta toiselta puolen niitä voidaan pitää ensimmäisenä varoituksena Vatikaanille.

Stuttin

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 610.

ASIA: _____

Roomassa olevan lähetystön raportti: n:o 34.

Ministeri: Talas.

27/11-42.

ROOMA Ssa OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 31.

Rooma ssa 27 p:nä marras kuuta 19 42.

59 187 Sal 42

1/12-42

Asia: Paperirahan tilapäinen puute
Italassa.

5 C10

Väärrien huhujen syntyminen estämiseksi tahdon ilmoittaa seuraavaa:

Viime aikoina on varsinkin Pohjois-Italian suurissa pankeissa, mutta myöskin Roomassa, havaittu huomattavaa paperirahan puutetta. Niinpä pankit eivät ole maksaneet rahassa vähänkään suurempia summia. Esimerkiksi 20.000 liiran shekistä on suoritettu ainoastaan 5000 liiraa rahassa ja 15.000 shekeissä, ja 2000 liiran shekistä vain 1000 liiraa rahassa. Tämä ilmiö ei kuitenkaan riipu mistään pankeille annetusta määräyksestä, vaan tosiasiallisesti vain todellisesta paperirahan puutteesta. Tähän puutteeseen taasen on vallan luonnolliset syynsä. Genovan, Torinon, Milanon ym. kaupunkien pommitusten vaikutuksesta suuri osa väestöstä ja juuri varakkaampi osa siirtyi pienempiin kaupunkeihin tai maaseudulle, ottaen tällöin luonnollisesti mukansa verrattain paljon käteisvaroja; siis sama ilmiö, joka Suomessakin on ollut havaittavissa. Toinen paperirahan puutteen aiheuttaja on ollut se seikka, että kun Italia miehitti Korsikan, Etelä-Ranskan ja Savoijan, on näihin miehitettyihin alueisiin tarvittu paljon italiäläistä paperirahaa. Puhutaan jopa kuudesta miljaardista, mikä kuitenkin minun vakaumukseni mukaan

JAKELUOHJE:

Tavallinen ja lisäksi Suomen

Pankin Pääjohtajalle.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

on huomattavasti liioiteltu summa.

Näitten syitten vuoksi paperirahan kysyntä kävi niin suureksi, ettei liikkeessä oleva paperiraha voimut tyydyttää käteisvarojen kysyntää eikä edes uutta paperirahaa voitu riittävässä määrin painattaa. Paperirahan puute on siis selitettävissä täysin luonnollisin syin.

On selvää, että paperirahan puute on herättänyt yleisössä huolestumista ja tästä taas on johtunut, että yhä useammat ovat rientäneet pankkeihin saadaksensa rahansa ulos. Tästä taasen on ollut seurauksena huhu, joka kertoo, että Italiassa lähitulevaisuudessa ruvettaisiin leimauttamaan kaikki paperirahat, jotta tämän kautta saataisiin ihmiset estetyiksi pitämästä takanaan liian paljon käteisvaroja. Mikäli olen kuullut, ei tässä huhussa ainakaan tällä haavaa pitäisi olla mitään perää.

Vaikkakin liikkeellä oleva setelistö siis on huomattavasti kasvanut, ei tällä seikalla kuitenkaan, koska setelistön kasvamiseen on luonnolliset syynsä, olisi merkittävämpää inflatoorisesta vaikutusta. Toinen asia on että tämän ilmiön yhteydessä syntyneet huhut saavat ihmiset yhä suuremmissa määrin vaihtamaan rahansa asia-arvoihin, mikä uhka luonnollisesti vaikuttaa inflatoorisesti.

N. 1143/322.

Roomassa, 27 päivänä marraskuuta 1942.

Herra M i n i s t e r i ,

59 187 Sal 42

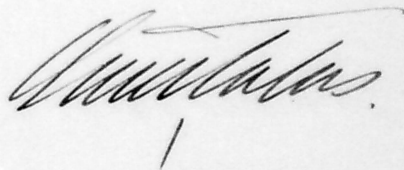
1/12-42 - -

5 C10

Minulla on kunnia lähettää Teille, Herra
M i n i s t e r i , raporttini n:o 51, jonka nimikkeenä
on

Paperirahan tilapäinen puute Italiassa.

Vastanottakaa, Herra M i n i s t e r i , syvimmän
kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri Rolf WITTING,

H e l s i n k i .

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Elo.

ASIA: _____

Romassa oleavan lähetystön raportti: no 32.

Ministeri-Talass.

11/12-42

N.1222/333.

Roomassa, 11 päivänä joulukuuta 1942.

61/188 Sal. 10 42		
23/12-42	-	Litt.
UUSI	UUSI	UUSI
5	610	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia lähettää Teille, Herra Ministeri, raporttini n:o 32, jonka nimikkeenä on

Vatikaanin ja Kroatian suhde.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiaiministeri Rolf WITTING,

Helsinki.

ROOMASSA OLEVA LÄHETYSTÖ. 61 188 Sal. Salainen.

RAPORTTI n:o 32.

Roomassa 11 p:nä joulukuuta 1942

Asia: Vatikaanin ja Kroatian suhde.

Vatikaanin diplomatian notkeus osoittautuu jälleen siinä tavassa, jolla Vatikaanin ja Kroatian suhteet on järjestetty. Vatikaanihan ei ole tunnustanut itsenäistä Kroatiaa eikä siis ole voinut olla sen kanssa virallisissa suhteissa. Toiselta puolen kuitenkin vatikaanin on täytynyt olla suhteissa myöskin Kroatiaan, koska varsinaiset kroaatit kaikki ovat roomalaiskatolista uskontoa. Kysymys on sitäkin pulmallisempi, koska toiselta puolen Vatikaanissa edelleen on Jugoslavian lähettiläs, jonka siis oikeastaan pitäisi edustaa myöskin Kroatiaa. Pulma on tähän asti saanut sellaisen ratkaisun, että Kroatian lähetystössä Roomassa on ollut lähetystösihteeri, jonka sinoana tehtävänä on ollut hoitaa Vatikaanin ja Kroatian väliset asiat. Mutta nyt on asiassa päästy pitemmällekin. "Archives diplomatiques et Consulaires"issä oli uutinen, että ruhtinas Erwin Lobkovicz on nimitetty lähettilääksi Pyhän Istuimen luona. Tapasin eilen ruhtinaan Kroatian lähetystössä ja kysyin häneltä miten on mahdollista että hänet on nimitetty lähettilääksi Vatikaaniin, vaikka Vatikaani ei ole tunnustanut Kroatian itsenäisyyttä. Tällöin hän kertoi, että hän on Kroatiaan nähden virallinen edustaja, mutta Vatikaaniin nähden epävirallinen. Hän on jättänyt, niinkuin hänen sanansa kuuluivat, "eräänlaisen valtakirjan" Paaville, mutta vastaan

JAKELUOHJE:

.....
.....
.....

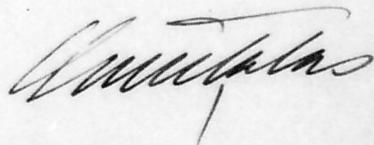
UE 2: A 4.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksiministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ottomuodollisuudet eivät olleet niin juhlalliset kuin silloin kuin varsinainen lähettiläs jättää valtakirjansa. Mutta Kroatian asioita hän saa hoitaa aivan samalla tavalla kuin muutkin lähettiläät. Ruhtinas lisäsi, että tämän järjestelyn teki helpommaksi se seikka, että hän on jo aikaisemmin Paavin kamariherra, joten hänellä sen nojalla on vanhat suhteet Pyhään Istuimeen ja samoin myöskin tuntee paljon henkilöitä siellä. Lausuin hänelle iloni siitä, että Vatikaanin diplomaattikuntaan siten tulee yksi akseliystävällinen jäsen lisäksi.

Minulla ei ollut tilaisuutta pitemmälti keskustella ruhtinaan kanssa Kroatian asioista. Sen verran hän kuitenkin ennätti sanoa, että olot Kroatiassa kehittyvät edullisesti.

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 610.

ASIA: _____

Roomassa olevan lähetystön raportti n:o 33.

Ministeri: Talas.

29/12-42.

N.1318/365.

Roomassa, 30 päivänä joulukuuta 1942.

1	125 Sal	43
11/1-43	-	-
5	C10	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia lähettää Teille, Herra Ministeri, raporttini n:o 33, jonka nimikkeenä on

Tehokas huhujen vastustamiskeino.

Vasteanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri
Rolf WITTING,
Helsinki.

ROOMA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 33.

Rooma ssa 29 p:nä joulukuuta 1942.

1 125 Sal 43

11/1-43

Asia: Tehokas huhujen vastustamis-
keino.

5 C/10

Vihollisvaltioitten levittämien huhujen vastapainoksi on Italiassa keksitty keino, joka luultavasti tulee osoittautumaan aika tehokkaaksi. Nimikkeellä "Il documentario della stupidità nemica" (vihollisen typeryyden todistusaineistoa) ovat sanomalehdet miltei päivittäin etusivulla ryhtyneet julkaisemaan vihollisten levittämiä huhuja, joitten valheellisuuden jokainen lukija itse voi todeta.

Niinpä "Il Messaggero"-lehdessä tänään sanotulla nimikkeellä on seuraavat uutiset:

Lontoo: "Saksalaiset ovat antaneet ainoastaan 2000 italialaisen sotilaan astua maihin Korsikkaan, kun sitävastoin muun saarella olevan miehitysjoukon, 8000 miestä, muodostavat saksalaiset". (Daily Sketch).

New York: "United Pressin Ankarassa oleva kirjeenvaihtaja ilmoittaa sikäläisistä diplomaattipiireistä saatuna tietona" että seurauksena Italiassa tapahtuneista voimakkaista mielenosoituksista saksalaisia vastaan Saksan suurlähettiläs von Mackensen on esittänyt jyrkän vastalauseen Italian hallitukselle. Nämä vihamielisyyden ilmaisut Saksaa vastaan ovat tapahtuneet pääasiassa pommitetuissa kaupungeissa, s.o. Torinossa, Napolissa, Milanossa ja

JAKELUOHJE:

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedotuksien.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedotuksien.

Genovassa. Suurlähettiläs valittaa, että Italian viranomaiset ovat osoittautuneet liian leväperäisiksi mielenosoittajia kohtaan ja paheksuu erikoisesti Rooman kuvernöörin kannenottoa asiassa".

Näihin uutisiin liittää lehti seuraavat omat mielte-
telmät:

"Ei mikään muu kuin vihollisen typeruus ja alhainen moraali olisi voinut keksiä sisällyksettömämpää todistusaineistoa. Italian kansan ihailtavaa kestävyyttä, sen korkeaa moraalista tasoa vastaan, jota mikään ei pysty horjuttamaan, vihollisen lehdistöllä ei ole muita keinoja kuin valheet. Siten keksitään mielenosoitukset saksalaisia vastaan juuri niissä kaupungeissa, jotka ovat kokeneet englantilaisten kyynillisyyttä ja barbariaa !

Näyttää siltä kuin viime päivien aikana englosaksilainen propaganda erikoisesti olisi kiinnittänyt huomionsa Rooman kuvernööriin. Muutama päivä sitten hänet pantiin sairastamaan jotain salaperäistä tautia, joka ympäröitiin mitä suurimmalla salaperäisyydellä; tänään hänen väitetään olevan riidassa Saksan suurlähettilään kanssa. Tästä päättäen kuvernöörin terveyden pitäisi olla mainion. Ad multos annos !"

Omasta puolestani voin Rooman kuvernööriä prinssi Borghese'a koskevan huhun johdosta mainita, että tiedän, että hänen ja suurlähettiläs von Mackensenin välillä vallitsee erittäin ystävällinen suhde.

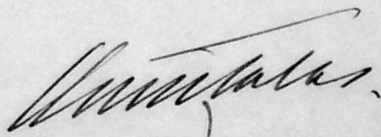
Aikaisemmin on edellämainitulla tavalla julkisuuden arvosteltavaksi toimitettu mm. seuraavat uutiset:

Italiassa ei nykyisten korttiannosten suuruutta voida säilyttää, koska talonpojat kieltäytyvät viljaa luovuttamasta. Saksa ei ole täyttänyt lupastaan lähettää Italiaan

ilmasuojeluaseita. Tuhansia italialaisia perheitä on kuljetusvälineitten puutteesta marssinut jalkasin alppien yli Savoijaan. Rooman väestö pakenee pommitusten pelossa joukottain Vatikaanikaupunkiin. Saksalaisia SS-joukkoja on siirretty Genovasta Livornoon suojellaksensa siellä saksalaista konsulinvirastoa vihamielistä väestöä vastaan.

Tämä on epäilemättä sängen tehokas tapa vastustaa vihollispropagandaa. Jo se seikka, että tällaiset vihollisten levittämät huhut viralliselta taholta saatetaan julki suuteen tekee, että ne kadottavat uskottavaisuutensa väestön silmissä. Lisäksi tulee, että monin paikoin voidaan todeta huhujen paikkansapitämättömyys. Kuiskailupropaganda, jolle italialaisetkin liian herkästi kallistavat korvansa, kadottaa siten suuren osan merkitystään.

Ikävä vaan että näitä huhuja muissa maissa, jopa Italialle ystäväellisissäkin valtioissa, uskotaan.

113. D 3. 6 II

FAO

eroamiset